

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om indrivning av fordringar och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om indrivning av fordringar, kreditupplysningslagen, lagen om rättegång i marknadsdomstolen och lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal ändras.

Genom propositionen genomförs föresatsen i statsminister Sanna Marins regeringsprogram att föreskriva maximibelopp för indrivningskostnader för andra fordringar än konsumentfordringar.

I propositionen föreslås för att säkerställa skälighet och enhetlighet en mer detaljerad reglering av indrivningskostnader för andra fordringar än konsumentfordringar. Den permanenta lagen innehåller detaljerade bestämmelser om indrivning endast vad gäller konsumentfordringar. Till lagen fogas enligt förslaget bestämmelser om förurdana och hur många indrivningsåtgärder det får krävas ersättning vid andra fordringar än konsumentfordringar. Till lagen fogas även bestämmelser om maximibelopp för de kostnader som tas ut för enskilda indrivningsåtgärder och maximibelopp för gäldenärens totalkostnadsansvar samt om tidsgränser för sändandet av sådana betalningspåminnelser eller betalningskrav för vilka ersättning krävs av gäldenären för kostnaderna.

Tidsfristen för en betalningspåminnelse som föregår en tratta förlängs från 7 till 10 dagar och tiden för protest av tratta förlängs från 10 till 14 dagar. Dessutom föreslås det att den bakre gränsen för tiden för protest av tratta ska fastställas i lag.

I propositionen föreslås dessutom att de förutsättningar under vilka ett betalningskrav, en tratta eller en betalningspåminnelse före en tratta kan sändas till gäldenären på något annat varaktigt sätt än skriftligen, till exempel elektroniskt, ska göras mer flexibla. I fråga om lämnande av betalningskrav gäller reformen även konsumentfordringar.

Lagarna avses träda i kraft den 1 maj 2022, då den temporära regleringen av indrivningskostnader för andra än konsumentfordringar upphör att gälla.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	6
2.1 Nuläge.....	6
2.1.1 Lagstiftning.....	6
2.1.1.1 Indrivningslagen.....	6
2.1.1.2 Kreditupplysningslagen.....	15
2.1.1.3 Lagen om rättegång i marknadsdomstolen.....	15
2.1.1.4 Lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal.....	15
2.1.1.5 Registerlagen.....	15
2.1.1.6 Förhållande till EU:s lagstiftning.....	16
2.1.2 Statistik över indrivningskostnader för andra än konsumentfordringar.....	16
2.1.3 Tillsynspraxis vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland gällande indrivningskostnader för företagsfordringar.....	17
2.1.4 Självreglering i indrivningsbranschen.....	19
2.1.5 Om brevpostgången och elektronisk fakturering mellan företag.....	20
2.1.6 Om de vanligaste elektroniska kommunikationssätten i indrivningssituationer.....	22
2.2 Bedömning av nuläget.....	23
3 Mål.....	25
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	26
4.1 De viktigaste förslagen.....	26
4.1.1 Allmänt.....	26
4.1.2 Förslag som gäller indrivningskostnader.....	26
4.1.3 Tidsgränser för indrivningsåtgärder.....	30
4.1.4 Förlängning av tiden för protest av tratta och bakre tidsgräns för protest.....	30
4.1.5 Förslag som gäller utskickssätt.....	31
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	33
5 Alternativa handlingsvägar.....	41
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	41
5.1.1 Avgränsning som baserar sig på gäldenärens företagsform eller antal anställda.....	41
5.1.2 Totalkostnadsansvar och gradering.....	42
5.1.3 Ingen reglering om maximikostnader för åtgärder.....	42
5.1.4 Direkt utsökningsbara fordringar.....	42
5.1.5 Bestämmelser om tidsgränser.....	43
5.1.6 Elektroniska sätt att sända meddelanden.....	44
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	45
6 Remissvar.....	50
7 Specialmotivering.....	51
7.1 Lagen om indrivning av fordringar.....	51
7.2 Kreditupplysningslagen.....	65
7.3 Lagen om rättegång i marknadsdomstolen.....	65

RP 241/2021 rd

7.4 Lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal	65
8 Ikraftträdande	65
9 Verkställighet och uppföljning	66
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	67
LAGFÖRSLAG	70
1. Lag om ändring av lagen om indrivning av fordringar	70
2. Lag om ändring av 24 § i kreditupplysningslagen	76
3. Lag om ändring av 5 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen.....	77
4. Lag om ändring av 8 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal	77
BILAGOR.....	79
PARALLELTEXTER	79
1. Lag om ändring av lagen om indrivning av fordringar	79
2. Lag om ändring av 24 § i kreditupplysningslagen	90
3. Lag om ändring av 5 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen.....	91
4. Lag om ändring av 8 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal	92

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt Sanna Marins regeringsprogram (s. 83 och 105) ska det föreskrivas en övre gräns i euro för de indrivningskostnader som tas ut hos dem som är föremål för indrivningsåtgärder även när gäldenären är någon annan än en privatperson i egenskap av konsument. Föresatsen i regeringsprogrammet anknyter mer allmänt till regeringens mål att förhindra överskuldssättning. Indrivningskostnaderna för andra än konsumentfordringar har i många fall varit avsevärt högre än för konsumentfordringar, och har således kunnat bidra till att öka företagets betalningssvårigheter.

Syftet med frivillig indrivning är att gäldenären frivilligt ska betala sin förfallna fordran till borgenären. Enligt en utredning av Suomen Perimistoimistojen liitto ry fick dess medlemsföretag 2019 cirka 10,2 miljoner indrivningsuppdrag, och av dem var cirka 20 %, det vill säga cirka 2 miljoner, andra än konsumentfordringar. År 2020 uppgick indrivningsuppdragen till 9,9 miljoner av vilka andra fordringar än konsumentfordringar stod för en andel på 20 % liksom också 2019. Om den frivilliga indrivningen inte leder till resultat har borgenären möjlighet att driva in fordran genom rättslig indrivning. Under 2020 och 2021 var antalet anhängiga fordringsärenden vid tingsrätterna som gällde andra fordringar än konsumentfordringar och som registrerats med FO-nummer större än någonsin sedan 2010.

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
7306	10 400	11 454	11 857	12 284	11 838	10 991	12 339	12 706	14 269	15 732	15 603

Till följd av coronavirusepidemin ändrades lagen om indrivning av fordringar (513/1999; nedan *den permanenta lagen* eller *indrivningslagen*) temporärt två gånger. Till lagen fogades bland annat bestämmelser om för vilka och hur många indrivningsåtgärder det får krävas ersättning i fråga om andra än konsumentfordringar. Till lagen fogades även temporära bestämmelser om ett maximibelopp för de kostnader som tas ut för enskilda indrivningskostnader och om gäldenärens totalkostnadsansvar. Genom de temporära lagarna föreskrevs första gången en övre gräns i euro för indrivningskostnader som inte gäller konsumentfordringar.

I den permanenta lagen föreskrivs inte lika detaljerat om indrivning av andra fordringar som om indrivning av konsumentfordringar. Beloppet på indrivningskostnaderna för andra fordringar än konsumentfordringar begränsas med stöd av skälighetskravet i 10 § samt rättsreglerna om god indrivningssed i 4 § i den lagen. De nämnda bestämmelserna har emellertid till följd av deras allmänna karaktär inte kunna garantera en saklig och enhetlig kostnadsnivå, varför den permanenta lagen har ansetts vara problematisk särskilt för gäldenärerna. Under de temporära lagarnas giltighetstid (1.1–30.6.2021 och 1.7.2021–30.4.2022) har det varit möjligt att bättre trygga en skälig kostnadsnivå för indrivning av andra än konsumentfordringar än med den permanenta lagen.

De temporära lagarna och de permanenta ändringarna har beretts i separata lagberedningsprojekt och lagstiftningshelheter. I beredningen av de permanenta ändringarna har man utnyttjat den erfarenhet och kunskap om hur den temporära regleringen fungerar som erhållits medan den varit i kraft. Lagutskottet underströk också i sitt betänkande (LaUB 8/2021 rd, s. 6) att en

RP 241/2021 rd

temporär reglering som utarbetats mycket snabbt med tanke på exceptionella omständigheter inte som sådan kan ligga till grund för permanenta lagändringar.

Både ekonomiutskottet (EkUU 24/2020 rd, s. 2) och lagutskottet (LaUB 12/2020 rd, s. 6) fäste i samband med beredningen av den temporära lagen (1069/2020) uppmärksamhet vid tidsfristerna i både den permanenta och temporära lagen och uttryckte oro över tidsfristernas längd i relation till leveranssäkerheten och beföringstakten för brevpost. Lagutskottet förutsatte i sitt betänkande att de behov av översyn som hänför sig till tidsfristerna bedöms noggrant i samband med beredningen av den permanenta lagen (LaUB 12/2020 rd, s. 6). I linje med detta har ändringarna av tidsfristerna bedömts i samband med det nu aktuella lagstiftningsprojektet.

I samband med beredningen av den temporära lagen 539/2021 fäste lagutskottet uppmärksamhet vid de elektroniska sätten att sända indrivningsbrev när det gäller betalningsuppsmaningar med hot om offentliggörande, det vill säga trattor. I utskottsbehandlingen framfördes dock åsikten att en tratta bör kunna sändas till företagsgäldenärer elektroniskt i större utsträckning än för närvarande. Lagutskottet skriver i sitt betänkande att det inte är möjligt att utvidga sätten att sända en tratta i samband med riksdagsbehandlingen av propositionen om den temporära lagen eftersom en sådan ändring kräver omsorgsfull lagberedning och konsekvensbedömning (LaUB 8/2021 rd, s. 5). I linje med det som sägs ovan har möjligheterna att utvidga de elektroniska sätten att sända meddelanden i fråga om både företags- och konsumentfordringar utretts.

I propositionen används utöver uttrycket ”annan än konsumentfordran” dessutom uttrycket ”företagsfordran”. I propositionen avser uttrycken samma sak: också det senare uttrycket täcker alla andra fordringar än konsumentfordringar och alltså även fordringar som drivs in hos bostadsaktiebolag och föreningar, och inte enbart fordringar som drivs in hos företag.

1.2 Beredning

Propositionsutkastet har beretts i en arbetsgrupp som tillsattes av justitieministeriet den 10 februari 2021. I arbetsgruppen ingick utöver representanter för justitieministeriet representanter för Finlands Näringsliv rf, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Konkurrens- och konsumentverket, Suomen Perimistöimistöjen liitto ry, Företagarna i Finland rf samt arbets- och näringsministeriet. Enligt sitt uppdrag skulle arbetsgruppen först bereda ett förslag om förlängning av den temporära ändringen av lagen om indrivning av fordringar. I det andra skedet skulle arbetsgruppen i enlighet med en föresats i regeringsprogrammet för Sanna Marins regering (s. 83) bereda permanenta bestämmelser i indrivningslagen.

Utkastet till proposition var på remiss 17.9–29.10.2021. Remissvaren refereras nedan i avsnitt 6.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga webbtjänsten under adressen <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt-och-lagberedning> med identifieringskoden OM001:00/2021.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nuläge

2.1.1 Lagstiftning

2.1.1.1 Indrivningslagen

Allmänt

I lagen om indrivning av fordringar finns bestämmelser om indrivning av fordringar som förfallit till betalning samt om övriga omständigheter som har samband med indrivningen och som påverkar parternas ställning i ett skuldförhållande. Med indrivning avses enligt 1 § 1 mom. andra meningen i indrivningslagen åtgärder vilkas syfte är att förmå gäldenären att frivilligt betala en borgenärs fordran som förfallit till betalning. Indrivningslagen tillämpas inte om annat bestäms någon annanstans i lag (1 § 2 mom.). Indrivningslagen gäller inte heller utsökningsmyndigheternas verksamhet (1 § 3 mom.). Avvikelse från bestämmelserna i lagen får inte göras till nackdel för gäldenären (2 §).

En del av bestämmelserna i indrivningslagen tillämpas endast på konsumentfordringar. Med en konsumentfordran avses enligt 3 § 1 mom. i lagen en näringsidkares fordran som grundar sig på att en konsumtionsnyttighet överläts till konsumenten eller att en kredit lämnas denne. Med konsumentfordringar likställs enligt 2 mom. i den paragrafen också sådan kredit som någon annan än en näringsidkare har lämnat en konsument som lån, betalningsansånd eller som något annat motsvarande ekonomiskt arrangemang, om krediten har förmedlats till konsumenten av en näringsidkare. Dessutom iakttas bestämmelserna om konsumentfordringar i indrivningslagen enligt paragrafens 3 mom. också när en offentligrättslig juridisk persons fordran eller en fordran som anknyter till ett offentligt uppdrag drivs in hos en privatperson.

I denna proposition avses med konsumentfordringar nedan också fordringar som avses i 3 § 2 och 3 mom.

Enligt 4 § i indrivningslagen får det vid indrivning inte användas ett förfarande som strider mot god indrivningssed eller som annars är otillbörligt mot gäldenären. Enligt paragrafens 2 mom. 2 punkt får gäldenären inte vid indrivningen orsakas oskäligen eller onödigen kostnader eller onödig olägenhet. Av förbudet att orsaka gäldenären onödigen kostnader följer bland annat att betalningspåminnelser som gäller poster i samma fordran som förfaller till betalning vid olika tidpunkt så långt där det är möjligt ska sammanföras i samma betalningskrav (RP 57/2012 rd, s. 40). Även fordringar med olika grund från samma borgenär ska i den mån det är möjligt slås samman för att förhindra att onödigen kostnader uppstår.

Sådant krav på betalning av en konsumentfordran som framställs i domstol

I enlighet med 6 § 1 mom. i indrivningslagen får den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet vid indrivning av en konsumentfordran för någon annans räkning eller indrivning av en konsumentfordran som enbart i indrivningssyfte överförs till den som bedriver indrivningsverksamhet inte i domstol kräva att fordran betalas förrän ett betalningskrav enligt 5 § har getts eller sänts och de tider för betalning av fordran och framställning av anmärkningar som nämnts i kravet löpt ut.

Bestämmelser om belopp för indrivningskostnader

Indrivningslagens 10 § innehåller allmänna bestämmelser om ersättning för indrivningskostnader som tillämpas oberoende av vad det är frågan om för fordran. Dessutom innehåller lagen vissa mer exakta bestämmelser om indrivningskostnadernas maximala belopp som tillämpas endast på konsumentfordringar. Bestämmelserna tillämpas således inte till exempel när gäldenären är ett företag, ett bostadsaktiebolag, en förening eller en stiftelse.

Gäldenären ska ersätta de skäligen kostnader som orsakas borgenären av indrivningen. Ersättningskyldighet kan uppstå både för borgenärens egna indrivningskostnader och kostnader som uppstått för borgenären därför att borgenären måste ersätta en uppdragstagare för indrivningen (10 § 1 mom.). Gäldenären är endast skyldig att ersätta den borgenär som innehar huvudfordran för indrivningskostnaderna. Däremot har en indrivningsbyrå eller annan uppdragstagare inte rätt att i eget namn kräva ersättning av gäldenären för indrivningskostnader, om fordran inte har övergått i dess ägo eller det handlar om prokuraindossament. Detta är fallet oavsett om fordran är direkt utsökningsbar eller inte. Som kostnader för indrivning som sköts av en uppdragstagare får högst det belopp krävas av gäldenären som borgenären enligt sitt avtal med uppdragstagaren har betalat eller är skyldig att betala uppdragstagaren (RP 57/2012 rd, s. 38).

När skäligheten av de kostnader som ska ersättas bedöms, ska fordrans storlek, mängden utfört arbete, ändamålsenligheten i indrivningssättet och övriga omständigheter beaktas (10 § 2 mom.). Det är alltså fråga om en helhetsbedömning där alla omständigheter som påverkar ärendet ska beaktas. Till exempel beaktande av en fordrans storlek betyder inte att indrivningskostnader ska påföras som en schablonmässig andel av fordran. Beaktandet av ändamålsenligheten i sättet att sköta ett indrivningsuppdrag gäller i sin tur skyldigheten att iaktta god indrivningssed enligt 4 §, som förbjuder att gäldenären orsakas onödiga kostnader (RP 199/1996 rd, s. 16). Övriga omständigheter vid indrivning av företagsfordringar kan betyda till exempel att borgenärens och gäldenärens ställning beaktas i det aktuella fallet. När gäldenären till exempel är en privatperson eller enskild näringsidkare eller någon annan jämställbar aktör kan dennes ställning beaktas när kostnadernas skälighet bedöms. På motsvarande sätt kan man även beakta borgenärens ställning.

Gäldenären är inte skyldig att ersätta indrivningskostnader om borgenären eller uppdragstagaren har förfarit i strid mot 4 § (god indrivningssed), 4 b § (bestridande av betalningsskyldighet), 4 c § (gäldenärens rätt att begära avbrytande av indrivningen av en konsumentfordran) eller 7 § (användning av tratta) eller om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt 5 § (betalningskrav när en konsumentfordran drivs in) och 5 a § (innehållet i ett betalningskrav), utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtelsen kan anses vara ringa (10 § 3 mom.).

Indrivningslagens 10 a § innehåller bestämmelser om maximibelopp för indrivningskostnader i samband med konsumentfordringar. För en skriftlig betalningspåminnelse får för konsumentfordringars del krävas högst 5 euro (10 a § 1 mom. 1 punkten). För andra betalningspåminnelser än sådana som avses i 1 mom. 1 punkten får de faktiska kostnader som påminnelsen medfört krävas. Kostnaderna får då tas ut enligt de genomsnittliga faktiska kostnaderna för det slag av påminnelse som använts (10 a § 2 mom.).

För ett betalningskrav som avses i 5 § i indrivningslagen får det krävas högst a) 14 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 100 euro, b) 24 euro, om fordrans kapital överstiger 100 euro, men uppgår till högst 1 000 euro eller c) 50 euro, om fordrans kapital överstiger 1 000 euro (10 a § 1 mom. 2 punkten underpunkterna a–c). För ett i 5 § avsett betalningskrav på en direkt utsökningsbar fordran får dock högst 14 euro krävas (10 a § 1 mom. 3 punkten). Om det är fråga om ett nytt betalningskrav på samma fordran får högst hälften av de belopp som nämns ovan

RP 241/2021 rd

krävas (10 a § 1 mom. 4 punkten). Till fordrans kapital, som avses i bestämmelsen, ska inte omkostnader för krediten eller andra kreditkostnader räknas (RP 57/2012 rd, s. 38).

För ett betalningskrav enligt 5 § i indrivningslagen får det krävas högst 5 euro, om fordran drivs in av någon som bedriver indrivningsverksamhet i enlighet med 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i lagen om registrering av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet (411/2018, nedan *regis-terlagen*) (10 a § 1 mom. 5 punkten).

För förlängning av betalningstiden på gäldenärens begäran får man kräva högst 5 euro (10 a § 1 mom. 6 punkten).

För en skriftlig eller på något annat varaktigt sätt framställd betalningsplan som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären får krävas högst a) 20 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 100 euro eller betalningsplanen omfattar högst fyra poster, b) 30 euro, om fordrans kapital överstiger 100 euro, men uppgår till högst 1 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster, c) 50 euro, om fordrans kapital överstiger 1 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster eller d) 20 euro, om fordran är direkt utsökningsbar (10 a § 1 mom. 7 punkten underpunkterna a–d).

De faktiska indrivningskostnaderna får krävas av gäldenären, om indrivningen har förutsatt en exceptionellt stor arbetsinsats och därför medfört andra indrivningskostnader än sådana som anges i 10 a § 1 mom. eller kostnader som överstiger de belopp som föreskrivs i det momentet. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska upplysas om att beloppet är större än de maximibelopp som annars ska iakttas. Maximibeloppen får emellertid inte överskridas om indrivningen gäller en direkt utsökningsbar fordran (10 a § 3 mom.).

I 10 b § i indrivningslagen föreskrivs om de tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med konsumentfordringar som avses i 10 a §. För en i 10 a § 1 mom. 1 punkten i lagen avsedd betalningspåminnelse får det av gäldenären krävas indrivningskostnader endast om det till gäldenären har sänts en faktura eller någon annan förfalloanmälan minst 14 dagar innan fordran förfallit till betalning, och det innan betalningspåminnelsen avsänts har gått minst 14 dagar från det att fordran förfallit till betalning. Om fordran enligt avtal ska betalas på förfalldagen utan särskild anmälan, får det av gäldenären krävas indrivningskostnader endast om det innan betalningspåminnelsen avsänts har gått minst 14 dagar från förfalldagen (10 b § 1 mom.).

För en ny betalningspåminnelse eller ett nytt i 10 a § 1 mom. 2–5 punkten avsett betalningskrav får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om det har gått minst 14 dagar sedan den föregående betalningspåminnelsen eller det föregående betalningskravet avsändes (10 b § 2 mom.).

För en i 10 a § 1 mom. 6 punkten i lagen avsedd förlängning av betalningstiden får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar (10 b § 3 mom.).

I 10 c § i indrivningslagen föreskrivs om maximiantal betalningskrav och betalningsplaner som berättigar till ersättning vid indrivning av konsumentfordringar. Vid indrivning av en och samma konsumentfordran får indrivningskostnader krävas av gäldenären för högst två sådana betalningskrav som avses i 5 § och för högst en sådan betalningsplan som avses i 10 a § 1 mom. 7 punkten. Gäldenären får dock avkrävas indrivningskostnader för högst två betalningsplaner, om den fordran som ska drivas in inte är direkt utsökningsbar och dess kapital är mer än 100 euro (10 c § 1 mom.).

Med uttrycket ”en och samma fordran” avses i paragrafen fordringar som grundar sig på samma avtal eller annars hänför sig till samma grund. Så är det i allmänhet också när en fordran har förfallit till betalning i flera poster. Om till exempel hyror som grundar sig på hyresavtal är obetalda för flera månader är det frågan om en fordran. Om det är frågan om en fordran som förfallit i flera poster kan detta från fall till fall berättiga till avvikelser från de indrivningsåtgärder som anges i 1 mom. med stöd av det maximala antalet indrivningsåtgärder i 2 mom. Frågan bör emellertid bedömas på annat sätt om de fordringar som grundar sig på avtalsförhållandet i fråga emellanåt har betalats i sin helhet och indrivningen senare inleds helt och hållet på nytt. Som exempel kan nämnas en situation där en hyresgäst lämnar hyror för 2013 obetalda, dessa drivs in och fordringarna betalas efter två betalningskrav. Om hyresgästen 2014 på nytt låter bli att betala hyran är det inte längre fråga om indrivning av en och samma fordran, och de betalningskrav som framställts 2013 beaktas inte när det fastställs utifrån hur många indrivningsåtgärder på grund av nya dröjsmål med betalningen kostnadsersättning får krävas av gäldenären (RP 57/2012 rd, s. 40).

Indrivningskostnader får krävas av gäldenären för fler betalningskrav och betalningsplaner än vad som föreskrivs i 10 c § 1 mom., om det funnits särskild anledning till att flera indrivningsåtgärder vidtagits och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningsåtgärder som vidtagits specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför det funnits särskild anledning till indrivningsåtgärderna (10 c § 2 mom.). En särskild anledning att överskrida maximiantalen kan vara till exempel att en fordran har förfallit till betalning i flera poster, att gäldenären avsiktligt har försvårat indrivningen genom att lämna osann eller vilseledande information eller att flera parter är delaktiga i samma skuld, och att betalningskrav då ska sändas till var och en av dessa (RP 57/2012 rd, s. 40).

För indrivningen av en och samma konsumentfordran får det av gäldenären som indrivningskostnader krävas sammanlagt högst följande belopp: 1) 60 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 100 euro, 2) 120 euro, om fordrans kapital överstiger 100 euro, men uppgår till högst 1 000 euro eller 3) 210 euro, om fordrans kapital överstiger 1 000 euro (10 d § 1 mom. 1–3 punkten). Med uttrycket ”en och samma fordran” avses i paragrafen det samma som i 10 c §.

Av gäldenären får de faktiska indrivningskostnaderna krävas till ett belopp som överskrider vad som föreskrivs i 10 d § 1 mom., om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför kostnaderna överskrider det maximibelopp för totalkostnadsansvaret som annars ska iaktas (10 d § 2 mom.).

För indrivningen av en direkt utsökningsbar konsumentfordran får det av gäldenären krävas indrivningskostnader till ett belopp av sammanlagt högst 51 euro (10 d § 3 mom.).

Bestämmelser om indrivning genom tratta

I 7 § i indrivningslagen finns bestämmelser om användning av tratta vid indrivning. Med tratta avses en betalningsuppmaning där betalning krävs inom en viss tid vid äventyr att en underlåtelse att iaktta uppmeningen offentliggörs eller antecknas i kreditupplysningsregistret.

Tratta får användas endast för indrivning av en klar och ostridig fordran som förfallit till betalning. Vid tillämpningen av 7 § betraktas en direkt utsökningsbar fordran som ostridig, om inte gäldenären har anfört grundbesvär eller utnyttjat något annat därmed jämförbart rättsmedel (7 § 1 mom.).

RP 241/2021 rd

En tratta får inte användas för att driva in en konsumentfordran (7 § 2 mom.).

En tratta får inte sändas förrän gäldenären har getts eller sänts en betalningspåminnelse, där det uppställts en tidsfrist på minst sju dagar för betalning av fordran eller för framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen har löpt ut (7 § 3 mom.).

Om kraven på vilken form trattan eller betalningspåminnelsen som föregår trattan ska ha och sättet på vilket de ska lämnas föreskrivs i 7 § 4 mom. Dessa omständigheter granskas mer ingående nedan i avsnittet ”Krav på form för meddelanden som gäller indrivningsåtgärder och sättet att lämna dem”.

En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast tio dagar efter det att den sänts (7 § 5 mom.).

Till användning av tratta vid indrivning hör en särskild aktsamhetsplikt. Om det vid indrivningen har förfarits i strid mot bestämmelserna för användningen av tratta är gäldenären inte skyldig att ersätta kostnaderna för indrivningen utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtenheten kan anses vara ringa (10 § 3 mom.). Om den som är föremål för indrivningsåtgärder har orsakats skada på grund av förfarandet i strid med lagen i fråga eller annars felaktigt är borgenären skyldig att ersätta skadan (15 § 1 mom.).

Den temporära lagstiftningen 1.1–30.6.2021 och 1.7.2021–30.4.2022

Till följd av coronavirusepidemin gjordes det temporära ändringar om företagsfordringar i indrivningslagen, som till att börja med gällde 1.1–30.6.2021. De temporära bestämmelserna förlängdes den 1 juli 2021 med i huvudsak samma innehåll fram till den 30 april 2022. Förbudet att använda tratta gällde till den 30 september 2021. Efter det förlängdes tiden för protest av tratta från 10 dagar till 21 dagar fram till den 30 april 2022.

Indrivningslagens temporära 3 b § innehåller bestämmelser om maximibeloppen i euro för indrivningskostnader för andra än konsumentfordringar. För en skriftlig betalningspåminnelse för annan fordran än konsumentfordran får det krävas högst 10 euro (3 b § 1 mom. 1 punkten). För andra betalningspåminnelser än sådana som avses i 1 mom. 1 punkten får de faktiska kostnader som påminnelsen medfört krävas. Kostnaderna får tas ut enligt de genomsnittliga faktiska kostnaderna för det slag av påminnelser som använts (3 b § 2 mom.).

För ett betalningskrav i enlighet med 5 § i indrivningslagen får det krävas högst a) 50 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro, b) 80 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro (3 b § 1 mom. 2 punkten underpunkterna a och b). Om det är fråga om ett nytt betalningskrav på samma fordran får högst hälften av de belopp som nämns ovan krävas (3 b § 1 mom. 3 punkten). Till fordrans kapital, som avses i bestämmelsen, ska inte omkostnader för krediten eller andra kreditkostnader räknas.

För ett betalningskrav i enlighet med 5 § i indrivningslagen får det krävas högst 5 euro, om fordran drivs in av någon som bedriver indrivningsverksamhet i enlighet med 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i lagen om registrering av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet (3 b § 1 mom. 4 punkten).

För förlängning av betalningstiden på gäldenärens begäran får man kräva högst 10 euro (3 b § 1 mom. 5 punkten).

RP 241/2021 rd

För en skriftlig eller på något annat varaktigt sätt framställd betalningsplan som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären får krävas högst a) 30 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro eller betalningsplanen omfattar högst fyra poster, b) 60 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster, c) utöver de belopp som anges i underpunkterna a och b i denna punkt, 5 euro per betalningspost från och med den sjunde betalningsposten, om det i betalningsplanen avtalats om mer än sex betalningsposter (3 b § 1 mom. 6 punkten underpunkterna a–c).

För kostnader för användning av tratta får det krävas högst 100 euro (3 b § 1 mom. 7 punkten).

För en betalningsuppmaning som lämnats för skapande av ett antagande som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. 3 punkten i konkurslagen (120/2004), får som kostnader krävas högst 100 euro, samt de faktiska kostnaderna för bevislig delgivning av betalningsuppmaning (3 b § 1 mom. 8 punkten).

De faktiska indrivningskostnaderna får krävas av gäldenären, om indrivningen har förutsatt en exceptionellt stor arbetsinsats och därför medfört andra indrivningskostnader än sådana som anges i 3 b § 1 mom. eller kostnader som överstiger de belopp som föreskrivs i det momentet. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska upplysas om att beloppet är större än de maximibelopp som annars ska iakttas. Maximibeloppen får emellertid inte överskridas om indrivningen gäller en direkt utsökingsbar fordran (3 b § 3 mom.).

I 3 c § i indrivningslagen föreskrivs om de tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med andra än konsumentfordringar som avses i 3 b §. För en ny betalningspåminnelse som avses i 3 b § 1 mom. 1 punkten eller ett nytt betalningskrav som avses i 3 b § 1 mom. 2–4 punkten får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om det har gått minst 7 dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes (3 c § 1 mom.).

För en i 3 b § 1 mom. 5 punkten i lagen avsedd förlängning av betalningstiden får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar (3 c § 2 mom.).

I 3 d § i indrivningslagen föreskrivs om maximiantal indrivningsåtgärder som berättigar till ersättning vid indrivning av andra än konsumentfordringar. Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får indrivningskostnader krävas av gäldenären för högst två sådana betalningskrav med uppgifter i enlighet med 5 a § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, för högst en tratta och för högst en betalningsuppmaning som avses i 3 b § 1 mom. 8 punkten. Om indrivningen av en fordran fortsätter med tratta, får gäldenären dock avkrävas indrivningskostnader för endast ett betalningskrav (3 d § 1 mom.).

Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären krävas indrivningskostnader för högst en betalningsplan som avses i 3 b § 1 mom. 6 punkten. Gäldenären får dock avkrävas indrivningskostnader för högst två betalningsplaner, om kapitalet på fordran som ska drivas in överstiger 500 euro (3 d § 2 mom.).

Indrivningskostnader får krävas av gäldenären för fler betalningskrav, betalningsplaner, trattor och i 3 b § 1 mom. 8 punkten avsedda betalningsuppmaningar än vad som föreskrivs i 1 och 2 mom., om det funnits särskild anledning till att flera indrivningsåtgärder vidtagits och indrivningsåtgärden inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningsåtgärder som vidtagits specificeras för gäldenären och denne ska

RP 241/2021 rd

samtidigt upplysas om varför det funnits särskild anledning till indrivningsåtgärderna (3 d § 3 mom.).

En särskild anledning till att överskrida maximiantalen kan vara till exempel det att en fordran har förfallit i flera poster. I dessa fall måste man ändå beakta att det av förbudet i 4 § 2 mom. 2 punkten mot att orsaka gäldenären onödiga kostnader följer att betalningsuppmaningar om betalningsposter som förfallit vid olika tidpunkter så långt som möjligt ska samlas i samma betalningskrav. Ett särskilt skäl för att överskrida maximiantalet indrivningsåtgärder kan även gälla till exempel att indrivningen av fordran ska riktas till solidariskt ansvariga gäldenärer eller förutom till gäldenären också till borgensmannen, och egna betalningskrav ska sändas till var och en av dem, eller att gäldenären avsiktligt har försvårat indrivningen genom att ge osann eller vilseledande information (RP 191/2020 rd, s. 27).

För indrivningen av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären som indrivningskostnader krävas högst följande belopp: 1) 230 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro, 2) 480 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro (3 e § 1 mom.).

Av gäldenären får vid indrivning av fordran som inte är direkt utsökningsbar de faktiska indrivningskostnaderna krävas till ett belopp som överskrider vad som föreskrivs i 1 mom., om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför kostnaderna överskrider det maximibelopp för totalkostnadsansvaret som annars ska iaktas (3 e § 2 mom.).

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om villkoren för när maximibeloppen av gäldenärens totalkostnadsansvar enligt 1 mom. undantagsvis får överskridas om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I bestämmelsen ställs två villkor för ett överskridande. För de första ska det vara fråga om en situation där indrivningen av fordran varit exceptionellt svår. Detta villkor uppfylls närmast om gäldenären genom egna aktiva åtgärder – exempelvis genom att framställa ogrundade invändningar – medvetet har försökt försvåra indrivningen. Det andra villkoret är att de vidtagna indrivningsåtgärderna inte får vara oproportionerliga särskilt i relation till fordrans kapital. En åtgärd kan anses oproportionerlig till exempel om borgensnären upprepade gånger sänder betalningskrav till gäldenären i en situation där det är klart att gäldenären är betalningsoförmögen (LaUB 14/2004 rd).

Om indrivningskostnader undantagsvis krävs över de maximibelopp som fastställs i 1 mom. ska enligt förslaget de kostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären. Samtidigt ska gäldenären meddelas orsakerna till varför maximibeloppet enligt totalkostnadsansvaret överskrids i detta enskilda fall. En sådan motivering är viktig för gäldenären så att kravet på ersättning av indrivningskostnader som överstiger det fastställda maximibeloppet vid behov kan överklagas. Man har dock inte rätt att kräva indrivningskostnader som överstiger maximibeloppet av gäldenären om de verkliga indrivningsåtgärderna har varit oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital (RP 191/2020 rd, s. 28).

De maximikostnader som anges i paragrafen begränsar inte borgensnärens rätt att ta ut standardsättning enligt 10 e § (3 e § 3 mom.).

Genom en temporär lagändring förbjöds användningen av tratta för att driva in andra fordringar än konsumentfordringar om gäldenären är en privatperson, en enskild näringsidkare, ett öppet bolag eller ett kommanditbolag (7 § 2 mom.). Förbudet gällde fram till den 30 september 2021.

RP 241/2021 rd

En tratta får dock inte offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret, om det aktiebolag som är gäldenär innan trattan offentliggörs eller anmäls lämnar en utredning enligt vilken dess omsättning eller motsvarande intäkter under den senast avslutade räkenskapsperioden understiger 100 000 euro eller om räkenskapsperioden är bolagets första (7 § 5 mom.). Bestämmelsen gällde fram till den 30 september 2021.

En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast 21 dagar efter det att den sänts (7 § 5 mom.). Bestämmelsen trädde i kraft den 1 oktober 2021.

Direkt utsökningsbara indrivningskostnader

I 10 f § 1 mom. i indrivningslagen föreskrivs att om indrivningen gäller en konsumentfordran som är direkt utsökningsbar är också de kostnader som borgenären orsakas av indrivningen av fordran direkt utsökningsbara. Enligt 2 mom. gäller att om indrivningen avser någon annan direkt utsökningsbar fordran än en konsumentfordran, är borgenärens kostnader för indrivningen av fordran direkt utsökningsbara till den del kostnaderna inte överstiger 40 euro för varje försenad betalningspost, om fordran består av sådana betalningar som avses i 10 e § (1 punkten), eller de maximibelopp enligt 10 a § 1 mom. och 10 d § 3 mom. för indrivningskostnaderna för en direkt utsökningsbar konsumentfordran, om det är fråga om någon annan fordran än en sådan som avses i 1 punkten (2 punkten).

Enligt 2 mom. 2 punkten är således indrivningskostnader för företagsfordringar direkt utsökningsbara endast till den del deras belopp inte överskrider maximibeloppen och totalkostnadsansvaret för enskilda åtgärder för att driva in direkt utsökningsbara konsumentfordringar. Det här innebär att det är tillåtet att utan någon särskild verkställighetsgrund kräva indrivningskostnader för direkt utsökningsbara företagsfordringar enligt högst följande: betalningspåminnelse 5 euro, första betalningskravet 14 euro och andra betalningskravet 7 euro, förlängning av betalningstiden på gäldenärens begäran 5 euro och betalningsplan 20 euro. Som sammanlagt belopp för totalkostnaderna får det tas ut högst 51 euro som kalkylmässigt motsvarar två betalningspåminnelser, två betalningskrav och en betalningsplan. Avsikten är inte heller här att de nämnda maximibeloppen alltid får tas ut, utan även i dessa fall ska kraven på skäliga indrivningskostnader beaktas (se även RP 199/1996 rd, s. 17). Om indrivningskostnaderna för företagsfordringar som är direkt utsökningsbara överskrider maximibeloppet för indrivningskostnaderna för konsumentfordringar kan ett avgörande om indrivningskostnaderna separat ansökas i domstol (RP 57/2012 rd, s. 22).

Genom de temporära lagarna gjordes inga ändringar i de nämnda utgångspunkterna (se RP 191/2020 rd, s. 23 och RP 59/2021 rd, s. 16). I den temporära lagstiftningen har man dessutom för företagsfordringar antagit principen i 10 a § 3 mom. i den permanenta lagen om att maximibeloppen för indrivningskostnader inte får överskridas om indrivningen gäller en direkt utsökningsbar fordran (3 b §). Maximibeloppet för indrivningskostnader är således absoluta såväl för konsumentfordringar i den permanenta lagen som för andra fordringar än konsumentfordringar i den temporära lagen när det handlar om en direkt utsökningsbar fordran.

Krav på form för meddelanden som gäller indrivningsåtgärder och sättet att lämna dem

I indrivningslagen föreskrivs inga formkrav för en betalningspåminnelse för konsumentfordringar. Påminnelsen om en förfallen fordran kan således ske förutom skriftligt även muntligt. Det finns inte heller separata bestämmelser om hur betalningspåminnelser ska lämnas. Betalningspåminnelser kan alltså lämnas till exempel per sms eller e-post på det telefonnummer eller den e-postadress som gäldenären meddelat till borgenären, om gäldenären och borgenären har avtalat om att meddelanden i det aktuella avtalsförhållandet lämnas på detta sätt (RP 57/2012

RP 241/2021 rd

rd, s. 35). Likaså rekommenderar konsumentombudsmannen i riktlinjerna ”God sed vid indrivning av konsumentfordringar 2/2014” att avgiftsbelagda betalningspåminnelser till konsumenterna även kan sändas elektroniskt, till exempel som e-post eller sms, om borgenären och gäldenären har använt sig av detta kommunikationssätt (avtalsförhållandet har ingåtts elektroniskt) eller särskilt kommit överens om det.

Om avsikten är att använda tratta för att driva in en förfallen företagsfordran ska åtminstone en betalningspåminnelse före det vara skriftlig, det vill säga då är det inte tillräckligt med enbart en muntlig betalningspåminnelse. Den skriftliga betalningspåminnelsen får då lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären efter att fordran förfallit uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt eller om ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären (7 § 4 mom.). Särskilda krav på form och sätt att lämna meddelanden kan också föranledas av speciallagstiftning eller avtalsvillkoren mellan parterna.

Ett betalningskrav på konsumentfordringar ska vara skriftligt. Det får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären efter det att fordran har förfallit till betalning uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt (5 § 2 mom.). I regeringens proposition konstateras att enligt den gällande paragrafen ska ett betalningskrav alltid vara skriftligt och att detta är huvudregeln även enligt 2 mom. (RP 57/2012 rd, s. 35). Betalningskravet ska således alltid vara skriftligt om inte 2 mom. andra meningen är tillämplig. Då första meningen i 2 mom. tillämpas innebär det utöver kravet på skriftlig form dessutom i praktiken att betalningskravet ska sändas med brevpost till gäldenären. Helt uteslutet kan det dock inte anses vara att även något annat än brevpost kan uppfylla kravet på skriftlig form enligt första meningen. Till exempel då en indrivningsbyrå överlämnar ett skriftligt betalningskrav fysiskt direkt till gäldenären handlar det om en sådan situation som avses i första meningen, inte i den andra. I praktiken har den första meningen dock lett till ett krav på att betalningskravet ska sändas per brevpost.

Den gällande lagen ställer däremot inga separata krav på formen för och sättet att lämna betalningskrav på företagsfordringar. Emellertid kan annan lagstiftning eller avtalsvillkoren mellan parterna ställa krav på sådana. Bland speciallagstiftningen kan nämnas 80 § i naturgasmarknadslagen (587/2017) och 103 § i elmarknadslagen (588/2013). Enligt 103 § i elmarknadslagen ska innan eldistributionen eller elleveransen avbryts en skriftlig anmärkning om betalningsförsummelsen eller något annat avtalsbrott sändas till slutförbrukaren och därefter tidigast två veckor efter att anmärkningen har sänts en separat varning om att distributionen eller leveransen kommer att avbrytas.

När det gäller företagsfordringar ställs det även krav på att en tratta ska vara skriftlig. Trattan får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären efter det att fordran har förfallit till betalning uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt (7 § 4 mom.).

Utifrån ovanstående kan man konstatera att ett betalningskrav som gäller konsumentfordringar och en tratta som gäller företagsfordringar kan lämnas till gäldenären på ett annat varaktigt sätt om gäldenären efter att fordran har förfallit uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt. Det räcker således inte med ett s.k. tyst samtycke från gäldenären och samtycke kan inte lämnas förrän fordran har förfallit. Enligt förarbetena till lagen berättigar enbart ett villkor i det ursprungliga avtalet mellan gäldenären och borgenären, enligt vilket ett varaktigt sätt får användas vid lämnandet av meddelande som hänger samman med avtalsförhållandet, således inte till att betalningskravet eller trattan sänds i elektronisk form, utan gäldenären ska efter att fordran har förfallit till betalning ha godkänt att meddelanden om fordran

RP 241/2021 rd

lämnas på detta sätt. Gälldenären har också rätt att återta sitt samtycke till användning av något annat varaktigt sätt. Efter återtagandet ska betalningskravet sändas skriftligen (RP 57/2012 rd, s. 35).

2.1.1.2 Kreditupplysningslagen

Enligt 24 § 1 mom. 7 punkten i kreditupplysningslagen (527/2007) får uppgift om en borgenärs betalningsupplmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning registreras i ett kreditupplysningsregister tio dagar från det att betalningsupplmaningen har sänts till gälldenären med uppgift om att betalningsupplmaningen offentliggörs eller antecknas i registret.

Kreditupplysningslagens 24 § 1 mom. 7 punkten ändrades temporärt genom lag (541/2021) så att uppgiften får registreras i kreditupplysningsregistret efter 21 dagar i stället för tidigare 10 dagar. Den temporära lagen är i kraft 1.10.2021–30.4.2022.

2.1.1.3 Lagen om rättegång i marknadsdomstolen

Enligt 5 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) får en ansökan till marknadsdomstolen göras av konsumentombudsmannen och den näringsidkare eller annan person mot vilken konsumentombudsmannens förbud riktas i ärenden som avses i 13 § 1 mom. i lagen om indrivning av fordringar och, i ärenden som avses i 2 mom. i den paragrafen, den näringsidkare som ett förfarande som strider mot 4, 4 a, 4 b eller 7 § i den lagen riktas mot samt en registrerad förening som bevakar näringsidkarnas intressen.

2.1.1.4 Lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal

Enligt 8 § 3 mom. i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal (30/2013) är avtalsvillkor enligt vilka borgenären inte har rätt till ersättning för indrivningskostnader i enlighet med 10 och 10 e § i lagen om indrivning av fordringar utan verkan, om det inte finns grundad anledning till att använda ett sådant villkor.

2.1.1.5 Registerlagen

Enligt 3 § i registerlagen får indrivningsverksamhet bedrivas endast av en sådan enskild näringsidkare eller juridisk person som har registrerat sig som aktör som bedriver indrivningsverksamhet enligt den lagen. Enligt 1 § i registerlagen avses med indrivningsverksamhet indrivning av fordringar för någon annans räkning samt indrivning av egna fordringar i fall där det är uppenbart att fordringarna har övertagits endast för indrivning. Målet med lagen är att säkerställa att indrivningsverksamheten bedrivs på behörigt sätt (RP 206/2017 rd, s. 12).

I registerlagen föreskrivs bland annat om registret över aktörer som bedriver indrivningsverksamhet (5 §) och om förutsättningar för registrering (8 §). Tillsyn över efterlevnaden av registerlagen utövas av Regionförvaltningsverket i Södra Finland, som också har rätt att av en aktör som bedriver indrivningsverksamhet få de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen (14 §). Dessutom har Regionförvaltningsverket i Södra Finland rätt att få uppgifter ur vissa myndighetsregister (15 §). I registerlagen föreskrivs även om tvångsmedel (16 §), strykning av en aktör som bedriver indrivningsverksamhet ur registret (17 §) och om sökande av ändring i beslut av Regionförvaltningsverket i Södra Finland i ärenden som avses i 16 och 17 § (18 §).

2.1.1.6 Förhållande till EU:s lagstiftning

Genom bestämmelser i indrivningslagen har för sin del Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/7/EU om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner (nedan *direktivet om sena betalningar*) genomförts nationellt. I fråga om indrivningskostnader krävde genomförandet av direktivet att en ny bestämmelse om standardersättning för indrivningskostnader togs in i indrivningslagen, eftersom medlemsstaterna enligt artikel 6.1 i direktivet ska säkerställa att borgenären har rätt till minst ett fast belopp om 40 euro av gäldenären när dröjsmålsränta vid sen betalning vid transaktioner ska betalas enligt artikel 3 eller 4 i direktivet. Enligt artikel 6.3 i direktivet ska borgenären ha rätt att utöver standardersättningen få skäligen ersättning för alla indrivningskostnader som överskrider standardersättningen och som uppkommit till följd av gäldenärens sena betalning.

För genomförandet av bestämmelsen om standardersättning i direktivet fogades till indrivningslagen en ny 10 e § enligt vilken borgenären har rätt att av gäldenären få 40 euro som standardersättning för indrivningskostnader om en betalning som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal är försenad så att borgenären har rätt till dröjsmålsränta. Med betalning som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal avses betalningar som näringsidkare eller upphandlande enheter ska erlagga till näringsidkare som vederlag för varor eller tjänster. Borgenären har rätt att få ersättning för indrivningskostnader som avses i 10 § i indrivningslagen endast till den del beloppet för dem överskrider beloppet för standardersättningen. Om betalningen enligt överenskommelse ska betalas i flera poster och betalningen av flera av dessa poster försenas, har borgenären rätt till standardersättningen på 40 euro separat för varje försenad betalningspost (RP 57/2012 rd, s. 41). Begreppet ”betalning” avviker till denna del från uttrycket ”en och samma fordran” i 10 c och 10 d § i indrivningslagen.

Direktivet om sena betalningar är till karaktären ett minimidirektiv. Medlemsstaterna kan hålla i kraft eller sätta ikraft bestämmelser som är mer fördelaktiga för borgenären än vad som är nödvändigt för att uppfylla kraven i direktivet (RP 57/2012 rd, s. 5). Däremot strider bestämmelser som är mera fördelaktiga för gäldenären än i direktivet mot direktivet.

2.1.2 Statistik över indrivningskostnader för andra än konsumentfordringar

Vid justitieministeriet har beloppen för indrivningskostnader i samband med andra fordringar än konsumentfordringar utretts utgående från uppgifter om avgöranden av fordringsärenden som inletts som summariska tvistemål. I utredningen ingick 1 000 fordringsärenden från tiden 3.1.2019–31.12.2019, där den svarande var enskild näringsidkare eller en juridisk person. Uppgifterna i utredningen baserar sig på 618 domar. I de 382 ärenden som inte ingår hade det till exempel beslutats att ärendet lämnas därhän då kåranden återtagit sitt käromål. Merparten av de 618 ärendena som var föremål för noggrannare utredning hade avgjorts genom tredskodom.

Vid indrivning av företagsfordran var priset för en betalningspåminnelse enligt utredningen i medeltal 17 euro, medan de högsta tillåtna maximikostnaderna vid konsumentfordringar är 5 euro (10 a § 1 mom. 1 punkten i indrivningslagen).

Vid indrivning av företagsfordran var det genomsnittliga åtgärdspriset för betalningskrav enligt utredningen 65 euro och medianen 74 euro, medan det vid indrivning av konsumentfordran enligt 5 § i indrivningslagen beroende på storleken på skuldens kapital får krävas högst 14–50 euro (10 a § 1 mom. 2 punkten underpunkterna a–c i indrivningslagen).

Kostnaderna för upprättande av en betalningsplan för företagsfordran uppgick enligt utredningen i medeltal till 36 euro medan det för upprättande av en betalningsplan vid indrivning av

RP 241/2021 rd

en konsumentfordran, beroende på storleken av fordrans kapital, antalet betalningsposter och om fordran är direkt utsökningsbar får krävas högst 20–50 euro (10 a § 1 mom. 7 punkten underpunkterna a–d i indrivningslagen).

Kostnaderna för användning av tratta var enligt utredningen i medeltal 139 euro per åtgärd. Sammanlagt krävdes det av samma gäldenär i medeltal 269 euro för kostnader för användning av tratta, medan medianen för trattakostnader var 250 euro.

Enligt utredningen uppgick de lägsta kostnaderna för den översta fjärdedelen av indrivningsåtgärderna för betalningspåminnelsernas del till 20 euro, för betalningskrav till 110 euro, för tratta till 250 euro, för betalningsplan till 50 euro och de totala kostnaderna för indrivning till 309 euro. Enligt utredningen uppgick den högsta kostnaden för ett enskilt betalningskrav till över 580 euro. De högsta totalkostnaderna för indrivning uppgick till över 1 000 euro.

Enligt utredningen utgjorde indrivningskostnaderna vid frivillig indrivning av företagsfordran i genomsnitt 41,8 % av beloppet på fordrans kapital som ska drivas in, medan den översta tiondedelens första jämförelsetal var 111,8 %. För en fordran dömdes gäldenären att i genomsnitt betala 137 euro i indrivningskostnader, medan det första jämförelsetalet för den högsta fjärdedelen var 195 euro, och det första jämförelsetalet för den högsta tiondelen var 290 euro. Indrivningskostnaderna för frivillig indrivning av företagsfordran är alltså märkbart högre jämfört med de maximibelopp som indrivningslagen anger för konsumentfordringar. Utan särskilda grunder får de beroende på storleken på fordrans kapital utgöra högst 60–210 euro. För mindre konsumentfordringar på högst 100 euro får indrivningskostnadernas belopp i förhållande till konsumentfordrans kapital utgöra högst 60 % av fordrans kapital. För fordringar på över 100 euro men högst 1 000 euro kan beloppet beroende på fordrans kapital variera från 12 % till lite mindre än 120 %. För större konsumentfordringar på över 1 000 euro får indrivningskostnadernas belopp i förhållande till fordran utgöra högst något under 21 %.

2.1.3 Tillsynspraxis vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland gällande indrivningskostnader för företagsfordringar

Regionförvaltningsverket i Södra Finland utövar riksomfattande tillsyn över att de som bedriver indrivningsverksamhet och som antecknats i registret iakttar lag och god indrivningssed i sin verksamhet. Regionförvaltningsverket i Södra Finland har behörighet att bedöma skäligheten i de indrivningskostnader som indrivningsbyrån kräver av gäldenärer och ingripa i lagstridig verksamhet med de tvångsmedel som anges i registerlagen, men det har dock inte behörighet att sänka indrivningskostnader, besluta om en gäldenärs betalningsskyldighet eller bestämma att indrivningsbyråer ska betala ersättningar. Meningsskiljaktigheter som gäller indrivningskostnader eller skadestånd avgörs som tvistemål i allmänna domstolar. Regionförvaltningsverket i Södra Finland har i enlighet med den permanenta lagen bedömt indrivningskostnaderna för företagsfordringar bl.a. i följande beslut.

I sitt beslut ESAVI/4303/05.11.11/2013 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att de indrivningskostnader på sammanlagt 274,60 euro som indrivningsbyrån krävt för indrivning av en fordran vars kapital uppgick till 216,00 euro och som den sänt åtta betalningskrav för ska anses skäliga med tanke på storleken på fordran och de vidtagna indrivningsåtgärderna. Utöver betalningskraven hade indrivningsbyrån med två brev bett gäldenären sända uppgifter om betalningen av fordran. Utifrån indrivningsbyråns utredning ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningsåtgärderna hade varit motiverade.

I sitt beslut ESAVI/8405/05.11.11/2014 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att en indrivningskostnad på 59,13 euro med en påminnelsekostnad på 9 euro var skälig, när fordran

RP 241/2021 rd

som drevs in var 68,32 euro. Indrivningsbyrån hade sänt en betalningspåminnelse där man krävde en påminnelsekostnad om 9,00 euro, och därefter ett betalningskrav där det förutom påminnelsekostnaden dessutom krävdes indrivningskostnader om 45,53 euro. Gälldenären hade betalat kostnaden för betalningspåminnelsen efter att indrivningsbyrån hade hunnit sända betalningskravet. Därför hade indrivningsbyrån sänt ett ytterligare betalningskrav där den förutom påminnelsekostnaden dessutom krävde indrivningskostnader på 59,13 euro.

I sitt beslut ESAVI/3623/05.11.11/2015 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att de indrivningskostnader på 103,01 euro, som indrivningsbyrån utöver kundens kostnader krävt i ett trattameddelande som byrån hade sänt, var skäliga då den drev in en fordran där kapitalet utgjorde 251,72 euro. Indrivningsbyrån hade enligt sin redogörelse vidtagit följande indrivningsåtgärder innan de sände trattan: tagit emot indrivningsuppdraget, gått igenom handlingarna, kontrollerat gälldenärens adressuppgifter och företagsnummer och matat in uppdraget i programmet.

I sitt beslut ESAVI/5031/05.11.11/2015 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningskostnaderna på 147,56 euro som krävdes för det första betalningskravet var oskäligt höga med beaktande av helheten vid indrivning av en fordran där kapitalet var 437,19 euro när man beaktar att den maximala indrivningskostnaden som hade kunnat tas ut för en konsumentfordran av motsvarande belopp enligt indrivningslagen var 24 euro. Indrivningsbyrån hade inte visat att de åtgärder som i allmänhet vidtas vid indrivning skulle ge upphov till särskilda kostnader vid företagsindrivning jämfört med konsumentindrivning.

I sitt beslut ESAVI/9722/05.11.11/2016 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningskostnaden om 72 euro som indrivningsbyrån krävde för det andra betalningskravet när den drev in en fordran på 148,80 euro ska anses oskäligt hög då man beaktade kostnaden om 40,00 euro som krävdes för det första betalningskravet, och att arbetsmängden i samband med det första indrivningsbrevet vanligen är större än för det andra indrivningsbrevet, och att indrivningsföretaget inte i sin redogörelse hade motiverat de högre kostnaderna. Indrivningskostnaderna som krävdes för det andra betalningskravet grundade sig inte på faktiska kostnader.

I sitt beslut ESAVI/10747/05.11.11/2016 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningskostnaderna om 109 euro som indrivningsbyrån krävde i ärendet var skäliga vid indrivningen av en fordran på 132 euro.

I sitt beslut ESAVI/810/05.11.11/2017 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningskostnaderna om 80,11 euro som indrivningsbyrån krävde i ärendet var skäliga vid indrivningen av en fordran på 153,26 euro. Utöver indrivningskostnaderna hade gälldenären krävts på 10 euro i påminnelsekostnader. Indrivningsbyrån hade sänt ett betalningskrav i ärendet och motiverade kravet på indrivningskostnaden med sedvanliga åtgärder som vidtas vid indrivning av företagsfordringar.

I sitt beslut ESAVI/3581/2018 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningskostnaden på 145 euro för ett betalningskrav utifrån en helhetsbedömning måste anses oskäligt hög då fordrans kapital var 135,75 euro.

I sitt beslut ESAVI/16764/2018 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningsbyrån vid genomförandet av ett uppdrag hade agerat i strid med lag och god indrivningssed när den vid indrivning av två olika fordringar för indrivning av den första fordran på 36,44 euro hade krävt 69 euro i indrivningskostnader och för indrivning av den andra fordran på 27,13 euro hade krävt 54 euro i indrivningskostnader. Enligt Regionförvaltningsverket i Södra Finland kan i regel bara nödvändiga åtgärder och kostnadsposter som avviker från det vanliga i enskilda fall

motivera indrivningskostnader som överstiger fordrans kapital, dock med beaktande av bestämmelserna om standardsättning i 10 e § i indrivningslagen. Vid mycket små fordringar på exempelvis några euro kan dock också indrivningskostnader orsakade av sedvanliga åtgärder och kostnadsposter överstiga fordrans belopp med fog, om man för indrivningen av fordran har varit tvungen att vidta flera indrivningsåtgärder, exempelvis sända flera indrivningsbrev, på grund av att fordran inte har betalats. När indrivningskostnaderna i detta fall utgjordes av sedvanliga kostnader för indrivning av företagsfordringar ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningskostnaderna som helhet betraktat var oskäligt höga särskilt med beaktande av de små kapitalen som skulle drivas in.

I sitt beslut ESAVI/1706/2020 ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningskostnaderna på 197 euro i indrivningsbyråns första betalningskrav till gäldenär A liksom även indrivningskostnaderna på 160 euro i det första betalningskravet till gäldenär C med hänsyn till helheten måste anses vara oskäligt höga. Regionförvaltningsverket i Södra Finland ansåg även att indrivningskostnaderna för det första betalningskravet på 95 euro och indrivningskostnaderna för trattabrevet på 105 euro som indrivningsbyrån krävde av gäldenär B med hänsyn till helheten måste anses oskäligt höga i synnerhet med beaktande av fordrans ringa kapital på 64,90 euro. Regionförvaltningsverket i Södra Finland konstaterade emellertid att de 60 euro i indrivningskostnader som indrivningsbyrån krävde av gäldenär A för betalningsplanen med beaktande av helheten kunde anses vara skäliga. Regionförvaltningsverket i Södra Finland hade heller ingenting att anmärka på de 20 euro för kostnader som indrivningsbyrån krävde av gäldenär C i det andra betalningskravet.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har i enlighet med den temporära lagen bedömt indrivningskostnaderna för företagsfordringar i sitt beslut ESAVI/36876/2021. I beslutet ansåg Regionförvaltningsverket i Södra Finland att indrivningsbyrån inte hade lagt fram någon rättslig grund för de indrivningskostnader som översteg maximibeloppet i den temporära indrivningslagen vid indrivningen av en fordran med ett kapital på 967,20 euro. Regionförvaltningsverket i Södra Finland ansåg att de indrivningskostnader på 200 euro som utöver uppdragstagarens kostnader och ränta krävdes i indrivningsbyråns betalningskrav stred mot lagen och god indrivningssed. Dessutom stred indrivningen av ett belopp som motsvarade mervärdesskatten i indrivningskostnaderna mot bestämmelserna i den temporärt gällande indrivningslagen.

2.1.4 Självreglering i indrivningsbranschen

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry har utarbetat en uppförandekod och rekommenderade åtgärder för indrivning av företagsfordran för företag i indrivningsbranschen som publicerades den 21 maj 2019. Uppförandekoden gäller indrivning som sköts på uppdrag och indrivning av fordringar som köpts i indrivningssyfte i Finland. I uppförandekoden för indrivning av företagsfordringar beskrivs innehållet i det arbete som behövs i olika indrivningssituationer.

Enligt uppförandekoden för indrivning av företagsfordringar kan åtgärderna vid frivillig indrivning avvika från de metoder som används vid indrivning av konsumentfordringar vilket kan leda till att även indrivningskostnaderna bildas på annat sätt. Vid indrivning av företagsfordringar kan man till exempel innan indrivningsåtgärder mot gäldenären vidtas utreda gäldenärens betalningsbeteende och välja de metoder som bäst passar uppdraget utifrån utredningen (Yrityssperinnän käytännestä, s. 3). På samma sätt måste indrivningsbyrån för att sköta ett indrivningsuppdrag vid indrivning av företagsfordran kontrollera om gäldenären är försatt i konkurs eller företagsanering och därmed omfattas av indrivningsförbud. Även behandlingen och beaktandet av eventuella borgensmän, pantsättare och säkerheter kan medföra mer kostnader vid

indrivning av företagsfordringar. Vidare måste man innan ett betalningskrav sänds vid indrivning av företagsfordran till åtskillnad från indrivning av konsumentfordran kontrollera om räntesatsen för indrivningsuppdraget avviker från det som anges i räntelagen (s. 14 och 15).

Vid indrivning av företagsfordran får betalningskrav och betalningspåminnelser sändas i snabbare takt än vid indrivning av konsumentfordringar och betalningen kan krävas genast (s. 4). På samma sätt är antalet betalningskrav som sänds vid indrivning av företagsfordringar olika från fall till fall, dock med beaktande av förbudet att orsaka onödiga kostnader. Också vid skuldförhållanden kan till exempel ändringar på grund av delbetalningar eller tilläggsfordringar påverka antalet betalningskrav som ska sändas. Antalet påverkas dessutom av att borgenären har den principiella bevisbördan i frågan om preskriberingen av en fordran avbrutits genom betalningskrav. I rättspraxis har det ansetts att gäldenären, efter det att minst två betalningskrav har sänts, har bevisbördan vad gäller om någon omständighet på ett trovärdigt sätt har kunnat förhindra att en försändelse har kommit fram (s. 8).

Inte heller antalet betalningsplaner är begränsade vid indrivning av företagsfordringar, och kostnaderna bestäms från fall till fall enligt den arbetsmängd som behövs. Kostnaderna kan påverkas bland annat av eventuella förhandlingar om betalningsplan med uppdragsgivaren. Vid indrivning av företagsfordringar kan övervakningen av betalningsplaner också kräva mer uppföljning eftersom betalningarna kan ske oftare än en gång per månad och fordringarna vara så stora att de är av stor ekonomisk betydelse för borgenären. På samma sätt kan även avvecklandet av en betalningsplan medföra tilläggskostnader för gäldenären (s. 8 och 9).

När tratta används som indrivningsåtgärd måste indrivningsbyrån säkerställa att villkoren för användningen uppfylls. Det innebär bland annat att kontrollera om det är fråga om annan än konsumentfordran och om fordran har förfallit, är klar och ostridig. Dessutom måste indrivningsbyrån säkerställa att gäldenärens FO-nummer och adressuppgifter är korrekta. Till användning av tratta vid indrivning hör även en särskild aktsamhetsplikt, för borgenären eller uppdragstagaren är enligt 15 § i indrivningslagen ansvarig för skada som gäldenären orsakats av en felaktig betalningsanmärkning (s. 10).

Bestämmelsen om standardersättning enligt 10 e § i indrivningslagen gäller betalningar som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal. När en sådan betalning blir försenad så att borgenären har rätt till dröjsmålsränta har borgenären rätt att av gäldenären få 40 euro som standardersättning av indrivningskostnaderna. Om betalningen enligt överenskommelse ska betalas i flera poster och betalningen av flera av dessa poster försenas, har borgenären rätt till standardersättning separat för varje försenad betalningspost. Om borgenären har orsakats indrivningskostnader som ska ersättas med stöd av 10 § i indrivningslagen har borgenären rätt att få ersättning för dem endast till den del de överstiger beloppet för standardersättningen (s. 12 och 13).

2.1.5 Om brevpostgången och elektronisk fakturering mellan företag

Mängden traditionell brevpost har redan länge minskat i rask takt. I Finland är minskningen av brevpostmängden bland de snabbaste i Europa. Digitaliseringen anses vara den viktigaste orsaken till att brevposten minskat i popularitet eftersom dess konsekvenser för just förmedlingen av meddelanden har varit betydande. Olika elektroniska meddelandetjänster som e-post och e-tjänster har lett till en kraftig minskning av den traditionella brevpostens volym överallt i världen. Företag och myndigheter sänder merparten av alla brev. I synnerhet beträffande fakturering och myndighetsärenden har digitaliseringen en kraftig inverkan på brevtidningen som bransch, eftersom fördelarna med elektronisk fakturering i många fall är obestridliga och den

RP 241/2021 rd

offentliga förvaltningen övergår allt mer till att sköta ärenden digitalt. De ständigt allt mer avancerade digitala tjänsterna och människornas allt bättre förmåga att sköta ärenden i digitala kanaler är alltså faktorer som effektivt ersätter traditionell brevpост. (Traficoms utredning om postmarknaden 2020, s. 8 och 9 samt Statsrådets publikationer 2020:18, s. 10 och 16).

Den nuvarande, snabbt sjunkande trenden i brevpостmängden började i Finland 2010 och man tror att den kommer att vara kraftig även under de kommande åren. Utifrån volymdata från 2020 förefaller den traditionella pappersposten att fortsatt följa den sedan länge sjunkande trenden. Enligt Posti har mängden adresserade brev sjunkit med över 60 % under de senaste tio åren. År 2000 delade Posti ut 1 243 miljoner adresserade brev i Finland. År 2018 hade antalet sjunkit till 628 miljoner och 2025 kommer uppskattningsvis endast 150–300 miljoner brev att delas ut. Genom att minska antalet utdelningsdagar och genom att förlänga utdelningstiden genom ändring av kvalitetsstandarderna har man försökt trygga postföretagens verksamhetsförutsättningar i en omvärld av kraftigt sjunkande volymer (Traficoms utredning om postmarknaden 2020, s. 3 och 8). De ändrade kvalitetsstandarderna har således bland annat inneburit ändringar i hur snabb postgången är. I till exempel den revidering av postlagen som trädde i kraft 2017 (614/2017) gjordes ändringar i bestämmelserna om hur snabb postgången ska vara. Det bör dock beaktas att utdelning av andra än försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, såsom fakturor som sänds av företag och indrivningsbrev som sänds av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet, baserar sig på kommersiella avtal mellan två parter som inte regleras i postlagen. Således har bestämmelserna i postlagen till exempel om hur många dagar i veckan som brev-försändelser ska samlas in och delas ut ingen betydelse för den här propositionen.

Även om leveranssäkerheten allmänt taget är mycket god för normala brev-försändelser, är även brevpостgången förknippad med osäkerhetsfaktorer. Brev delas till exempel inte alltid ut till rätt adress, de kan försvinna eller de kan förekomma andra mänskliga eller tekniska fel i utdelningen varför breven i vissa fall aldrig når mottagaren.

Också i faktureringen organisationer emellan har man i allt högre grad övergått till elektronisk fakturering. I april 2019 stiftades en lag om elektronisk fakturering hos upphandlande enheter och näringsidkare (241/2019). Med elektronisk faktura avses i den nämnda lagen en faktura som har utfärdats, översänts och mottagits i ett sådant strukturerat elektroniskt format som gör det möjligt att behandla den automatiskt och vilken stämmer överens med den europeiska standarden för elektronisk fakturering (2 § 1 punkten). Upphandlande enheter och näringsidkare har enligt 4 § i den lagen rätt att på begäran få fakturor av andra upphandlande enheter och näringsidkare i form av elektroniska fakturor. Med denna bestämmelse ville man stärka ställningen för alla fakturamottagare oberoende av storlek och deras rätt att kräva en elektronisk faktura när mottagaren har den beredskap som behövs för elektronisk fakturering (RP 256/2018 rd, s. 15).

Helhetsmässigt sett har elektronisk fakturering ansetts som ett avsevärt förmånligare sätt att sköta faktureringen än att man sänder pappersfakturor eftersom dessa är förknippade med många direkta och indirekta kostnader. Fördelen med elektronisk fakturering är särskilt ökad automation och kostnadseffektivitet. Det finns emellertid aktörer som ännu inte har utnyttjat den spar- och effektivitetspotential den elektroniska faktureringen ger eller de har upplevt att det är svårt att övergå till att använda elektroniska fakturor. I synnerhet i mikro- och småföretag har utvecklingen varit långsam eftersom många mikroföretag och en del av de små och medelstora företagen ännu inte har de lösningar som behövs för att kunna ta i bruk elektronisk fakturering (RP 256/2018 rd, s. 12 och 22). För fakturaavsändaren är kostnadsnyttoeffekten av att använda pappersfaktura respektive nätfaktura relativt liten, och vid fakturering mellan organisationer är det mottagaren av en faktura som har den största nyttan av användningen av nätfaktura då besparingar uppkommer i alla faser av handläggningen hos den mottagande organisationen (RP 256/2018 rd, s. 12 och 19).

Utvecklingscentralen för informationssamhället TIEKE rf administrerar en offentlig förteckning över nätfaktureringsadresser (<https://verkkolaskuosoite.fi/>), vilket har bidragit till att främja en mer utbredd användning av elektroniska fakturor. Förteckningen är en tjänst där man kan leta fram finska organisationers nätfaktureringsadresser. Uppgifterna i den administreras av finska förmedlare av nätfakturor, som förmedlar nätfakturor från fakturaavsändare till fakturamottagare, och som även uppdaterar uppgifterna i förteckningen. Uppgifterna baserar sig således på uppgifter som förmedlarna av nätfakturor ger, och organisationerna själva kan inte ändra uppgifterna. För att en organisation ska kunna sända nätfakturor ska organisationen ha ett avtal med förmedlaren om detta.

2.1.6 Om de vanligaste elektroniska kommunikationssätten i indrivningssituationer

Allmänt

Utöver elektronisk fakturering, som lämpar sig för fakturering mellan organisationer, kan man bland olika elektroniska utskickssätt nämna i synnerhet elektroniska postlådor (kallas även digital postlåda), e-fakturering och e-post. Dessa sätt gäller i regel konsumentindrivning, men de kan utnyttjas även i företagsindrivning. Det här kapitlet utgör en översikt av hur indrivningsbrev sänds framför allt ur de gäldenärers perspektiv som är konsumenter och till vilka betalningskrav sänds elektroniskt.

Elektronisk postlåda

Allmänt och offentligt använda elektroniska postlådor där en verifierad avsändare kan förmedla elektroniska meddelanden och en verifierad mottagare ta emot och spara elektroniska meddelanden och elektronisk information erbjuds i Finland av till exempel OmaPosti och Kivra Oy. För tydlighetens skull bör här konstateras att OmaPosti trots namnet inte en tjänst som nämns i postlagen. Enligt vissa uppskattningar används elektroniska postlådor i dag av cirka en miljon människor. För jämförelse kan det konstateras att användningen av elektroniska postlådor i Sverige är avsevärt vanligare: enligt en uppskattning använder över 5 miljoner människor en elektronisk postlåda.

Av de ovan nämnda elektroniska utskickssätten är den elektroniska postlådan den som står närmast traditionell brevpост, men inte heller den kan helt jämföras med brevpост. Till exempelvis OmaPosti kan endast företag och organisationer som registrerat sig i tjänsten sända meddelanden, och också mottagarna ska ha registrerat sig. I OmaPosti har användarna möjlighet att välja om de vill ta emot meddelanden eller dokument av alla avsändare eller endast av vissa. Också de övriga elektroniska postlådetjänsterna kan ange vissa förutsättningar eller göra det möjligt med olika inställningar för mottagandet av elektronisk kommunikation. Det beror således på tjänsten vilka inställningar användaren kan tillämpa för att ta emot till exempel meddelanden. Om det går att ändra inställningarna för mottagning, är det upp till användaren om denne använder sig av denna möjlighet eller inte och i vilken omfattning.

När det handlar om konsumentanvändare kan vissa konsumenter använda den elektroniska postlådan för att ersätta brevpостen helt, medan vissa använder den för att ta emot meddelanden från vissa i förväg överenskomna avsändare, det vill säga parallellt med traditionell brevpост, och vissa endast tillfälligt för att ta emot enstaka meddelanden. Även om konsumenten har tillåtit att alla meddelanden tas emot i den elektroniska postlådan och kommunicerat med till exempel den ursprungliga borgenären elektroniskt i tjänsten i fråga, kan man inte se det som uteslutet att konsumenten oavsett detta vill att indrivningsbyrån sänder eventuella betalningskrav per brevpост. Konsumenten har också kunnat ta i bruk en elektronisk postlåda utan att ha varit medveten om att en betydande del av den traditionella brevpостen framöver automatiskt kan komma till

den elektroniska postlådan. Konsumenten förstår nödvändigtvis inte då att använda den elektroniska postlådan aktivt och märker inte en del av de inkomna meddelandena i tid.

Samtidigt finns det konsumenter som har bättre möjligheter att ta emot meddelanden som gäller indrivning elektroniskt och vissa konsumenter kan under långa perioder sakna tillgång till fysisk postlåda. Om konsumenten har börjat använda nästan enbart en elektronisk postlåda är det också möjligt att denne inte ens väntar sig att det kommer meddelanden till den fysiska postlådan.

E-fakturering

Ofta innebär elektroniskt avsändande e-fakturering. Om gäldenären önskar till exempel ett betalningskrav elektroniskt som e-faktura via banken ska gäldenären ingå ett e-fakturaavtal med indrivningsbyrån i nätbanken. Att ingå ett e-fakturaavtal efter att fordran har förfallit är ett sådant uttryckligt i lagen avsett godkännande av att meddelanden om en fordran lämnas på ett annat varaktigt sätt. Ingående av ett e-fakturaavtal beträffande en fordran berättigar emellertid i sig inte att betalningskrav som gäller andra fordringar sänds som e-faktura, utan också då ska indrivningsbyrån få gäldenärens uttryckliga godkännande till att använda e-fakturering.

E-post

När man jämför e-post med elektroniska postlådor och e-fakturering kan den största skillnaden anses vara att man med e-post inte alltid kan vara säker på att gäldenären faktiskt har tagit emot det elektroniska meddelandet. Att e-posten faktiskt når mottagaren är förknippat med fler osäkerhetsfaktorer än i fråga om elektroniska postlådor och e-fakturering.

Det finns ett stort antal olika e-postoperatörer och olika tjänster garanterar olika leveranssäkerhet för e-postmeddelandena. Dessutom ska man beakta att mottagarens e-posttjänst kan klassificera avsändarens e-postmeddelande som skräppost, också ett adekvat sådant, och flytta det automatiskt till skräppostmappen eller på något annat sätt förhindra att avsändarens meddelande når mottagaren. Det är således inte helt säkert att mottagaren i alla situationer de facto får meddelandet eller att mottagaren förstår eller minns att regelbundet kontrollera skräppostmappen i den använda e-posttjänsten.

När användare slutar använda ett visst e-postkonto, meddelar de vanligtvis inte alla dem som de har haft kontakt med via e-postkontot om det. Avsändaren får inte heller nödvändigtvis något felmeddelande om mottagarens adress inte längre används. Ibland kan det även råda osäkerhet om vem som faktiskt använder e-postadressen. För att säkerställa att e-posten når fram kan man i e-postsystemen använda sig av olika leverans- och läskvitton. En leveranskvittering anger att e-postmeddelandet har sänts till mottagarens e-postadress, men inte om mottagaren har sett meddelandet eller om meddelandet till exempel genom direkt filtrering har hamnat i skräppostmappen. Läskvitto innebär oftast, till skillnad från leveranskvittot, att mottagaren har öppnat meddelandet eller att meddelandet verkligen har nått mottagaren. Här bör man emellertid beakta att även om läskvitton fungerar mellan de flesta e-postsystem, är kvittonas funktion i sista hand beroende av vilket e-postsystem mottagaren använder. Kvittona garanterar således inte i alla situationer att e-posten verkligen har nått mottagaren.

2.2 Bedömning av nuläget

Allmänt

Indrivningen av andra än konsumentfordringar är inte lika detaljerat reglerad i den permanenta lagstiftningen som indrivningen av konsumentfordringar. Den permanenta lagstiftningen har

tidvis lett till oskäligen påföljder för i synnerhet företagsgäldenärer, till exempel till följd av höga indrivningskostnader. De nuvarande bestämmelserna om tidsgränser tar inte heller tillräcklig hänsyn till företagargäldenärernas intressen. Dessutom behöver bestämmelserna om hur indrivningsbrev sänds uppdateras på grund av den allt mer omfattande digitaliseringen.

Skäligen indrivningskostnader för företagsfordringar och likabehandling av gäldenärer

I den permanenta lagstiftningen fastställs inga övre gränser i euro för indrivningskostnader per åtgärd eller per fordran i fråga om frivillig indrivning av andra än konsumentfordringar. Därför kan det finnas betydande skillnader i indrivningskostnadernas belopp på det sätt som beskrivs ovan i avsnitt 2.1.2. Oskäligt höga indrivningskostnader har varit föremål för särskild uppmärksamhet av tillsynsmyndigheten, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, redan under flera år vilket framgår av avsnitt 2.1.3.

Utifrån bestämmelserna i den permanenta lagen kan man inte trygga en skälig nivå på indrivningskostnaderna och inte heller likabehandling av gäldenärerna.

Också beloppen för direkt utsökningsbara indrivningskostnader behöver bedömas eftersom direkt utsökningsbara indrivningskostnader för företagsfordringar i huvudsak jämföras med indrivningskostnaderna för direkt utsökningsbara konsumentfordringar i både den permanenta lagen och de temporära lagarna.

Bestämmelser om tidsgränser

Enligt redogörelsen i avsnitt 2.1.1.1 föreskrivs i de temporära lagarna om tidsgränser för indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning. Dessutom har den permanenta lagen bestämmelser om tidsgränserna för en betalningspåminnelse som föregår en tratta.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har efter att den temporära indrivningslagen trädde i kraft kontaktats av en del gäldenärer och representanter för dem enligt vilka den etablerade sjudagarscykeln i indrivningsbestämmelserna för andra än konsumentfordringar är för kort och leder med beaktande av postgången i dagens läge till att gäldenärsföretaget nödvändigtvis inte har tillräckligt med tid för att lämna anmärkningar om fordran eller betala den i tid. I värsta fall har indrivningsbrev enligt gäldenärernas uppgifter till Regionförvaltningsverket i Södra Finland inkommit till dem först på förfalldagen eller till och med därefter. Också i fråga om trattor har det ansetts att betalningspåminnelsens tidsfrist på sju dagar före en tratta inte är tillräcklig och att den korta tidsfristen är förknippad med samma slags problem som för andra indrivningsåtgärder enligt redogörelsen ovan.

I nuläget innehåller indrivningslagen ingen separat bestämmelse om den bakre gränsen för protester av tratta, det vill säga när trattan efter att den sänts senast ska antecknas i kreditupplysningsregistret eller offentliggöras. Enligt erhållna uppgifter har anteckningar om och offentliggöranden av trattor i praktiken gjorts upp till flera månader efter att meddelandet har sänts. Det kan anses vara oskäligt för gäldenären.

Om man dessutom beaktar att både lag- och ekonomiutskottet i enlighet med vad som konstateras i avsnitt 1.1 fäste uppmärksamhet vid bestämmelserna om tidsgränserna för indrivningsbrev är det befogat att se över lagstiftningen.

Elektroniska sätt att sända meddelanden

I vissa situationer är det enligt gällande bestämmelser möjligt att lämna ett mycket begränsat godkännande att indrivningsbrev sänds elektroniskt. Den gällande lagstiftningen har därför inte gjort det möjligt att i någon större omfattning utnyttja elektroniska sätt för att sända betalningskrav eller trattor som gäller företagsfordringar. I enlighet med vad som konstateras i avsnitt 2.1.1.1 kan gäldenären ge sitt godkännande att ett betalningskrav på en konsumentfordran eller en tratta för en företagsfordran sänds på något annat varaktigt sätt först efter att fordran har förfallit. Godkännande kan alltså inte ges i förväg och inte heller samtidigt för flera fordringar. Även om borgenären vet vilken indrivningsbyrå denne tänker anlita för indrivning av fordringar, kan gäldenären inte förrän fordran har förfallit lämna sitt samtycke till att indrivningsbyrån i fråga lämnar ett eventuellt betalningskrav eller en tratta till gäldenären på ett visst elektroniskt sätt. På motsvarande sätt kan gäldenären inte ge indrivningsbyrån sitt samtycke till att eventuella betalningskrav eller trattor för alla fordringar som byrån i fråga driver in sänds elektroniskt.

Den gällande lagstiftningen möjliggör inte i tillräcklig utsträckning utnyttjandet av de elektroniska utskickssätt som den digitala utvecklingen medfört och den bör ses över för att gäldenären om denne så vill oftare kan få olika indrivningsbrev elektroniskt.

Intressebevakarens rätt att få information

Den nuvarande indrivningslagen har inga specialbestämmelser om hur indrivningsbrev ska sändas när det har utsetts en intressebevakare för gäldenären. Med stöd av 89 § 1 mom. i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) har intressebevakaren i ärenden som hör till uppdraget rätt att få de uppgifter som huvudmannen själv har rätt till. Det har förekommit oklarhet om indrivningslagens bestämmelser om gäldenären även begränsar intressebevakarens möjlighet att redan innan fordran har förfallit lämna ett godkännande till att betalningskravet lämnas på något annat varaktigt sätt än skriftligt och så att godkännandet ska kunna ges samtidigt för flera fordringar. I praktiken sänds betalningskraven av den anledningen vanligtvis per brev till intressebevakaren. På grund av detta behöver lagstiftningen tydliggöras.

3 Mål

Det huvudsakliga målet med reformen av indrivningslagen är att i enlighet med regeringsprogrammet föreskriva om en övre gräns i euro för indrivningskostnader även när gäldenären är någon annan än en privatperson i egenskap av konsument. Propositionens mål är sålunda att se över indrivningslagen så att lagens bestämmelser mer effektivt än nu förhindrar att oskäligt höga indrivningskostnader tas ut i synnerhet av företagsgäldenärer. Samtidigt är målet att förbättra likabehandlingen av företagsgäldenärer eftersom det tidigare förekommit avsevärda skillnader i indrivningskostnadernas belopp. Det bör även framhåvas att borgenären även framöver ska ha fortsatt rätt att få ersättning för indrivningskostnader som anses skäliga. Ett annat mål med reformen är att säkerställa att företagsgäldenärer har tillräckligt med tid för att göra anmärkningar eller betala före eventuella efterföljande indrivningsåtgärder. Vidare är målet att möjliggöra en mer omfattande användning av elektroniska sätt att sända betalningskrav till konsumentgäldenärer samt betalningskrav, trattor och betalningspåminnelser som föregår en tratta till företagsgäldenärer. Samtidigt är målet att bättre än hittills säkerställa ett indrivningsbrev som sänds elektroniskt de facto har nått mottagaren, det vill säga gäldenären.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Allmänt

I propositionen föreslås åtstramningar i indrivningslagen till den del det är frågan om indrivning av andra än konsumentfordringar. I lagen föreskrivs om de maximala indrivningskostnaderna i euro, om tidsgränserna för indrivningsåtgärder och om maximibeloppen för indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning och om gäldenärens totalkostnadsansvar. Dessutom föreslås en ny paragraf med särskilda bestämmelser om betalningskrav som gäller andra fordringar än konsumentfordringar och om kravens innehåll. Den föreslagna regleringen är i linje med den reglering som redan i nuläget gäller konsumentfordringar i indrivningslagen, men här har speciellt särdragen vid indrivning av fordringar där gäldenären är ett företag beaktats.

Trots att målet är att påverka särskilt indrivningen av fordringar där gäldenären är ett företag, är det inte ändamålsenligt att begränsa de föreslagna bestämmelsernas tillämpningsområde så att tillämpningen blir beroende av om gäldenären bedriver näringsverksamhet eller om den fordran som ska drivas in har samband med näringsverksamhet som gäldenären utövar. En sådan avgränsning skulle nämligen innebära att bestämmelserna inte skulle gälla gäldenärer som inte betraktas som näringsidkare, även om dessa skulle vara i behov av skydd på motsvarande sätt som näringsidkare. Kravet på en logisk och jämlik lagstiftning förutsätter att den föreslagna kostnadsregleringen utöver fordringar där gäldenären är ett företag också gäller andra fordringar där gäldenären är någon annan än en konsument, såsom ett bostadsaktiebolag, en förening eller en stiftelse. Med beaktande även av att det föreslås att indrivningskostnaderna ska begränsas till en skälig nivå med tanke på såväl gäldenärer som borgenärer är det motiverat att tillämpningsområdet för de föreslagna bestämmelserna omfattar inte bara fordringar där gäldenären är ett företag, utan också andra fordringar som inte är konsumentfordringar. Enligt vad som konstateras i avsnitt 1.1 används i propositionen uttrycket "företagsfordran" för alla dessa andra fordringar än konsumentfordringar, även när gäldenären inte är ett företag.

I propositionen har det också beaktats att effektiv indrivning av fordringar ska tryggas, i synnerhet därför att borgenärerna kan vara små och medelstora företag, för vilka det kan vara särskilt viktigt att snabbt få betalning för sin fordran. När effektiva indrivningsmetoder står till buds och skälig kostnadsersättning kan krävas för indrivningsåtgärderna, finns det förutsättningar för att indrivningen av fordringarna ska lyckas.

I propositionen föreslås dessutom preciseringar och utvidgningar när det gäller användningen av andra varaktiga sätt att sända meddelanden, det vill säga i praktiken elektroniska kanaler. I fråga om företagsfordringar gäller reformen betalningskrav, trattor och betalningspåminnelser som föregår trattor. När det gäller konsumentfordringar gäller reformen endast betalningskrav.

4.1.2 Förslag som gäller indrivningskostnader

Kategorier av indrivningskostnader och hur de bestäms

I propositionen föreslås en skala med fyra steg. Detta har som helhet bedömts lämpa sig bäst för att ta hänsyn till särdragen hos företagsfordringar och säkerställa ett tillräckligt intervall för olika fordringskategorier av olika storlek. Med hjälp av fyrstegsskalan kan man effektivare än i modeller med färre steg inbegripa olika situationer som uppstår vid indrivning av företagsfordringar. Företagsfordringars kapital är i regel större och variationen bredare än för konsumentfordringar. Förhållandet mellan indrivningskostnaderna och det belopp som ska drivas in är en

av de faktorer som ska beaktas vid den övergripande bedömningen av huruvida indrivningskostnaderna är skäligen, och även mot denna bakgrund kan fyrstegsmodellen anses motiverad. Samtidigt har antalet steg fastställts med hänsyn till att ett alltför stort antal steg skulle kunna göra regleringen mindre tydlig och öka till exempel myndigheternas arbetsbörda i och med att det finns fler skalor att kontrollera. Att föreslå en skala med fler än fyra steg anses därför inte vara ändamålsenligt.

I propositionen föreslås det att fyrstegsskalan delas in i följande kapitalkategorier: under 500 euro, över 500 euro men under 2 500 euro, över 2 500 euro men under 10 000 euro och över 10 000 euro. Det finns ingen exakt information om fördelningen av storleksklasser för fordringar vid frivillig indrivning. Även om storleksklassen på de fordringar som överförs till rättslig indrivning inte ger anledning till några direkta slutsatser om hur fordringarna fördelas vid frivillig indrivning, kan den i avsnitt 2.1.2 avsedda utredningen antas ge något slags indikationer om fördelningen.

På basis av den ovannämnda utredningen har man i kategoriseringen av kapitalen utgått från att de två lägre kategorierna var och en består av andelar på cirka 30 %, det vill säga de utgör tillsammans cirka 60 % av det totala antalet fordringsärenden. Storleken på den näst högsta kategorin har uppskattats till cirka 25 % och den högsta kategorin till cirka 15 %. Enligt uppgifter från representanter för indrivningsbranschen är det möjligt att uppskattningen ovan av de lägsta kategorierna i viss mån rentav är för låg när man bedömer hur antalet ärenden som gäller frivillig indrivning fördelas på grundval av storleken på kapitalet.

Maximibelopp för indrivningskostnader per åtgärd

Enligt propositionen ska gäldenärerna för indrivningsåtgärder som gäller andra fordringar än konsumentfordringar kunna avkrävas högst ett i lag fastställt belopp. Såsom vid konsumentfordringar gäller maximala eurobelopp per åtgärd för kostnader som tas ut för betalningspåminnelser, betalningskrav, betalningsplaner och förlängningar av betalningstiden. Vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordran får även tratta och betalningsuppmaning med konkurshot användas som indrivningsåtgärd. För att regleringen ska vara effektiv föreslås därför i lagförslaget ett maximalt belopp även för kostnader som får krävas in för sådana indrivningsåtgärder. Maximibeloppen för indrivningskostnader har fastställts till en sådan nivå att de högsta indrivningskostnaderna faller bort, men indrivningskostnaderna ska fortfarande vara på en sådan nivå att de inte uppmuntrar till fortsatta betalningsförsummelser.

Kostnadsnivån i förslaget har bedömts också ur borgenärernas och indrivningsaktörernas synvinkel; de föreslagna maximibeloppen är avsevärt högre än vid indrivning av konsumentfordringar.

Det finns även skäl att notera att de föreslagna bestämmelserna om maximala indrivningskostnader inte påverkar borgenärens rätt enligt indrivningslagen att av gäldenären få 40 euro som standardersättning för indrivningskostnaderna, om en betalning som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal är försenad så att borgenären har rätt till dröjsmålsränta. Den bestämmelsen grundar sig på direktivet om sena betalningar, som man inte får avvika från till borgenärens nackdel i nationell lagstiftning, och det föreslås därför inte i denna proposition att den ska ändras. En borgenär som kräver standardersättning av gäldenären har rätt att få ersättning för sina övriga skäligena indrivningskostnader endast till den del som deras belopp överstiger standardersättningens belopp.

De maximibelopp som föreslås är inte absoluta i alla situationer, utan det ska gå att avvika från dem på de grunder som anges i lag. I så fall kan gäldenären krävas på de faktiska indrivningskostnaderna. Vid indrivning av en direkt utsökningsbar fordran får maximibeloppen dock inte överskridas. De reformer som gäller dessa fordringar presenteras närmare nedan.

Maximalantalet indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning

Enligt propositionen ska antalet betalningskrav, trattor, betalningsuppmaningar med konkurshot och betalningsplaner som berättigar till kostnadsersättning för indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar begränsas. För att till denna del säkerställa att regleringen av indrivningskostnaderna blir effektiv, föreslås huvudregeln vara att en gäldenär får avkrävas indrivningskostnader för högst två betalningskrav, en tratta och en betalningsuppmaning med konkurshot. Om en fordran drivs in med tratta får gäldenären dock krävas på indrivningskostnader för bara ett betalningskrav. På samma sätt får gäldenären vid mindre fordringar krävas på indrivningskostnaderna för högst en betalningsplan. För större fordringar får gäldenären krävas på indrivningskostnader för två betalningsplaner.

Gäldenärens totalkostnadsansvar

Enligt propositionen ska gäldenären för indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar få krävas på högst det belopp som anges i lagen. Det är motiverat att som utgångspunkt för totalkostnadsansvaret ta de belopp för de skäligena kostnader för indrivningsåtgärder som i revideringen av indrivningslagen 2013 ansågs ingå i en korrekt indrivningsprocess för konsumentfordringar. Vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar kan också tratta och betalningsuppmaning med konkurshot användas som indrivningsmetod, vilket dock bör beaktas som en förhöjande faktor vid regleringen av det totala kostnadsansvaret. Syftet med begränsningen av det sammanlagda beloppet av indrivningskostnaderna för en och samma fordran är att gäldenärens totalkostnadsansvar inte ska bli för stort.

Om fordrans kapital är under 500 euro föreslås maximiantalen motsvara det sammanlagda beloppet av de maximikostnader som tas ut för två betalningspåminnelser, en betalningsplan och två betalningskrav, eller om tratta används vid indrivningen, för ett betalningskrav i stället för två och för en tratta förhöjt med 15 % av den totala summan för de maximikostnader som ska tas ut avrundat till det närmaste beloppet på ett jämnt tiotal. Gäldenärens maximala totalkostnadsansvar skulle således vara 250 euro. Om det gäller en fordran där kapitalet överstiger 500 euro ska maximibeloppet utöver de ovannämnda indrivningsåtgärderna också omfatta den maximikostnad som tas ut för två betalningsplaner till och för en betalningsuppmaning med konkurshot. För en fordran med ett kapital på över 500 euro men högst 2 500 euro är det maximala beloppet för gäldenärens totalkostnadsansvar således 470 euro. Maximibeloppet för gäldenärens totalkostnadsansvar är 550 euro för en fordran på ett kapital på över 2 500 euro men högst 10 000 euro och 620 euro för en fordran på över 10 000 euro.

Det spelrum på 15 % som föreslås är avsett att täcka de skäligena kostnaderna för eventuella andra behövliga indrivningsåtgärder. I praktiken kan det förekomma variationer när det gäller vilken typ av kostnader för indrivningsåtgärder som det totala beloppet av indrivningskostnaderna i varje enskilt fall består av.

I undantagsfall får gäldenären krävas på högre indrivningskostnader än de föreslagna maximibeloppen. Bestämmelserna om maximalt kostnadsansvar begränsar inte borgenärens rätt till standardersättning.

Direkt utsökningsbara fordringar och direkt utsökningsbara indrivningskostnader

Enligt propositionen jämställs indrivningskostnader för direkt utsökningsbara företagsfordringar i likhet med direkt utsökningsbara konsumentfordringar i huvudsak med kostnader i den föreslagna lägsta kategorin av företagsfordringar, det vill säga under 500 euro. För indrivningen av en direkt utsökningsbar företagsfordran får det av gäldenären således krävas indrivningskostnader till ett belopp av sammanlagt högst 214 euro eller om en betalningsuppsmaning med konkurshot har använts får indrivningskostnader krävas till ett belopp av sammanlagt högst 314 euro. Maximibeloppet för de sammanlagda kostnaderna motsvarar kostnaderna för två betalningspåminnelser, ett betalningskrav, en tratta och en betalningsplan samt i situationer där beloppet är 314 euro dessutom kostnaderna för en betalningsuppsmaning med hot om konkurs. Det är inte motiverat att borgenären i en situation där själva fordran är direkt utsökningsbar skulle kunna vidta fler avgiftsbelagda indrivningsåtgärder än vad som föreslås. Avsikten med den föreslagna regleringen är också att styra borgenärer till att använda indrivning genom utsökning i det skede då kostnaderna för frivillig indrivning ännu inte har blivit oskäligt höga.

Dessutom föreslås det att maximibeloppen vid indrivning av direkt utsökningsbara företagsfordringar inte får överskridas på grund av en större arbetsmängd eller exceptionellt svår indrivning. De åtgärdsspecifika maximibeloppen i euro eller de sammanlagda maximikostnaderna kan dock överskridas om borgenären inte kan dra av mervärdesskatt i sin egen beskattning.

Indrivningskostnaderna för direkt utsökningsbara företagsfordringar ska i fortsättningen i regel behandlas på samma sätt som för närvarande. Den modell som fortfarande ska tillämpas är således att indrivningskostnader för direkt utsökningsbara företagsfordringar endast upp till vissa belopp är direkt utsökningsbara utan särskild verkställighetsgrund, och om borgenären har orsakats indrivningskostnader som överstiger dessa belopp, har borgenären möjlighet att ansöka om en särskild verkställighetsgrund för dessa kostnader i domstol. Eftersom en betalningspåminnelse ofta är den första indrivningsåtgärden vid frivillig indrivning av direkt utsökningsbara företagsfordringar, föreslås det att betalningspåminnelse ska höjas också för direkt utsökningsbara företagsfordringar. För en betalningspåminnelse som gäller en sådan fordran får det krävas 12 euro i stället för nuvarande 5 euro. Eftersom det enligt vad som konstateras ovan i princip är tillåtet att sända två betalningspåminnelser för indrivning av en direkt utsökningsbar företagsfordran, ska indrivningskostnaderna i fortsättningen vara direkt utsökningsbara utan någon särskild verkställighetsgrund upp till 65 euro i stället för 51 euro. Nytt i lagen är dessutom att ett belopp som motsvarar mervärdesskatten kan läggas till det nämnda maximikostnadsbeloppet, om borgenären inte kan dra av mervärdesskatten i sin egen beskattning. Att indrivningskostnaderna för direkt utsökningsbara företagsfordringar endast delvis är direkt utsökningsbara bidrar till ett lägre totalkostnadsansvar för gäldenärerna.

Mervärdesskattens andel av indrivningskostnaderna

Den momsandel som ingår i tjänsten mellan indrivningsbyrå och borgenären kan inte debiteras av gäldenären, om borgenären i sin affärsverksamhet är momsskyldig och på så sätt kan dra av momsandelen i sin egen beskattning. I annat fall skulle borgenären få obehörig vinst. Då debiteras momsandelen i indrivningstjänsten av den momsskyldiga borgenären.

Vid indrivning av konsumentfordringar omfattar indrivningskostnaderna momsandelen också när det kan krävas att konsumenten betalar den (RP 21/2004 rd, s. 11). För andra än konsumentfordringar måste situationen bedömas på ett annat sätt. I fråga om företagsfordringar föreslås det att om en borgenär inte kan dra av mervärdesskatten i sin beskattning, får gäldenären utöver maximibeloppen avkrävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten. I annat fall försätts företagsborgenärer utan godtagbart skäl i en ojämlig ställning jämfört med borgenärer som kan dra av den mervärdesskatt som de betalat för indrivningstjänsten i sin beskattning.

4.1.3 Tidsgränser för indrivningsåtgärder

Tidsfrister för att sända nya betalningspåminnelser och betalningskrav samt betalningspåminnelser som föregår trattor

Enligt propositionen ska det i lagen tas in bestämmelser om tidsgränser mellan indrivningsåtgärder vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar.

Enligt lagförslaget ska en gräns på 10 dagar gälla för nya betalningspåminnelser och betalningskrav som sänts skriftligen eller på något annat varaktigt sätt. Bestämmelserna syftar till att förhindra att indrivningskostnaderna blir otillbörligt höga genom att indrivningsåtgärder verkställs med oskäligt korta intervall. Målsättningen med bestämmelserna är också att säkerställa att gäldenären mellan indrivningsåtgärderna har en tillräckligt lång tid på sig att framställa anmärkningar eller betala innan ytterligare indrivningsåtgärder eventuellt vidtas. Gäldenären ska ges en skälig tidsfrist för att bedöma sin rättsliga ställning. Exempelvis en reklamation eller användning av andra rättsmedel kan förutsätta kontakt med ett ombud, eller så kan gäldenären behöva tid för arrangemang som gör det möjligt att betala.

Den föreslagna tidsgränsen avviker från bestämmelserna om tidsgränser för konsumentfordringar (14 dagar) och från den temporära lagstiftningen om företagsfordringar (7 dagar). Vid bedömningen av vad som är skälig tid har även osäkerheten kring postgången beaktats. Dessutom har regleringen valts med beaktande av att det i affärsrelationer kan vara ytterst viktigt för borgenären att indrivningen är snabb och effektiv. Därför anses det utifrån en helhetsbedömning att såväl gäldenärens som borgenärens intressen bäst kan beaktas genom en tidsgräns på 10 dagar i stället för den tidsgräns på 14 dagar som gäller för konsumentfordringar.

Dessutom föreslås det att bestämmelsen om användning av tratta i den permanenta lagen ändras så att en tratta inte får sändas förrän gäldenären har getts eller sänts en betalningspåminnelse där det uppställts en tidsfrist på minst 10 dagar (tidigare 7 dagar) för betalning av fordran eller för framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen har löpt ut.

Utifrån en helhetsbedömning har man å ena sidan ansett att 7 dagar inte är en tillräckligt lång tid ur gäldenärens perspektiv och å andra sidan att en förlängning av tidsfristen till 10 dagar inte väsentligt försämrar borgenärens ställning och effektiviteten i indrivningen av företagsfordringar.

Minimigräns för förlängd betalningstid

Det föreslås att kostnader för förlängning av betalningstiden ska få tas ut endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar. Målet är till denna del att förhindra att gäldenärens kostnadsansvar onödigtvis ökar genom att kostnader upprepade gånger tas ut för mycket korta förlängningar av betalningstiden, vilket i praktiken endast medför obetydlig nytta för gäldenären.

4.1.4 Förlängning av tiden för protest av tratta och bakre tidsgräns för protest

I propositionen föreslås att den kortaste tillåtna tiden för protest av tratta förlängs från 10 till 14 dagar och att det till lagen fogas en bestämmelse om när protesttiden går ut.

Syftet med att förlänga den kortaste tillåtna tiden för protest är att säkerställa gäldenären trots eventuellt fördröjd postgång har en tillräcklig tid på sig att reagera på ett trattabrev (se även RP 59/2021 rd, s. 11 och 14). Förlängningen av protesttiden ger också företagen mer tid att reda upp sin ekonomiska situation innan trattan eventuellt publiceras eller anmäls för anteckning i

kreditupplysningsregistret. Även om det i näringslivet kan förutsättas att en gäldenär kan fullgöra sina förfallna förpliktelser på relativt kort tid, har de nuvarande 10 dagarna inte ansetts vara tillräckliga med tanke på gäldenärens rättssäkerhet. Utifrån en helhetsbedömning är slutsatsen att en måttlig förlängning av protesttiden är motiverad eftersom den inte bedöms försvaga trattans trovärdighet som effektiv indrivningsmetod, öka användningen av andra strängare indrivningsmetoder eller väsentligt öka risken för kreditförluster för borgenärsföretagen.

I enlighet med vad som konstateras ovan i avsnitt 2.2 innehåller indrivningslagen för närvarande ingen separat bestämmelse om en bakre tidsgräns för protest av tratta, det vill säga när en tratta senast efter att den sänts ska antecknas i kreditupplysningsregistret eller offentliggöras. Det finns inte heller någon liknande bestämmelse i de temporära lagarna. Enligt uppgifter som erhållits har trattor i praktiken antecknats i kreditupplysningsregistret och offentliggjorts flera månader efter det att de sänts. Detta kan anses oskäligt ur gäldenärens synvinkel. Därför föreslås det att en tratta inte får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret senare än 60 dagar efter det att den sänts, om inte något annat avtalas. Det finns dock inget hinder för att borgenären delger gäldenären en ny betalningsuppmaning med hot om offentliggörande för samma fordran, till exempel om gäldenären inte följer den nya betalningstidtabellen.

4.1.5 Förslag som gäller utskickssätt

Allmänt

Det föreslås att bestämmelserna om sätten att sända betalningskrav som gäller konsumentfordringar samt trattor som gäller företagsfordringar och betalningspåminnelser som föregår trattor ska ändras. Dessutom föreslås det att det i lagen ska tas in en separat bestämmelse om sättet att sända betalningskrav som gäller företagsfordringar.

Vid indrivning kan påminnelser och krav sändas på olika sätt, exempelvis genom nätfakturer, elektronisk postlåda, e-fakturer och e-post. Alla dessa sätt avviker från varandra vilket försvårar utformningen av en tydlig reglering där alla olika sätt att sända meddelanden beaktas. Regleringen ska dessutom vara så teknikneutral som möjligt, det vill säga den ska täcka både redan befintliga och eventuella framtida elektroniska sätt att kommunicera.

Vid olika former av elektronisk kommunikation finns det vissa utmaningar i fråga om när ett elektroniskt meddelande som gäller en indrivningsåtgärd, såsom en betalningspåminnelse eller ett betalningskrav, verkligen kan anses ha nått gäldenären. Det kan nämligen anses ingå i god indrivningssed att avsändaren tillräckligt noggrant säkerställer att meddelandet faktiskt har nått mottagaren.

De gällande bestämmelserna gör det inte möjligt att i tillräcklig utsträckning utnyttja de elektroniska kommunikationssätt som den digitala utvecklingen fört med sig, och de bör ses över så att gäldenärerna oftare kan ta emot indrivningsbrev elektroniskt om de så önskar. Eftersom regleringen är förknippad med befogade farhågor kring rättssäkerheten, i synnerhet när det gäller konsumentfordringar, är det viktigt att förutsättningarna för att sända meddelanden elektroniskt är strängare än vid indrivning av företagsfordringar.

Konsumentfordringar

De föreslagna ändringarna i fråga om konsumentfordringar gäller sändande av betalningskrav på något annat varaktigt sätt än skriftligen. Det är viktigt att ett betalningskrav når konsumenten eftersom den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet enligt 6 § i indrivningslagen

inte i regel får inleda rättslig indrivning av en konsumentfordran förrän betalningskrav har getts eller sänts till gäldenären. Betalningskravet fungerar alltså som ett varsel om att borgenären eventuellt kan övergå från frivillig indrivning till rättslig indrivning, vilket i sin tur kan medföra extra kostnader för gäldenären samt en betalningsanmärkning.

Det föreslås att konsumenten ska kunna ge sitt samtycke till att betalningskrav lämnas på något annat varaktigt sätt också innan fordran förfaller och så att samtycket kan gälla flera fordringar än en. För närvarande kan samtycke ges endast efter att fordran har förfallit och endast för den aktuella fordran. Syftet med att utvidga samtycket är att främja användningen av elektroniska kommunikationsätt.

Eftersom det med tanke på konsumentens rättssäkerhet är särskilt viktigt att betalningskravet når konsumenten, förblir brevpост dock det huvudsakliga alternativet. Marknaden för elektronisk kommunikation är fragmenterad och konsumenterna kan ha konton i flera olika elektroniska kanaler utan att använda dem aktivt eller följa dem regelbundet. Därför föreslås det att en viss kommunikationskanal, såsom konsumentens e-post eller e-fakturatjänst, ska kunna användas för att sända betalningskrav endast om konsumenten har gett sitt samtycke till att uttryckligen denna kommunikationskanal används. Gäldenären ska också ha rätt att när som helst återta sitt samtycke.

Av rättssäkerhetsskäl föreslås det att giltighetstiden för konsumentens samtycke ska begränsas till 12 månader. Eftersom gäldenärer kan använda sig av olika elektroniska kommunikationskanaler och byta dem mycket aktivt, finns det risk för att gäldenären har glömt bort ett samtycke som getts för länge sedan och då kan ett samtycke som är i kraft längre än 12 månader eller tillsvdare leda till situationer där en indrivningsbyrå sänder gäldenären ett indrivningsmeddelande till en tjänst som gäldenären inte längre använder.

Av rättssäkerhetsskäl föreslås också att konsumenten ska ge sitt samtycke i skriftlig eller elektronisk form. Samtycket ska också ges separat och inte till exempel som en del av övriga avtalsvillkor. Om det vore möjligt att ge samtycke som en del av standardvillkoren, skulle det finnas det en risk för att gäldenären utan att märka det godkänner villkoret utan att medvetet ge sitt samtycke.

Dessutom föreslås det att den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet med tillräcklig omsorg ska säkerställa att betalningskravet de facto har nått gäldenären när ett annat varaktigt sätt används. I praktiken innebär detta att den som sänder meddelandet, det vill säga indrivningsbyrå, ska handla med särskild omsorg och använder sådana tekniska metoder och förmedlingssätt att den vid behov kan påvisa att meddelandet faktiskt har sänts så att det är tillgängligt för gäldenären. Detta krav är motiverat eftersom det vid elektronisk kommunikation kan vara osäkert huruvida ett betalningskrav faktiskt har nått konsumenten. I vissa fall innebär det att ett separat påminnelsemeddelande måste sändas till gäldenären via en annan elektronisk kanal än den där betalningskravet har sänts.

Dessutom föreslås det att bestämmelserna om lämnande av betalningskrav ska beakta situationer där gäldenären har förordnats en intressebevakare. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att säkerställa att intressebevakaren efter egen prövning får välja att ett betalningskrav kan lämnas också elektroniskt och att det i dessa situationer ska räcka med att framställa en enda begäran till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet i stället för att intressebevakaren för varje fordran separat ska begära att betalningskravet lämnas elektroniskt när fordran har förfallit. Ett annat syfte är att säkerställa att intressebevakaren, även om en gäldenär som är föremål för intressebevakning redan har fått ett eller flera betalningskrav skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, ska ha rätt att på begäran få alla betalningskrav som gäller gäldenären,

antingen skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, utan att det tas ut någon separat ersättning för detta.

Företagsfordringar

Enligt förslaget får vid indrivning av företagsfordringar ett betalningskrav, en betalningspåminnelse före en tratta och en tratta lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären uttryckligen har samtyckt till att de får lämnas på detta sätt. I dessa fall förutsätts det inte att samtycket ges skriftligt eller elektroniskt, utan det kan ges även muntligt. Samtycket kan gälla antingen en eller flera fordringar, det kan ges innan fordran förfaller eller som en del av andra avtalsvillkor, och det kan gälla antingen tills vidare eller för en viss tid. Gäldenären har dock rätt att när som helst återta sitt samtycke.

Det är tillåtet att använda ett annat varaktigt sätt i fråga om betalningskrav och betalningspåminnelser före trattor också när sättet under skuldförhållandets lopp etablerat har använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären. I sådana fall är förutsättningen dock att gäldenären inte har gett det uttryckliga samtycke som beskrivs ovan och att gäldenären inte har meddelat sitt önskemål om att betalningspåminnelser eller betalningskrav ska sändas skriftligen.

När ett betalningskrav, en betalningspåminnelse som föregår en tratta eller en tratta lämnas på ett varaktigt sätt ska avsändaren med tillräcklig omsorg säkerställa att de faktiskt har gjorts tillgängliga för gäldenären. Regleringen är till denna del densamma som för konsumentfordringar.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Konsekvenser för statsfinanserna

Propositionen har inga konsekvenser för statsfinanserna.

Konsekvenser för gäldenärer vid indrivning av andra än konsumentfordringar

De föreslagna bestämmelserna om indrivningskostnader och tidsgränser för indrivningsåtgärder gäller såväl fordringar där gäldenären är ett företag som andra fordringar som inte är konsumentfordringar. Trots att det till tillämpningsområdet för de bestämmelser som föreslås således också hör fordringar där gäldenären är till exempel ett bostadsaktiebolag, en förening eller en stiftelse som inte bedriver näringsverksamhet antas det att de positiva konsekvenserna gäller framför allt företag. De föreslagna bestämmelserna har dessutom en positiv inverkan på de privatpersoner i fråga om vilka den fordran som ska drivas in har uppkommit i näringsverksamhet som redan upphört, och indrivningen av fordran omfattas således inte av bestämmelserna om konsumentfordringar.

Enligt Patent- och registerstyrelsens statistik fanns den 4 januari 2021 totalt 623 743 företag antecknade i handelsregistret. Av dem var 261 316 aktiebolag, 227 712 enskilda näringsidkare, 25 411 kommanditbolag, 8 903 öppna bolag och 3 541 andelslag. Enligt det som konstateras ovan hör enligt förslaget också till exempel bostadsaktiebolag, föreningar och stiftelser till tillämpningsområdet för de föreslagna bestämmelserna om indrivningskostnader. Enligt Patent- och registerstyrelsens statistik fanns det 89 679 bostadsaktiebolag, 552 föreningar och 46 stiftelser. För föreningars och stiftelsers del måste det beaktas att skyldigheten att registrera dem i handelsregistret inte gäller alla föreningar och stiftelser.

Enligt den utredning som Suomen Perimistöimistöjen liitto ry gjort fick dess medlemsföretag 2019 cirka 10,2 miljoner indrivningsuppdrag, och av dem var cirka 20 %, det vill säga cirka 2

miljoner, företagsfordringar. Enligt förbundet har det bland de ovannämnda företagsfordringarna funnits gäldenärer som utöver aktiebolag, enskilda näringsidkare, öppna bolag, kommanditbolag och andelslag varit till exempel bostadsaktiebolag och föreningar, men i talen kan det saknas till exempel privatpersoner som gäldenärer som är föremål för indrivning i någon annan egenskap än som konsument. Det har inte funnits tillgänglig information om totalbeloppen för de fordringar som kommer att omfattas av de föreslagna bestämmelserna om kostnader. År 2020 uppgick antalet indrivningsuppdrag enligt förbundet till cirka 9,9 miljoner, av vilka företagsfordringarnas andel var cirka 20 % precis som 2019. Det finns inga uppgifter om till exempel hur många betalningskrav som sänds årligen. Enligt förbundet är det numera vanligt att betalningskrav som gäller företagsfordringar sänds elektroniskt, men inte trattor. På grund av lagändringen kommer sannolikt klart fler företagsfordringar att sändas elektroniskt, när även trattor oftare än nu kan sändas elektroniskt.

I 34 % av de skriftliga beslut som Regionförvaltningsverket i Södra Finland meddelade 2017–2020 ansåg verket att indrivningsbyrån krävt in oskäligen indrivningskostnader vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar. Siffran är relativt hög med tanke på att de återstående 66 % av besluten bland annat omfattar situationer som rör konsumentfordringar och beslut där indrivningsbyrån inte har ansetts ha handlat på ett olagligt sätt. Regionförvaltningsverket i Södra Finland kontaktades under ovannämnda period 1 502 gånger angående misstankar om lagstridig verksamhet bland aktörer som bedriver indrivning. Alla fall ledde dock inte till ett skriftligt beslut. Enligt Regionförvaltningsverket i Södra Finland har verket under de temporära lagarnas giltighetstid inte kontaktats om indrivningskostnader för företagsfordringar lika ofta som förut.

De föreslagna exakta bestämmelserna om indrivningskostnader tryggar effektivare än den tidigare permanenta lagen det att indrivningskostnader inte heller vid indrivning av företagsfordringar kan tillåtas växa som självändamål och att beloppet för dem inte blir oskäligt högt i förhållande till skuldkapitalet. Jämfört med den permanenta lagen är den nu föreslagna regleringen om indrivningskostnader mer gäldenärsvänlig, eftersom det finns detaljerade bestämmelser om de exakta maximibeloppen för indrivningsåtgärder. Om de föreslagna ändringarna däremot jämförs med den temporära regleringen är ändringarna och därmed även konsekvenserna för gäldenärerna mindre. Detta beror på att den temporära regleringen om indrivningskostnader till sin struktur och sitt innehåll är mycket lik de permanenta ändringar som nu föreslås. Den temporära regleringen kapade de allra högsta indrivningskostnaderna, men till vissa delar, i synnerhet vid större fordringar, möjliggör den nu föreslagna regleringen att högre indrivningskostnader kan tas ut av gäldenären än under den temporära regleringen. Bortfallet av de allra högsta indrivningskostnaderna kan dock förväntas bidra till att företagen klarar av sina skulder och kan också leda till snabbare återbetalning.

Förslaget förbättrar alla företagsgäldenärers ställning, eftersom de belopp som tas ut för indrivningskostnaderna blir enhetligare än tidigare och skillnaderna till följd av olika praxis och de orimligheter som dessa har lett till försvinner. När det dessutom finns detaljerade bestämmelser om indrivningskostnadernas belopp i lagen kan gäldenärerna själv bättre bedöma om de indrivningskostnader som krävs av dem är skäligen. Förbättringarna är betydande när de jämförs med den permanenta lagen, men enligt vad som konstateras ovan är de mindre jämfört med den gällande temporära regleringen. Även om de föreslagna maximibeloppen inte är avsedda som standardbelopp finns det, såsom i fråga om konsumentfordringar, en risk att de maximibelopp som fastställs för kostnaderna i praktiken kan komma att bli standard. Ur gäldenärens synvinkel kan dock en etablering av indrivningskostnaderna till en skälig nivå ses som ett bättre alternativ än indrivningsaktörernas avsevärt varierande debiteringspraxis och ojämlika behandling av gäldenärer.

Även den exakta regleringen av maximiantalet indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning bidrar jämfört med den permanenta lagen till att undanröja eventuella orimligheter och situationer där gäldenärer potentiellt orsakas onödiga kostnader. När det maximala antalet åtgärder anges direkt i lag, är det tydligare för gäldenärerna hur den frivilliga indrivningen sannolikt går vidare samt vilka åtgärder borgenären eller en uppdragstagare kan vidta under indrivningen och i vilken utsträckning.

De särskilda bestämmelserna om indrivningskostnader för direkt utsökningsbara företagsfordringar förtydligar rättsläget i och med att det i fortsättningen föreskrivs om maximibelopp för indrivningsåtgärder och om totalkostnadsansvaret i euro för direkt utsökningsbara företagsfordringar. Bestämmelserna om direkt utsökningsbara indrivningskostnader för direkt utsökningsbara företagsfordringar medför däremot ingen betydande förändring jämfört med nuläget. Trots att maximibeloppet för direkt utsökningsbara indrivningskostnader höjs från 51 euro till 65 euro bedöms det inte medföra några betydande negativa konsekvenser för gäldenärer. Däremot bedöms de maximibelopp för indrivningsåtgärder och totalkostnadsansvar i euro även för direkt utsökningsbara företagsfordringar som nu föreslås inte leda till att ansökningar om särskild verkställighetsgrund i framtiden görs betydligt oftare än i nuläget. Det bör dock noteras att det redan i nuläget har funnits gränser för indrivningskostnader för direkt utsökningsbara fordringar som yrkats. Under den permanenta lagen har gränserna i första hand bestått av skälighetskravet i 10 § i indrivningslagen och under den temporära lagen har gränserna i sista hand uppkommit med stöd av 3 b och 3 e § i indrivningslagen.

Även om begränsningar föreslås i fråga om de belopp som högst får tas ut som indrivningskostnader, ligger indrivningskostnaderna även efter reformen på en nivå som inte uppmuntrar till betalningsförsummelse. Lagförslagen förutses därför inte inverka negativt på gäldenärernas betalningsmoral. Då också nivån på de föreslagna maximikostnaderna beaktas finns det inte några indikationer på att borgenärerna skulle ändra sina förfaranden så att de betydligt oftare än för närvarande skulle börja kräva den standardersättning som fastställs i lagen, vilket sannolikt skulle leda till ökade ersättningsgilla kostnader och att den föreslagna regleringen därigenom skulle få negativa konsekvenser för gäldenärernas ställning.

En mer omfattande möjlighet än tidigare att sända indrivningsbrev som gäller företagsfordringar elektroniskt bidrar till att öka den elektroniska indrivningen av fordringar. Företagsgäldenärer har kunnat använda elektronisk fakturering redan i flera år, varför främjandet av elektroniska indrivningsbrev kommer att vara till stor nytta för sådana företagsgäldenärer. Att den betalningsrörelse som anknyter till indrivning av fordringar blir elektronisk underlättar verksamheten för företagsgäldenärer som redan använder elektronisk fakturering i och med att indrivningsbrev kan tas emot via samma kanaler som fakturor. Eftersom användningen av elektroniska sätt att sända företagsfordringar enligt förslaget ska grunda sig på uttryckligt samtycke eller vedertagen praxis, är de företagsgäldenärer som fortfarande vill kontaktas om indrivningsåtgärder per brev inte skyldiga att använda elektroniska kommunikationssätt enligt den föreslagna regleringen. Även om syftet med regleringen är att i högre grad uppmuntra företagsgäldenärer att övergå till elektronisk kommunikation genom att underlätta ibruktagandet av andra permanenta sätt, kvarstår således gäldenärernas valfrihet i hur de vill ta emot indrivningsbrev.

Den föreslagna regleringen kommer förmodligen att minska användningen av traditionell brevpost och medföra kostnadsbesparingar för såväl borgenärer som gäldenärer. Om indrivningsbrev sänds elektroniskt bidrar det också till att de når mottagaren snabbare utan att påverkas av eventuella störningar i postgången. Detta förutsätter dock att borgenärer och indrivningsbyråer de facto använder sådana elektroniska kommunikationsmedel och tekniska metoder som säkerställer att indrivningsbrevet når fram, vilket kommer att krävas i lagen. Snabbare kommunikation i kombination med exakta bestämmelser om tidsgränser ger gäldenären en tillräcklig tid

reagera på ett indrivningsbrev och kontrollera att det är korrekt. Dessutom får gäldenärerna en rimlig tid på sig att ordna sina ekonomiska förhållanden så att de kan betala förfallna fordringar inklusive indrivningskostnader inom tidsgränserna.

De exakta bestämmelserna om indrivningskostnader, tidsfrister för indrivningsåtgärder och möjligheten att sända indrivningsbrev elektroniskt garanterar att gäldenärsföretagen behandlas lika. De föreslagna ändringarna gäller företag av alla storlekar.

Konsekvenser för gäldenärer vid indrivning av konsumentfordringar

Enligt finansministeriets och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas gemensamma digitaliseringskartläggning från den 31 augusti 2020 är användning av e-post, läsning av tidningar på webben samt sökning av information och nätsurfande de digitala tjänster som behärskas bäst. Enligt finansministeriet stärker svaren på digitaliseringskartläggningen uppfattningen om finländarna som skickliga internetanvändare. År 2019 använde cirka 80 procent av 16–89-åringarna internet flera gånger om dagen. Enligt delegationen för en digital vardag gäller prioriteringen av digitala tjänster i Finland för närvarande producenter av offentliga tjänster och sannolikt snart även företag, men ännu inte medborgarna (Ett digitalt Finland – Jämlikt för alla). Digi i vardagen -delegationens verksamhetsberättelse. Finansministeriets publikation 2019:24).

Förslaget om att indrivningsbrev ska kunna sändas elektroniskt kommer att medföra fler och mer flexibla möjligheter att utnyttja elektroniska kanaler också i samband med konsumentfordringar. Med beaktande av bland annat de ovannämnda uppgifterna om användning av e-post och internet har majoriteten av finländarna beredskap att ta emot indrivningsbrev elektroniskt. I sista hand beror bestämmelsernas konsekvenser på om konsumenterna vill börja göra det.

Enligt Suomen Perimistöimistöjen liitto finns det inga uppgifter om hur många betalningskrav som förbundets medlemsföretag sänder till konsumenter årligen. Förbundet uppskattar dock att mindre än 10 procent av betalningskraven för närvarande sänds elektroniskt. Enligt förbundets bedömning kommer användningen av elektroniska betalningskrav inte att öka särskilt mycket till följd av lagändringen, om konsumenterna måste vidta särskilda åtgärder för att ta emot dem elektroniskt.

I de föreslagna ändringar som gäller elektroniska sätt att sända indrivningsbrev beaktas att prioriteringen av digitala tjänster ännu inte gäller medborgarna. Alla konsumentgäldenärer har inte möjlighet eller vilja att ta emot indrivningsbrev elektroniskt, varför det är viktigt att även de andra sätten att sända brev, såsom traditionell brevpост, kvarstår som alternativ i alla situationer. Regleringen försämrar således inte ställningen för konsumenter som fortfarande vill få indrivningsbrev som traditionell brevpост. Reformförslaget bedöms gynna i synnerhet de konsumenter som är kapabla och villiga att använda elektroniska kommunikationskanaler.

Det är inte helt uteslutet att särskilt de mest utsatta konsumentgäldenärernas möjligheter att hålla sig informerade om sin totala skuldsituation försämrars om de efter eget omdöme börjar använda flera olika elektroniska tjänster och kanaler för att ta emot betalningskrav. Konsumentgäldenärer måste dock alltid ge ett separat samtycke till att börja ta emot betalningskrav elektroniskt, och till varje indrivningsbyrå, vilket minskar den ovannämnda risken. Dessutom säkerställer samtyckets tidsbundenhet att en viss kommunikationskanal inte kan användas av en viss indrivningsbyrå hur länge som helst. Om konsumenten har gett sitt separata samtycke till att betalningskrav kan sändas elektroniskt, får hen i regel inte längre betalningskravet som traditionell brevpост förrän rättslig indrivning har inletts. Ett fysiskt brev med brevpост har ofta ett annat uppmärksamhetsvärde än ett elektroniskt meddelande. Traditionell brevpост kan till exempel

lättare göra en ekonomiskt trängd gäldenärs närstående uppmärksamma på en pågående indrivning och få gäldenären att inse sin situation. Rättslig indrivning inleds dock inte helt utan varsel, utan informationen om att rättslig indrivning har inletts ges i form av en stämningsansökan till konsumentgäldenären, oftast som bevislig delgivning eller till exempel genom stämningsman. Även i detta skede har konsumentgäldenären möjlighet att reagera.

Konsekvenser för borgenärer och företag i indrivningsbranschen

Så som nämns i propositionens avsnitt 2.1.2 har justitieministeriet utrett beloppen för indrivningskostnader i samband med andra fordringar än konsumentfordringar utgående från uppgifter om avgöranden under tiden 3.1.2019–31.12.2019 av fordringsärenden som inletts som summariska tvistemål. Enligt utredningen uppgick de första kostnaderna för den översta fjärdedelen av indrivningsåtgärderna för betalningspåminnelsernas del till 20 euro, för betalningskrav till 110 euro, för tratta till 250 euro, för betalningsplan till 50 euro och de totala kostnaderna för indrivning till 309 euro, oavsett kapitalets storlek. Enligt utredningen uppgick den högsta kostnaden för ett enskilt betalningskrav till över 580 euro. De högsta totalkostnaderna för indrivning uppgick till över 1 000 euro.

De nu föreslagna bestämmelserna om indrivningskostnader kommer att ha konsekvenser för sådana indrivningsaktörer som i sin indrivning av fordringar under den permanenta lagen har krävt gäldenärerna på indrivningskostnader till högre belopp än vad som föreslås i lagen. Det bör noteras att det till följd av den temporära reglering som trädde i kraft den 1 januari 2021 inte längre har varit tillåtet att kräva sådana höga indrivningskostnader som de som beskrivs i den ovannämnda utredningen om domar i fordringsmål. Vilka som slutligen kommer att påverkas av regleringen blir beroende av de hur indrivningsbolagen och borgenärerna lägger upp sin affärsverksamhet och hur de lyckas anpassa sig till det nya regelverket.

Så som konstaterats ovan förväntas de föreslagna bestämmelserna om indrivningskostnader inte inverka på gäldenärernas betalningsmoral och således inte ha någon betydande inverkan på dröjsmålet med betalningarna. Det bedöms att solventa gäldenärsföretag inte avsiktligt kommer att dröja med att betala sina skulder till borgenärer på grund av de förlängda tidsgränserna. En förlängning av tidsgränserna från den temporära lagens 7 dagar till 10 dagar eller en förlängning av tiden för en betalningsuppmaning som föregår en tratta från 7 dagar till 10 dagar eller en förlängning av tiden för protest av tratta från 10 dagar till 14 dagar kan dock i vissa fall leda till att fordringsägare får betalning för sin fordran senare än förut. Förlängningen av tidsfristerna möjliggör nämligen att vissa gäldenärer eventuellt kan betala sin fordran senare jämfört med om tidsfristerna inte hade förlängts. Förlängningen bedöms dock inte medföra några betydande olägenheter för borgenärerna, eftersom tidsfristerna förlängs med bara några dagar. Samtidigt bör det tas i beaktande att förlängningen av tidsgränserna eventuellt också kan bidra till att den frivilliga indrivningen totalt sett blir mer effektiv än tidigare, eftersom gäldenärerna får längre tid på sig att ordna sina ekonomiska förhållanden så att de kan betala sina fordringar inklusive indrivningskostnader inom utsatt tid. Därmed kan de undvika ytterligare indrivningsåtgärder och kostnader och eventuellt även rättslig indrivning.

Vid bedömningen av konsekvenserna av bestämmelserna om indrivningskostnader bör det dessutom beaktas att indrivningslagen i fråga om företagsfordringar inte utgör något hinder för att de medel som fås av gäldenären först avsätts för betalning av indrivningskostnaderna och först därefter för betalning av skuldkapitalet och räntan på det. Om gäldenären endast kan betala en del av sin skuld, bidrar skäliga indrivningskostnader till att borgenären kan få en större betalning för sin fordran än om indrivningskostnaderna var högre.

RP 241/2021 rd

Företagsborgenärens rätt att ta ut ett belopp som motsvarar mervärdesskatten på indrivningskostnader av gäldenären, om borgenären inte kan dra av skatten i sin egen beskattning, säkerställer att borgenärer behandlas lika. Om borgenärer i sådana situationer inte får ta ut mervärdesskatt på indrivningskostnaderna av gäldenärer, kan det bli dyrare för dessa borgenärer att köpa indrivningstjänster.

Förslagen om möjligheten att utnyttja elektronisk kommunikation gynnar i synnerhet borgenärer och indrivningsbyråer som i sin verksamhet i övrigt redan använder och utnyttjar elektroniska metoder för fakturering och indrivning. De föreslagna ändringarna förväntas också påskynda förändringar i synnerhet i de borgenärsföretag som ännu inte använder elektronisk fakturering och indrivning. Borgenärer och företag som bedriver yrkesmässig indrivning kommer sannolikt i allt högre grad att använda och utnyttja elektroniska metoder och erbjuda gäldenärerna olika elektroniska alternativ, eftersom det blir lättare än under tidigare lagstiftning. Samtidigt påverkas borgenärernas och indrivningsbolagens möjligheter att utnyttja elektroniska metoder i hög grad av hur gäldenärerna förhåller sig till dem och om de vill ta emot indrivningsbrev med traditionell post eller på elektronisk väg.

Portokostnaderna kommer att minska i takt med att man övergår från brevpост till elektronisk kommunikation. Enligt Suomen Perimistoimistojen Liitto medför användningen av elektroniska kommunikationssätt inga väsentliga kostnadsbesparingar för indrivningsbyråerna. Enligt förbundets uppskattning kan kostnadsbesparingen vara några tiotals cent per brev beroende på vilken elektronisk kanal som används och gällande transportavtal. För jämförelsens skull kan det konstateras att Utsökningsverket vid sidan av brevpост använder den elektroniska tjänsten på webbplatsen suomi.fi för att sända meddelanden om utsökning. Elektronisk kommunikation i denna tjänst är avgiftsfri för Utsökningsverket. År 2021 när denna proposition skrevs var standardportot för de svartvita grundbrev som Utsökningsverket skickade inom A-området 0,4205 euro.

De ändringar som nu föreslås, speciellt bestämmelserna om maximibelopp och tidsgränser för indrivningskostnader, kräver ändringar i borgenärens och indrivningsbyråers datasystem. De kan också bli tvungna att förnya avtal och blanketter för standardavtal. Dessa åtgärder medför kostnader av engångsnatur för borgenärer och indrivningsbyråer. Ändringarna kommer troligen även att förutsätta att utbildning ordnas för borgenärsföretagens och indrivningsbyråernas personal. De ändringar som föreslås kan ge upphov till kostnader även på grund av ändringar i integrationen mellan borgenärens och indrivningsbyråers system. Suomen Perimistoimistojen Liitto ry bedömer att lagen medför kostnader på cirka 2,4 miljoner euro för förbundets medlemsföretag. För en enskilt stor indrivningsbyrå innebär detta kostnader på cirka 250 000 euro och för en enskilt liten indrivningsbyrå kostnader på cirka 150 000 euro.

Merarbete och merkostnader kan orsakas enskilda företag också av den lagstadgade skyldigheten att underrätta den andra avtalsparten om ändringar i avtalsvillkoren. Bestämmelser om en sådan skyldighet finns i 93 § 4 mom. i elmarknadslagen och 78 § 5 mom. i naturgasmarknadslagen. De kostnader som en eventuell informationsskyldighet medför bedöms dock vara små, eftersom information om ändringar i avtalsvillkoren enligt motiveringen till de nämnda bestämmelserna (RP 20/2013 rd, s. 126 och RP 50/2017 rd, s. 118) kan ges till exempel i samband med en faktura.

Detta kan också ha direkta effekter på priserna i avtalen mellan borgenärer och gäldenärer.

Förslaget får däremot inga direkta konsekvenser för avtal mellan borgenärer och indrivningsbyråer som uppdragstagare, för regleringen hindrar inte uppdragstagaren från att av borgenären kräva det penningbelopp i indrivningskostnader som avtalats mellan parterna. Om borgenären

och den indrivningsbyrå som är uppdragstagare har avtalat om högre taxor än de maximibelopp som föreslås eller i övrigt om indrivningsåtgärder som avviker från bestämmelserna i lagen som föreslås får parterna sinsemellan förhandla om huruvida avtalet ska ändras så att det överensstämmer med de föreslagna bestämmelserna om indrivningskostnader eller om avtalet ska bibehållas oförändrat. I det första fallet medför den föreslagna regleringen ogynnsamma konsekvenser för indrivningsbolag, medan konsekvenserna i det andra fallet gäller borgenären som får ansvaret för de indrivningskostnader som överstiger lagens maximibelopp.

Konsekvenser för distributionsbolag och dem som för kreditupplysningsregister

Främjandet av elektroniska kommunikationssätt och minskningen av mängden brevpост kan ha negativa konsekvenser för Posti Ab:s och andra distributionsbolags affärsverksamhet. Om antalet företagsbrev som sänds per post minskar avsevärt, kan det till och med innebära någon form av strukturella förändringar eller omorganisering av verksamheten vid distributionsbolagen. Enbart det faktum att man i allt högre grad övergår till elektroniska sätt att sända indrivningsbrev bedöms dock inte leda till sådana förändringar. Konsekvenserna antas framför allt bli att fler trattor sänds elektroniskt, och detta medför som sådant ingen betydande förändring jämfört med nuläget. De avtal som fordringsägarna och indrivningsbyråerna har ingått med distributionsbolaget avgör utöver priset på tjänsten till exempel leveranstiden för brev. Om allt fler företag sänder sina brev elektroniskt minskar antalet företagsbrev som delas ut som brevpост, vilket kan inverka negativt på hur snabbt företagsbrev som sänds per brev delas ut. Förändringen kan också påverka priset på postutdelningen.

Enligt Suomen Asiakastieto Oy litar företaget i regel på att anmälningar som gäller trattor är korrekta. Förvaltarna av kreditupplysningsregistret bör dock i tillräcklig utsträckning övervaka att inte trattor för vilka protesttiden har gått ut protesteras. Förslaget om en tidsgräns för protest av tratta kan således i någon mån medföra extra arbete för kreditupplysningsbolagen.

Konsekvenser för myndigheterna

För tillsynsmyndigheterna Södra Finlands regionförvaltningsverk eller Konkurrens- och konsumentverket/konsumentombudsmannen föreslås inga nya uppgifter. Eftersom de föreslagna ändringarna framför allt gäller indrivning av företagsfordringar, gäller konsekvenserna för tillsynsmyndigheterna Regionförvaltningsverket i Södra Finland. De föreslagna ändringarna bedöms dock inte väsentligt öka arbetsmängden vid regionförvaltningsverket i Södra Finland. När regleringen träder i kraft kan arbetsmängden vid regionförvaltningsverket i Södra Finland tillfälligt öka på grund av det eventuellt ökade antalet anmälningar och det behov av extra tillsyn som detta medför. Eftersom den temporära regleringen har varit i kraft sedan den 1 januari 2021 har regionförvaltningsverket i Södra Finland redan fått erfarenheter av tillsynen av de mer detaljerade bestämmelserna om indrivningskostnader för företagsfordringar. Utöver tillsynen över hur bestämmelserna följs har Regionförvaltningsverket i Södra Finland bland annat i uppgift att ge registrerade indrivningsbyråer anvisningar om regleringens innehåll, i synnerhet när den träder i kraft.

En mer detaljerad lagstiftning om indrivningskostnader kan på längre sikt minska antalet anmälningar till regionförvaltningsverket i Södra Finland. Det finns redan indikationer på detta, eftersom antalet anmälningar som gjorts under de temporära lagarnas giltighetstid har minskat. Eftersom anmälningarna blir färre än tidigare, kan man uppskatta att även antalet tvister kommer att minska i och med en mer exakt reglering. Eftersom det i lagen föreskrivs om indrivningskostnadernas maximibelopp har regionförvaltningsverket i Södra Finland fortfarande möj-

lighet att bedöma om indrivningskostnaderna är skäligen. Sammantaget har förslagen inga märkbara konsekvenser för verksamheten vid regionförvaltningsverket i Södra Finland eller dess behov av resurser, och därför bedöms de inte medföra något behov av tilläggsresurser för verket.

De föreslagna bestämmelserna om möjligheten att sända betalningskrav som gäller konsumentfordringar elektroniskt ökar Konsumentverkets/konsumentombudsmannens arbetsbörda i någon mån när lagstiftningen träder i kraft. Behovet av tillsyn kommer att bero på om de elektroniska metoderna börjar utnyttjas i större utsträckning och om det uppstår problem med deras användning.

Konsekvenser för domstolarna och Utsökningsverket

Domstolarnas och Utsökningsverkets tillämpning av lagen underlättas av att den föreslagna regleringen om indrivningskostnader i huvudsak har samma struktur som för konsumentfordringar. Den exakta regleringen om andra fordringar än konsumentfordringar kan även i övrigt bedömas underlätta domstolarnas och Utsökningsverkets arbete. Domstolarna och Utsökningsverket har redan i och med den temporära regleringen fått erfarenhet av att tillämpa mer detaljerade bestämmelser om indrivningskostnader för företagsfordringar.

I domstolarnas ärendehanteringssystem Tuomas finns ingen automatiserad granskning av maximibeloppen för indrivningskostnader och enskilda indrivningsåtgärder, utan granskningen utförs av handläggaren. Det finns redan rutiner och handlingsmodeller med grund i lagstiftningen om indrivningskostnader för konsumentfordringar, varför införandet av liknande lagstiftning, som det redan finns erfarenheter av i och med den temporära lagstiftningen, inte bedöms medföra behov av ytterligare resurser för domstolarna. I de system som Utsökningsverket använder finns inte heller någon automatisk granskning av direkt utsökningsbara indrivningskostnader. Liksom de temporära lagarna kan de ändringar som nu föreslås i den permanenta lagen medföra att domstolarna och Utsökningsverket behöver utbilda personalen.

Ändringarna kommer att innebära vissa mindre ändringsbehov i informationssystemen för situationer där en borgenär inte kan dra av mervärdesskatten i sin egen beskattning och utöver de maximala indrivningskostnaderna får kräva ett belopp som motsvarar mervärdesskatten av gäldenären. Enligt planerna ska ändringen genomföras så att indrivningsaktörer som använder Santra-systemet anvisas att komplettera kravfältet med behövlig tilläggsinformation. Ett motsvarande fält för tilläggsinformation kommer att skapas i e-tjänsten Riiveli. Då förutsätter ändringen enligt uppskattning några timmars arbete av programvaruleverantören. Ändringen kan också återspegla sig på systemen för indrivningsaktörer som använder Santra-systemet, om man vill att den ytterligare information som behövs läggs till i stämningsansökan automatiskt. Också i fråga om utsökningsansökningar är det möjligt för de sökande att i utsökningens elektroniska tjänster (Uljas, Ulsa) komplettera fältet för tilläggsinformation till exempel med information om att borgenären inte har rätt att dra av mervärdesskatt. Detta kräver inga systemändringar, eftersom dessa fält redan finns i systemen.

De ändringar som gäller elektroniska kommunikationssätt har ingen inverkan på domstolarnas eller Utsökningsverkets verksamhet.

Bedömningen är att bestämmelserna om indrivningskostnader inte medför att fordringar överförs till rättslig indrivning i ett tidigare skede eller oftare än förut. Under den tid de temporära lagarna varit i kraft har man inte sett några tecken på att man på grund av dem har övergått till rättslig indrivning snabbare eller oftare än tidigare. Att det fastställs separata maximibelopp och totalkostnadsbelopp för åtgärder vars kostnader överstiger de direkt utsökningsbara indrivningskostnaderna bedöms inte heller medföra att fler fordringar överförs till rättslig indrivning. Det

är inte sannolikt att borgenärer heller i fortsättningen kommer att anse det nödvändigt att ansöka om en särskild verkställighetsgrund i domstol för kostnader som överstiger de direkt utsökningbara indrivningskostnaderna. Propositionen förutsätter inte heller att utsökningsmyndighetens resurser ökas.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Avgränsning som baserar sig på gäldenärens företagsform eller antal anställda

Under beredningen övervägdes om den föreslagna regleringen om indrivningskostnader borde avgränsas på basis av gäldenärens ställning. Samtidigt var det fråga om huruvida vissa kategorier av gäldenärer bör lämnas helt utanför den övriga regleringen om indrivningskostnader som gäller företagsfordringar. En gäldenär kan nämligen vara till exempel en enskild näringsidkare, en yrkesutövare, ett mikroföretag eller ett annat litet företag, vilket kan leda till att dessa har sämre förutsättningar att klara av indrivningskostnader än andra företagsgäldenärer. Ett alternativ i sådana situationer skulle kunna vara bestämmelser som i någon mån kan jämföras med bestämmelserna om indrivningskostnader för konsumentfordringar eller separata bestämmelser om lägre indrivningskostnader än för övriga företagsfordringar.

Alternativa regleringssätt har av flera olika skäl dock inte ansetts vara motiverade.

Redan under beredningen av den första temporära lagen var ett av alternativen att tillämpa maximibeloppet för indrivningskostnader för konsumentfordringar också på indrivning av företagsfordringar. De belopp som tillämpas vid indrivning av konsumentfordringar är betydligt lägre än de maximala belopp som nu föreslås. Indrivning av företagsfordringar omfattar dessutom sådana indrivningsåtgärder som inte alls används vid indrivning av konsumentfordringar. I samband med beredningen av den temporära lagstiftningen föreslogs inte heller några maximikostnadsbelopp för konsumentfordringar, i synnerhet för att borgenärerna, till skillnad från nuvarande praxis, i stor utsträckning skulle kunna införa en standardsättning på 40 euro.

Trots att det i enskilda fall även vid indrivning av företagsfordringar kan förekomma situationer där en gäldenärs ställning till vissa delar kan jämföras med en konsument, kan en företagsgäldenär ändå inte anses behöva samma skydd som en konsument. Syftet är att trygga sådana gäldenärs ställning i den reglering som nu föreslås, framför allt genom skäliga kostnadskategorier.

Företagsformen eller antalet anställda ansågs inte heller vara ett ändamålsenligt sätt att begränsa regleringens tillämpningsområde eller som ett motiverat skäl att eventuellt skapa flera separata tillämpningsnormer. Framför allt motiverar kravet på tydlighet i regleringen för alla som omfattas av den att samma reglering tillämpas på alla företag, oavsett storlek eller företagsform. Det ansågs inte heller rättvist ur ett jämlikhetsperspektiv att ha olika stora indrivningskostnader beroende på gäldenärens företagsform eller storleksklass. Det bör också betonas att enskilda näringsidkare, yrkesutövare, mikroföretag och andra småföretag också kan vara fordringsägare, vilket innebär att en separat reglering inte enbart skulle gynna dem.

Det ansågs också problematiskt att få fram information om företagsformen och antalet anställda. I praktiken kan det vara svårt för en borgenär att ta reda på aktuell information om gäldenärens företagsform och antalet anställda, vilket skulle göra det svårt att identifiera vilka bestämmelser som är tillämpliga. Detta skulle dessutom medföra extra arbete för borgenärerna, med ökade totala kostnader för indrivningen och en förlängd indrivningsprocess som följd. Möjligheten till

flera tillämpliga normer skulle också leda till att det oftare uppstår konflikter om vilken regleringsnorm som är korrekt och tillämplig. I detta avseende skulle en selektiv reglering således inte ha negativa konsekvenser endast för borgenärerna, utan även för gäldenärerna.

5.1.2 Totalkostnadsansvar och gradering

Under beredningen övervägdes skalor med två och tre steg för totalkostnadsansvaret. För konsumentfordringar används en trestegsskala och för företagsfordringar har man i den temporära lagstiftningen gått in för en tvåstegsskala.

Den enkla tvåstegsmodellen lämpar sig bättre som lösning för den temporära regleringen. En permanent tvåstegsmodell kan anses vara problematisk på grund av att den inte i tillräcklig utsträckning beaktar fordringar av olika storlek. Liknande problem sågs också i samband med trestegsskalan. Inte heller en trestegsskala ansågs göra det möjligt att tillräckligt effektivt ta hänsyn till att storleken på företagsfordringar kan variera.

Alltför många steg kan i sin tur försämra regleringens tydlighet och göra det svårare att tillämpa den samt öka arbetsbördan, till exempel för myndigheterna, i och med att det finns fler skalor att granska. Att fastställa en skala med fler än fyra steg har därför inte ansetts vara understödja.

5.1.3 Ingen reglering om maximikostnader för åtgärder

I propositionen föreslås att det också ska föreskrivas i detalj om maximikostnaderna per åtgärd. Som alternativ har det övervägts att inte föreskriva om maximikostnader per åtgärd, utan endast om totalkostnadsansvaret. Fördelen med en sådan lösning kan anses vara att borgenärerna mer fritt kan vidta indrivningsåtgärder mot gäldenärerna, det vill säga välja mer flexibla indrivningsmetoder med hänsyn till särdragen i varje enskilt fall. Trots de potentiella fördelarna är alternativet inte värt att stödja. Det är lättare att bedöma om indrivningskostnaderna är skäligen när även maximikostnaderna per åtgärd regleras. En mer exakt reglering ger till exempel domstolarna bättre förutsättningar att på tjänstens vägnar pröva om indrivningskostnaderna är skäligen. En mer exakt reglering bidrar inte bara till att underlätta myndigheternas praktiska arbete, utan förbättrar också gäldenärernas möjligheter att bedöma om kostnaderna är skäligen, eftersom det i lagen tydligt anges maximala kostnadsbelopp i euro för varje åtgärd. Dessutom talar säkerställandet av en effektiv reglering för att de maximala kostnaderna per åtgärd måste regleras i detalj. Om det inte föreskrivs om maximikostnader per åtgärd, kan det hända att de övre gränserna för totalkostnadsansvaret lättare blir ett standardbelopp. En svaghet i en den mer exakta regleringen kan emellertid anses vara att den i viss mån blir ytterst detaljerad.

5.1.4 Direkt utsökningsbara fordringar

Under beredningen behandlades också två andra alternativ för reglering av indrivningskostnader för direkt utsökningsbara företagsfordringar. Det första alternativet var den modell som arbetsgruppen föreslog i sin mellantidsrapport, enligt vilken indrivningskostnaderna för direkt utsökningsbara företagsfordringar i sin helhet skulle vara direkt utsökningsbara utan att någon särskild verkställighetsgrund söks vid domstol. Arbetsgruppen beslutade föreslå den modell som föreslås i mellantidsrapporten eftersom borgenärerna enligt de synpunkter som framfördes i arbetsgruppen aktivt ansöker om en särskild verkställighetsgrund vid indrivning av direkt utsökningsbara företagsfordringar i fråga om indrivningskostnader som inte är direkt utsökningsbara. Under den fortsatta beredningen av propositionen framgick det att så inte är fallet. Enligt uppgifter från flera stora tingsrätter (Helsingfors, Östra Nyland och Kymmenedalen) har inga sådana ärenden konstaterats vara anhängiga vid tingsrätterna. Med andra ord, även om det både

under de permanenta och de temporära lagarna har varit möjligt att ansöka om särskild verkställighetsgrund för indrivningskostnader som överstiger det i lagen föreskrivna maximibeloppet för direkt utsökningsbarhet, har detta inte skett i praktiken.

Om det tidigare hade gjorts många ansökningar om särskild verkställighetsgrund, skulle den modell som föreslogs i mellantidsrapporten kunna anses mer motiverad än den modell som nu föreslås, eftersom gäldenären då skulle slippa rättegångskostnaderna, även om beloppet för direkt utsökningsbara indrivningskostnader skulle vara betydligt högre än i den nu föreslagna modellen. Om det däremot inte görs några ansökningar om särskild verkställighetsgrund eller om sådana görs sällan, kan det bedömas att gäldenärernas totalkostnadsbörda skulle kunna öka om man som regleringsmodell skulle välja den som föreslås i mellantidsrapporten. Den modell som föreslås i mellantidsrapporten skulle nämligen kunna uppmuntra borgenärer att under den frivilliga indrivningen vidta fler indrivningsåtgärder än tidigare innan fordran går till utsökning, och eventuellt också uppmuntra dem att vidta åtgärder som inte kan anses nödvändiga vid indrivning av sådana fordringar.

Ett annat alternativ var att inte föreskriva om en separat kostnadskategori för indrivningskostnader för direkt utsökningsbara företagsfordringar, utan att iaktta de kostnadskategorier som bestäms på basis av fordrans kapital och som enligt propositionen ska tillämpas när det inte är fråga om direkt utsökningsbara företagsfordringar. För jämförelsens skull kan det konstateras att även de maximala indrivningskostnaderna för direkt utsökningsbara konsumentfordringar enligt den gällande lagen i huvudsak är lika stora som kostnaderna för den lägsta kapitalkategorin för andra konsumentfordringar. Ett undantag från detta är bestämmelsen om totalkostnadsansvaret, eftersom det vid indrivning av en konsumentfordran som inte är direkt utsökningsbar med stöd av den lägsta kategorin får krävas sammanlagt högst 60 euro i indrivningskostnader av gäldenären, medan motsvarande belopp för en direkt utsökningsbar konsumentfordran är sammanlagt högst 51 euro, oberoende av fordrans storlek. Det har inte gjorts någon höjning med 15 procent på det sammanlagda maximikostnadsbeloppet för direkt utsökningsbara konsumentfordringar. Lagstiftaren har således inte ansett det nödvändigt att för direkt utsökningsbara konsumentfordringar tillåta lika många fakturerbara indrivningsåtgärder som för andra än direkt utsökningsbara konsumentfordringar. Samma utgångspunkt är motiverad också när det föreskrivs om maximikostnader för indrivning av direkt utsökningsbara företagsfordringar. Även om de högre maximikostnaderna eller flera fakturerbara indrivningsåtgärder i vissa enskilda situationer skulle kunna bidra till att den frivilliga indrivningen lyckas utan att fordran alls behöver överföras till utsökning skulle de också öka risken för att gäldenärens totalkostnadsansvar blir oskäligt stort. Detta skulle vara särskilt problematiskt i fall där det är klart att gäldenären är betalningsoförmögen. Separata övre gränser för indrivningskostnader för direkt utsökningsbara företagsfordringar säkerställer att kostnaderna hålls skäliga.

5.1.5 Bestämmelser om tidsgränser

Tidsfrister för att sända nya betalningspåminnelser och betalningskrav samt betalningspåminnelser som föregår trattor

Ett alternativ till den föreslagna tidsgränsen på 10 dagar har varit att behålla den tidsgräns på 7 dagar som föreskrivs i de temporära lagarna och i den permanenta lagen (7 § 3 mom.). I synnerhet en effektiv och snabb företagsindrivning, som kan vara av avgörande betydelse för borgenären, skulle motivera en tidsgräns på 7 dagar för indrivning av företagsfordringar. Dessutom förväntas den föreslagna ändring som gör det möjligt att använda elektroniska metoder leda till att indrivningsbrev kan sändas till gäldenärerna snabbare och säkrare, vilket innebär att argument som att postgången är långsam inte får samma tyngd som vid användning av traditionell

brevpost. Samtidigt bör det noteras att även om möjligheterna att utnyttja elektroniska utskicks-sätt utvidgas är brevpost fortfarande utgångspunkten, och att valet av reglering i första hand måste bedömas utifrån denna utgångspunkt. Dessutom bör det särskilt beaktas att syftet med bestämmelserna om tidsgränser är att säkerställa att gäldenären mellan indrivningsåtgärderna har en tillräckligt lång tid på sig att framställa anmärkningar eller betala innan ytterligare indrivningsåtgärder eventuellt vidtas. Det ligger också i borgenärernas intresse att de gäldenärer som vill betala får en tillräcklig betalningstid. På grund av det som nämnts ovan är det inte möjligt att fastställa tidsgränser enbart genom att bedöma hur snabbt brevposten når fram.

Förlängningen av tiden för protest av tratta

Under beredningen övervägdes alternativet att inte förlänga tiden för protest av tratta från tio dagar, eftersom en förlängning kan bidra till att öka andra företags risker för kreditförluster, eftersom helt aktuell information om en gäldenärs eventuella betalningsstörningar då inte finns att tillgå. En måttlig förlängning av protesttiden bedöms dock inte väsentligt öka risken för kreditförluster för borgenärerna, eftersom informationen kan införas i registret högst fyra dagar senare. Genom att förlänga tiden för protest kan man bättre garantera att en gäldenär trots eventuellt fördröjd postgång har en tillräcklig tid på sig att reagera på ett trattabrev. Dessutom kan vikt läggas vid att en förlängning på fyra dagar ger gäldenären ytterligare tid att ordna sina ekonomiska angelägenheter för att undvika betalningsanmärkningar.

5.1.6 Elektroniska sätt att sända meddelanden

Som ett alternativ övervägdes om en elektronisk postlåda skulle kunna jämföras med brevpost, varvid användningen av den för att sända betalningskrav inte skulle förutsätta ett separat godkännande eller samtycke av gäldenären. Som nämns ovan i avsnitt 2.1.6 kan en elektronisk postlåda dock inte helt jämföras med brevpost. Eftersom elektroniska postlådor används för olika ändamål, såsom delvis för att ersätta brevpost eller endast för att ta emot enskilda elektroniska meddelanden är det inte motiverat att exempelvis anta att gäldenären genom att tillåta mottagning av alla avsändares meddelanden har avsett att ge sitt samtycke till att betalningskrav sänds till den elektroniska postlådan. För att ett betalningskrav ska kunna sändas till gäldenärens elektroniska postlåda gäller därför samma bestämmelser som för andra elektroniska sätt. En elektronisk postlåda ska således inte jämföras med brevpost.

Ett annat alternativ som övervägdes var att konsumenten även muntligt skulle kunna ge sitt samtycke till att betalningskrav lämnas på något annat varaktigt sätt än skriftligen eller att ett betalningskrav skulle kunna lämnas på ett varaktigt sätt, om sättet etablerat har använts i relationen mellan borgenären och konsumenten. Skriftligt eller elektroniskt samtycke är det mest tillförlitliga sättet att ge samtycke och dessutom tryggar det bäst konsumentens ställning, varför det inte ansågs motiverat att föreslå ovannämnda alternativa sätt att ge samtycke.

När det gäller hur länge konsumentgäldenärens skriftliga eller elektroniska samtycke ska vara i kraft övervägdes som alternativ antingen en kortare period än de föreslagna 12 månaderna eller att samtycket ska gälla tills vidare. En alltför kort period, till exempel 6 månader, skulle inte vara tillräcklig för att främja fördelarna med att ge samtycke när samtycket utsträcks till att gälla flera fordringar, både sådana som redan har uppstått och sådana som eventuellt kommer att uppstå i framtiden. En alltför kort period skulle således inte heller sporra till att i allt högre grad övergå till ett mer omfattande utnyttjande av elektronisk kommunikation. Om samtycket skulle vara i kraft alltför länge eller tills vidare skulle det kunna leda till situationer där konsumentgäldenären eventuellt helt skulle glömma att hen har gett ett visst samtycke till att ta emot elektroniska meddelanden. I sådana fall finns det en risk för att gäldenären trots sitt samtycke inte längre aktivt använder den elektroniska kommunikationskanal som hen uppgett, och således

inte till exempel kommer ihåg att regelbundet kontrollera om eventuella betalningskrav har anlänt till kanalen. På grund av aspekterna kring skyddet av konsumenter anses det således nödvändigt att föreskriva om en maximitid för samtycke som inte heller får överskridas.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Sverige

I Sverige regleras indrivningskostnaderna i lag (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m. Regleringen om indrivningskostnader är, med undantag för regleringen om standardersättning, likadan oavsett om det är fråga om konsumentfordringar eller om andra fordringar. Även inkassolagen (1974:182) tillämpas på både konsumentfordringar och andra fordringar.

Enligt lagen om ersättning för inkassokostnader är gäldenären skyldig att betala ersättning för skriftlig betalningspåminnelse rörande skulden, om avtal om detta har träffats på förhand. Dessutom är gäldenären skyldig att betala ersättning för betalningskrav och upprättande av en amorteringsplan. Enligt lagen är maximibeloppen omvandlade till euro i början av juli 2021 5,93 euro för betalningspåminnelser, 17,80 euro för betalningskrav och 16,81 euro för amorteringsplaner. För eventuella andra indrivningsåtgärder vid frivillig indrivning kan däremot inte krävas ersättning av gäldenären, utan sådana avtalsvillkor anses ogiltiga.

Enligt motiveringen till lagens 3 § (prop. 1980/81:10 s. 161) är det möjligt att överskrida maximibeloppen om det finns särskilda skäl. Borgenären har rätt till större ersättning än normalt för en viss åtgärd om det krävs översättningsarbete eller en onormalt stor arbetsinsats för att identifiera gäldenären.

Genom en lagändring (2013:56) infördes i lagen en bestämmelse om standardersättning som motsvarar 10 e § i den finska indrivningslagen. Enligt lagen har en borgenär i ett förhållande mellan näringsidkare i deras yrkesmässiga verksamhet rätt till en standardersättning på 40 euro (450 kronor) till följd av att en fordran på betalning inte har betalats i tid (4 a §).

Den svenska Skatterättsnämnden konstaterade i sitt förhandsbesked av den 16 juni 2005 att debitering av indrivningskostnader inte utgör skattepliktig omsättning och således inte medför någon skattskyldighet till mervärdesskatt.

Enligt svensk rätt finns det ingen allmän skyldighet för borgenärer att skicka en betalningspåminnelse innan ett betalningskrav skickas till gäldenären. Många borgenärer skickar dock en betalningspåminnelse innan de tar till strängare åtgärder. Den svenska Integritetsskyddsmyndigheten har i sina allmänna riktlinjer för tillämpning av inkassolagen slagit fast att ett betalningskrav inte bör skickas förrän gäldenären i praktiken har haft möjlighet att betala skulden efter att ha fått en betalningspåminnelse.

Enligt inkassolagen ska gäldenären ges skälig tid att frivilligt betala fordran eller invända mot den (5 §). Enligt god indrivningssed ska betalningstiden vara minst åtta dagar från den dag då indrivningsbrevet skickades. Gäldenären ska dessutom ha minst fyra dagar på sig att betala fordran från den förfallodag som anges i betalningskravet.

Betalningskrav till gäldenären ska framställas skriftligt. Enligt den svenska integritetsskyddsmyndigheten uppfylls kravet på skriftlig form även i betalningskrav som sänds i elektronisk form.

Enligt motiveringen till inkassolagen (prop. 1974:42, s. 80) ska en betalningsupppmaning med hot om konkursansökan betraktas som en adekvat och lämplig åtgärd om försök att få betalt på annat sätt har misslyckats. Däremot bör det anses otillåtet att hota med ansökan om konkurs, när det på grund av det fordrade beloppets storlek eller av annan orsak är uppenbart att en sådan ansökan inte kommer att göras.

Norge

I Norge regleras skyldigheten att betala indrivningskostnader i lagen om indrivning (lov om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav 1988–05–13 nr 26) och kostnadernas maximibelopp i indrivningsförordningen (forskrift til inkassoloven 1989–07–14 nr 562). Regleringen om indrivningskostnader är i huvudsak likadan oavsett om det är fråga om konsumentfordringar eller om andra fordringar.

Regleringen av kostnader enligt förordningen är betydligt mer detaljerad i Norge än till exempel i Sverige. I förordningen föreskrivs förutom om åtgärdsspecifika avgifter och vilka fordringar som ska drivas in med hjälp av en advokat också om maximala indrivningskostnader när en advokat eller indrivningsbyrå anlitas. Grunden för beräkning av indrivningskostnader är en grundtaxa (inkassosats), som sedan början av januari 2019 är fastställd till 700 kronor (74,91 euro).

Borgenären får som indrivningskostnader kräva en tjugonedel ($1/20$) av grundtaxan, det vill säga 3,90 euro för att sända en skriftlig betalningspåminnelse enligt lagens krav.

Borgenären kan utöver eller i stället för ett betalningspåminnelsebrev sända ett så kallat indrivningsmeddelande. Indrivningsmeddelandet ska sändas om fordran överförs till en uppdragstagare för indrivning. För meddelandet får likaså som indrivningskostnader krävas en tjugonedel ($1/20$) av grundtaxan, det vill säga lika mycket som för en skriftlig betalningspåminnelse.

Ett skriftligt betalningskrav kan sändas till gäldenären 14 dagar efter det att betalningspåminnelsen eller indrivningsmeddelandet har sänts. Förfallodagen för betalningskravet får vara tidigast 14 dagar efter det att det sändes. Kostnaden för betalningskravet är tre tjugondelar ($3/20$) av grundtaxan, det vill säga cirka 10,50 euro.

Totalt kan gäldenären debiteras för två betalningspåminnelser och ett betalningskrav, alternativt för en betalningspåminnelse, ett indrivningsmeddelande och ett betalningskrav. Om gäldenären är ett företag får borgenären, om villkoren är uppfyllda, alternativt kräva en standardersättning (40 euro). I Norge är det vanligare att kräva standardersättning för indrivningskostnader än ersättning för enskilda indrivningsåtgärder. Uppdragstagare får dock kräva högre ersättning än standardkostnaderna och utnyttjar därför ofta denna möjlighet.

För indrivning på uppdrag finns i förordningen särskilda bestämmelser om maximikostnadstabeller som graderas enligt fordrans storlek. Tabellavgifterna avser gäldenärens totalkostnadsansvar i samband med indrivning av en viss fordran vid indrivning utanför domstol. Det rör sig inte om åtgärdsspecifika avgifter.

Om det är fråga om en annan fordran än en konsumentfordran är maximibeloppen 1,5 gånger högre än vid indrivning av konsumentfordringar. För andra fordringar än konsumentfordringar börjar tabellavgifterna från 26 euro och kan som högst uppgå till 754 euro. Beroende på hur sen gäldenären är med betalningen finns det också en strängare tabell med maximikostnader med en lägsta kostnad på 52 euro och en högsta kostnad på 1 508 euro.

RP 241/2021 rd

De maximala indrivningskostnaderna innebär samtidigt att det utöver maximibeloppen inte är möjligt att kräva ersättning av gäldenären för ovan avsedda betalningspåminnelser, indrivningsmeddelanden eller betalningskrav, utan kostnaderna för dessa ska ingå i maximibeloppen.

Borgenären får under vissa omständigheter kräva ersättning som överstiger maximibeloppet om de faktiska kostnaderna överstiger de belopp som anges i förordningen. Vid bedömningen av om de faktiska kostnaderna kan ersättas ska hänsyn bland annat tas till hur höga de begärda kostnaderna är och om gäldenären kan anses ha orsakat kostnaderna genom sitt eget agerande.

Beroende på om borgenären är momsskyldig eller inte kan mervärdesskatt läggas på de maximala indrivningskostnaderna.

De indrivningsavgifter som tas ut i enlighet med 2 kap. i förordningen är bundna till den tid som gått, inte till enskilda indrivningsåtgärder. Att sända ett stort antal meddelanden och brev till gäldenären kan dock anses strida mot god indrivningssed.

Lagens krav på skriftliga påminnelser, rapporter eller krav som riktas till gäldenären hindrar inte användningen av elektroniska kommunikationstjänster om indrivningsbrevet sänds på ett tillförlitligt sätt.

Enligt motiveringen till en ändring av inkassolagen (prop. 6 L (2016–2017), punkt 3.4.1) ska som ett indrivningsbrev som sänts på ett tillförlitligt sätt betraktas bland annat meddelanden som sänts till mottagarens digitala postlåda och vars ankomst meddelas mottagaren avgiftsfritt, antingen per e-post eller textmeddelande. Meddelanden som sänts via en portal för kommunikation mellan avsändaren och mottagaren ska också anses ha sänts på ett tillförlitligt sätt om avsändaren vet att mottagaren har accepterat att använda portalen. Dessutom förutsätts det att avsändaren försäkras sig om att mottagaren kan använda portalen i fråga och att mottagaren får ett meddelande om ett nytt meddelande per e-post eller textmeddelande. Även meddelanden som sänts till en e-postadress som gäldenären nyligen har använt för att kommunicera med avsändaren ska anses ha sänts på ett tillförlitligt sätt. I fråga om alla nämnda elektroniska kommunikationssätt ska både själva indrivningsbrevet och meddelandet om dess ankomst till den elektroniska tjänsten tydligt kunna särskiljas från reklam och andra förfrågningar. I båda fallen måste det också tydligt framgå vem borgenären är och vilket skuldförhållande det rör sig om.

Med stöd av 28 § i inkassolagen har indrivningsbyråer tystnadsplikt. Indrivningsbyråer får således inte offentliggöra information om att ett företag har varit föremål för indrivning. Betalningsanmärkningar kan dock registreras av ett företag som rapporterar kreditupplysningar, vilket bland annat kan göra det svårare att få kredit. Detta regleras i 10 § i kreditupplysningslagen (lov om behandling av upplysningar i kreditupplysningsvirksomhet, LOV-2019-12-20-109), men bestämmelsen har ännu inte trätt i kraft.

Enligt konkurslagen (lov om gjeldsforhandling og konkurs, LOV-1984-06-08-58) ska gäldenären i en betalningsuppmaning som sänts till gäldenären underrättas om borgenärens rätt att ansöka om konkurs om betalning inte sker inom utsatt tid (63 §).

Danmark

I Danmark föreskrivs om betalningsskyldighet för indrivningskostnader i en förordning (Bekendtgørelse om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling) och i lagen om dröjsmålsränta (Lov om renter og andre forhold ved forsinket betaling).

Borgenären får kräva en förseningsavgift på högst 9,97 euro per betalningspåminnelse. Enligt lagen får kostnader för högst tre betalningspåminnelser för en och samma fordran tas ut av gäldenären. Borgenären ska sända minst en betalningspåminnelse innan fordran kan överföras till en uppdragstagare för indrivning. Borgenären får dessutom kräva en betalning på 9,97 euro om fordran överförs till en indrivningsbyrå.

I Danmark finns det två tabeller över maximibeloppen för indrivningskostnader, den ena för uppdragsindrivning och den andra för indrivning av borgenären själv. Båda tabellerna är graderade enligt fordrans storlek. För andra fordringar än konsumentfordringar börjar tabellavgifterna vid uppdragsindrivning från 40,25 euro och kan som högst uppgå till 603,95 euro. För den del av fordran som överstiger 67 105,99 euro får utöver 603,95 euro tas ut en procent av det överstigande beloppet. Vid uppdragsindrivning ingår mervärdesskatten i maximibeloppen för indrivningskostnader beroende på borgenärens moms skyldighet. Vid indrivning som utförs av borgenären själv börjar tabellavgifterna från 26,84 euro och kan som högst uppgå till 402,64 euro. För den del av fordran som överstiger 67 105,99 euro får utöver 402,64 euro tas ut 0,67 procent av det belopp som överstiger 67 105,99 euro. Vid indrivning som utförs av borgenären själv ingår mervärdesskatten i maximibeloppen för indrivningskostnader.

Utöver kostnaderna för betalningspåminnelser får maximibeloppen för indrivningskostnader tas ut.

Den första betalningspåminnelsen får sändas genast efter att fordran har förfallit. Den andra betalningspåminnelsen får dock sändas först 10 dagar efter den första.

Jämförelse av lagstiftningslösningar i de övriga nordiska länderna med Finland

Under beredningen övervägdes huruvida de övriga nordiska ländernas lagstiftning om indrivningskostnader för företagsfordringar till viss del kunde tillämpas även i finländska förhållanden.

Ingen av de nordiska modeller som behandlats ovan kan som sådana tillämpas delvis eller tas som modell för finländsk lagstiftning om indrivningskostnader för andra fordringar än konsumentfordringar. I de övriga nordiska länderna är regleringen om indrivningskostnader, med undantag för regleringen om standardersättning, relativt likadan oavsett om det är fråga om konsumentfordringar eller om andra fordringar. I de övriga nordiska länderna har det således inte gjorts en lika tydlig uppdelning i konsumentfordringar och andra typer av fordringar som i Finland. När det gäller övergången från frivillig indrivning till rättslig indrivning finns det också betoningsskillnader. Nivån på de totala kostnaderna varierar också avsevärt mellan de länder som granskats.

Till exempel den norska regleringen om maximibelopp för indrivningskostnader grundar sig på en så kallad grundtaxa. Regleringen om indrivningskostnader i Finland har inte baserat sig på sådana grundtaxor. Vidare regleras beloppen för indrivningskostnader i både Norge och Danmark huvudsakligen på förordningsnivå. I Finland har grundlagsutskottet konstaterat att ett bemyndigande att utfärda förordning avseende indrivningskostnader för konsumentfordringar till vissa delar är oförenligt med de krav som följer av 80 § 1 mom. i grundlagen, varvid man avstod från att reglera frågan på förordningsnivå (se GrUU 27/2004 rd). En reglering på förordningsnivå kan därför inte anses vara ett lämpligt alternativ.

Att införa maximibelopp för totalkostnadsansvaret för indrivningskostnader enligt en sjustegsskala som i Norge, eller till och med en tiostegsskala som i Danmark, kan betraktas som en

synnerligen detaljerad lösning jämfört med det nuvarande regleringssystemet i Finland. I Finland används en trestegsmodell för indelning av maximibeloppen för indrivningskostnader för konsumentfordringar, och även i den temporära lagen har en tvåstegsmodell tillämpats på andra fordringar än konsumentfordringar. En motiverad utgångspunkt för bestämmelser om indrivningskostnader för andra än konsumentfordringar kan i Finland anses vara att uppdelningen bör vara så identisk som möjligt och att den bör bygga på ett liknande regleringssystem som gäller för indrivningskostnader för konsumentfordringar. Den lösning som nu föreslås och som baserar sig på konsumentfordringarnas struktur gör det också lättare för dem som regleringen gäller att snabbare anpassa sig till den föreslagna regleringen.

För fordringar som inte avser konsumentfordringar är en väsentlig del i den finländska regleringen om indrivningskostnader användning av tratta, som kan utnyttjas om det är fråga om klara och ostridiga fordringar. Trattan är en över hundraårig innovation inom det finländska näringslivet som till en början grundade sig enbart på affärssed och senare togs privaträttsliga trattor även in i lagen (31/2013). Trattans betydelse som ett effektivt sätt att driva in företagsfordringar är central i Finland, eftersom användningen av tratta ofta till sist leder till att gäldenären betalar fordran. I och med att tratta kan användas som indrivningsmetod kan också företagets kreditvärdighet bedömas på basis av ett bredare kunskapsunderlag. Detta har många konsekvenser, av vilka den viktigaste är att företagets eventuella betalningssvårigheter blir allmänt kända och att betalningstiderna mellan företagen hålls på en rimlig nivå.

Tratta eller därmed jämförbara indrivningsmetoder används inte i de övriga nordiska länderna. Samtidigt är det just på grund av denna omständighet som användningen av tratta i Finland oundvikligen medför sådana kostnader som i de övriga nordiska länderna inte kan krävas av gäldenärer i samband med frivillig eller senare rättslig indrivning. Eftersom trattan är en etablerad och effektiv indrivningsmetod samt en central del av den nationella arsenalen av indrivningsmetoder och ett fungerande finländskt system för indrivning av företagsfordringar, anses dess existens vara nödvändig och användningen av tratta ska inte heller under normala förhållanden begränsas till exempel enligt företagets eller fordringarnas storleksklass.

Som nämnts ovan är regleringen om indrivningskostnader i de övriga nordiska länderna i praktiken likadan i fråga om konsumentfordringar och företagsfordringar, och en särskiljande faktor är främst regleringen om olika koefficienter och standardersättningar. I Finland kan en motsvarande sammanslagning inte anses motiverad eftersom indrivningen av företagsfordringar, såsom konstateras ovan, sker med hjälp av indrivningsmetoder som inte används vid indrivning av konsumentfordringar. Till den del de föreslagna indrivningskostnadsbeloppen kan jämföras med de övriga nordiska länderna, kan de belopp som föreslås i denna proposition anses vara skäliga.

Den gällande norska lagstiftningen om indrivning med elektroniska metoder bygger på en liknande utgångspunkt som den som föreslås i denna proposition. I Norge är den centrala principen vid sändning av elektroniska indrivningsbrev att det ska sändas på ett tillförlitligt sätt. Den modell som föreslås i Finland bygger på principen att avsändaren med tillräcklig omsorg ska säkerställa att indrivningsbrevet de facto har nått gäldenären. I Norge krävs inget separat samtycke från gäldenärens sida, men det ställs andra villkor för avsändaren och dessutom ska avsändaren alltid när en elektronisk tjänst används sända ett separat avgiftsfritt textmeddelande eller e-postmeddelande till gäldenären om att indrivningsbrevet har sänts till gäldenären via den elektroniska tjänsten.

6 Remissvar

Justitieministeriet bad 31 myndigheter och sammanslutningar yttra sig om arbetsgruppsbetänkandet via tjänsten Utlåtande.fi. Av dem lämnade 18 ett yttrande. Dessutom yttrade sig 8 andra instanser. Justitieministeriet har sammanställt yttrandena (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 2022:4; <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-932-2>).

Remissinstanserna förhöll sig i huvudsak positivt till arbetsgruppens förslag. Merparten av remissinstanserna understödde den föreslagna graderingen av maximibeloppen för indrivningskostnader enligt kapitalets storlek i fyra steg, de föreslagna kapitalkategorierna och maximibeloppen för indrivningskostnader samt de föreslagna tidsgränserna. Enligt vissa instanser som företräder indrivningsbranschen är de föreslagna indrivningskostnaderna dock för låga.

Enligt betänkandet jämställs indrivningskostnader för direkt utsökningsbara företagsfordringar i huvudsak med kostnader i den lägsta kategorin av företagsfordringar, det vill säga kapital under 500 euro. Enligt betänkandet ska sådana indrivningskostnader i sin helhet vara direkt utsökningsbara. Merparten av remissinstanserna understödde förslaget, och en del konstaterade att möjligheten att kostnaderna byggs på är oönskad. Utsökningsverket ansåg att den föreslagna höjningen av maximibeloppet för direkt utsökningsbara indrivningskostnader är betydande i förhållande till nuläget. Suomen Perimistoimistojen Liitto ry konstaterade i fråga om nuläget att om endast en del av indrivningskostnaderna fortfarande skulle vara direkt utsökningsbara, skulle det i framtiden bli sannolikt att resten av kostnaderna skulle krävas i tingsrätten. I den slutliga propositionen kom man fram till en delvis avvikande lösning jämfört de alternativ som diskuterades under remissbehandlingen. Indrivningskostnaderna för direkt utsökningsbara företagsfordringar jämställs i huvudsak med kostnaderna i den lägsta kategorin av företagsfordringar, men direkt utsökningsbara indrivningskostnader ska i fortsättningen i regel behandlas på samma sätt som i nuläget. Lösningen och dess orsaker beskrivs närmare i avsnitt 4.1.2.

I betänkandet föreslogs det att fordringar med olika grund från samma borgenär i den mån det är möjligt bör slås samman för att förhindra att onödiga kostnader uppstår. Majoriteten av remissinstanserna understödde förslaget och en del konstaterade att denna praxis redan nu hör till god indrivningssed. En del av de instanser som företräder näringslivet motsatte sig den ovan nämnda skrivningen. Till följd av remissyttrandena har det som sägs om sammanslagning av fordringar med olika grund flyttats från specialmotiveringen till avsnittet om god indrivningssed i beskrivningen av nuläget. Därför har det i specialmotiveringen lämnats kvar en hänvisning till 4 § om god indrivningssed.

Merparten av remissinstanserna höll med om att bestämmelserna om hur elektroniska indrivningsbrev ska sändas bör vara mer tillåtande än tidigare, men strängare för konsumentfordringar än för företagsfordringar. En del av företrädarna för indrivningsbranschen ansåg det inte nödvändigt med strängare reglering avseende konsumenter.

Enligt betänkandet kan en elektronisk postlåda som konsumenten eventuellt har tagit i bruk inte jämföras med brevpost när det handlar om betalningskrav som gäller konsumentfordringar. Remissinstansernas åsikter om förslaget gick isär. Vissa företrädare för näringslivet var för ett jämställande. Till exempel Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Konkurrens- och konsumentverket, Konsumentförbundet och Posti Group Abp var emot ett jämställande. Till följd av remissyttrandena kom man fram till att elektroniska postlådor inte ska jämföras med brevpost. Dessutom förutsätts det enligt propositionen att gäldenären vid indrivning av en konsumentfordran ska få ett separat meddelande när vissa elektroniska sätt används.

Remissinstanserna yttrade sig inte separat om användningen av andra varaktiga sätt eller om förutsättningarna för tillämpningen av sådana vid indrivning av företagsfordringar och de motsatte sig inte förslaget. Vid den fortsatta beredningen har man dock i fråga om användning av tratta kommit fram till att en tratta inte får lämnas på något annat varaktigt sätt utan gäldenärens uttryckliga samtycke. På grund av risken för betalningsanmärkning föreslås det att en tratta inte ska få lämnas på något annat varaktigt sätt enbart på basis av etablerad användning.

I betänkandet ingick inget separat förslag om betalningskrav till gäldenärer som har en intressebevakare, men remissinstanserna tillfrågades om intressebevakningsaspekterna borde beaktas tydligare i de elektroniska sätten att sända indrivningsbrev. Majoriteten av remissinstanserna understödde förslaget. En del av företrädarna för indrivningsbranschen understödde inte förslaget. Utifrån yttrandena stannade man för att det till 5 § i det första lagförslaget ska fogas ett moment där det föreskrivs om intressebevakarens rätt att på begäran få ett betalningskrav skriftligt eller på något annat varaktigt sätt.

När det gäller övergångsbestämmelserna hade merparten av remissinstanserna inga kommentarer. Suomen Perimistöimistöjen Liitto konstaterade att lagen borde ha tydligare övergångsbestämmelser om kostnaderna i enlighet med förslaget blir delvis lägre än kostnaderna i enlighet med den temporära lagen. Förbundet föreslog bland annat att kostnader som uppkommit från och med den 1 januari 2021 var lagenliga vid uppkomsten ska vara det även efter den 30 april 2022. Det är klart att indrivningsaktörer under den temporära lagen har kunnat ta ut skäliga indrivningskostnader för indrivningsåtgärder som varit tillåtna enligt gällande lag. Övergångsbestämmelserna motsvarar formuleringarna i betänkandet.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om indrivning av fordringar

5 §. *Betalningskrav när en konsumentfordran drivs in.* Paragrafens gällande 1 och 3 mom. slås ihop till ett nytt 1 mom.

Enligt 2 mom. är huvudregeln fortfarande att betalningskrav ska lämnas skriftligen. Till skillnad från bestämmelserna i den gällande lagen kan samtycke till att ett betalningskrav lämnas på något annat varaktigt sätt ges redan innan fordran förfaller och samtycket kan gälla flera än en fordran. Varaktigt sätt definieras i 3 a § 2 punkten. Syftet med att använda ett varaktigt sätt är att trygga att mottagaren får meddelandet i en sådan form som går att bevara och som vid behov kan åberopas (RP 57/2012 rd, s. 29).

Enligt det föreslagna momentet får ett betalningskrav lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären separat skriftligen eller elektroniskt har gett sitt samtycke till att betalningskrav får lämnas på det sättet. Ett betalningskrav får således inte lämnas på något annat varaktigt sätt med stöd av gäldenärens tysta eller muntliga samtycke, och samtycke kan inte heller anses ha getts på grund av att betalningskrav har lämnats på ett visst etablerat sätt.

Samtycke ska enligt vad som sägs ovan ges separat, vilket innebär att samtycke till användning av något annat varaktigt sätt inte kan ges som en del av de övriga avtalsvillkoren, till exempel i standardvillkor som gäller skuldförhållandet. Som samtycke ska inte heller betraktas att konsumenten inte har förkastat det standardval som borgenären eller den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet använder på sin webbplats, det vill säga ett redan ikryssat alternativ att betalningskrav kan lämnas på ett visst varaktigt sätt.

Samtycke ska grunda sig på frivillighet, och konsumenten får inte pressas till att övergå från att använda brevpост till något annat varaktigt sätt eller välja något visst annat varaktigt sätt. Konsumenten får inte ges bilden att brevpост inte är ett tillgängligt alternativ eller att endast ett visst elektroniskt sätt är det enda varaktiga sättet att sända brev, om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet faktiskt gör det möjligt att använda flera andra varaktiga sätt i sin verksamhet. Eventuell påtryckning eller lämnande av vilseledande uppgifter kan bli föremål för bedömning med stöd av 4 § om god indrivningssed eller bestämmelserna om otillbörligt förfarande i 2 kap. i konsumentskyddslagen (38/1978).

Samtycke kan ges till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet, men även till den egentliga borgenären, om det i samband med samtycket specificeras vilken aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet som kommer att lämna eventuella betalningskrav till gäldenären.

Samtycket får enligt det föreslagna momentet gälla i högst 12 månader och gäldenären ska ha rätt att när som helst återta sitt samtycke. Anmälan om återtagande kan göras till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet samt även till borgenären, om samtycke har getts till borgenären.

Av samtycket ska enligt momentet framgå åtminstone 1) vilket varaktigt sätt att lämna betalningskrav som får användas, 2) vem som har rätt att använda ett sådant varaktigt sätt att lämna betalningskrav som avses i 1 punkten, 3) vilken fordran eller vilka fordringar samtycket gäller, och 4) datum för när samtycke gavs och samtyckets giltighetstid.

Enligt 1 punkten ska det specificeras vilket annat varaktigt sätt än ett skriftligt som kommer att användas, det vill säga om det är fråga om till exempel en elektronisk postlåda, e-fakturering, e-post eller något annat sätt som uppfyller kriterierna för varaktigt sätt.

Enligt 2 punkten ska det specificeras vilken aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet som samtycket ges till. Ett samtycke kan således omfatta endast en aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet. Gäldenären kan således inte i ett och samma samtycke uppge flera aktörer som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet, utan gäldenären ska alltid separat ge samtycke till varje aktör.

Enligt 3 punkten ska det specificeras vilken fordran eller vilka fordringar samtycket gäller. Samtycket kan omfatta en eller flera fordringar samt fordringar som redan uppkommit eller eventuellt uppkommer i framtiden. Vid lämnande av samtycke till en aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet har det ingen betydelse till exempel om fordringarna har samma borgenär eller olika borgenärer eller om fordran har förfallit, utan det som avgör är att fordran eller fordringarna drivs in eller kommer att drivas in av en viss aktör enligt definitionen i samtycket som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet. Samtycket kan också gälla endast en viss borgenärs fordringar.

Enligt 4 punkten ska datum för när samtycke gavs och samtyckets giltighetstid specificeras. Samtyckets giltighetstid räknas från den tidpunkt då gäldenären gav sitt samtycke till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet eller till borgenären. I enlighet med det som sägs ovan får samtycket inte vara i kraft längre än 12 månader, vilket det inte är möjligt att avvika från. Däremot är det möjligt att begränsa samtyckets giltighetstid till en kortare tid än 12 månader om gäldenären så önskar.

Samtycket fortsätter inte att gälla om en annan aktör börjar driva in fordran. Således har samtycket upphört att gälla till exempel i en situation där en annan aktör som yrkesmässigt bedriver

indrivningsverksamhet börjar driva in en fordran som omfattas av samtycket, och den andra aktören måste få gäldenärens samtycke till att använda ett varaktigt sätt.

Om det uppstår en tvist om huruvida samtycke finns eller inte eller om dess omfattning, ligger bevisbördan på den som lämnat betalningskravet på något annat varaktigt sätt.

Paragrafens 3 *mom.* motsvarar bestämmelsen i den andra meningen i det gällande 2 *mom.* enligt vilken ett betalningskrav kan sändas till gäldenären på något annat varaktigt sätt också om gäldenären efter att fordran har förfallit uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt. Till skillnad från det föreslagna 2 *mom.* får samtycke efter att fordran har förfallit även ges muntligt.

Enligt det föreslagna 4 *mom.* ska den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet tillräckligt noggrant säkerställa att betalningskravet de facto har nått gäldenären när ett annat varaktigt sätt används. Genom bestämmelsen betonas den särskilda noggrannhetsplikten för aktörer som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet när ett betalningskrav sänds på något annat varaktigt sätt. Vad som utgör tillräcklig noggrannhet ska bedömas i förhållande till det sätt på vilket betalningskravet har lämnats. Betalningskravet ska lämnas med hjälp av sådana tekniska metoder och förmedlingssätt som gör det möjligt att konstatera att det de facto har gjorts tillgängligt för gäldenären.

Om ett betalningskrav lämnas till konsumentens elektroniska postlåda eller till konsumenten som en e-faktura via banken, anses betalningskravet ha gjorts tillgängligt för gäldenären utan att den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet dessutom på något annat sätt behöver säkerställa att betalningskravet når fram.

Vid användning av e-post krävs däremot en separat bekräftelse av gäldenären om att denne har tagit emot betalningskravet, om inte gäldenären samtidigt får ett meddelande via en annan kommunikationskanal, såsom ett textmeddelande, om att betalningskravet sänts per e-post. Bekräftelse på att ett betalningskrav har mottagits kan anses ha skett också till exempel om gäldenären har svarat på ett e-postmeddelande som sänts eller annars har kontaktat avsändaren och uppgett att hen har fått kännedom om det elektroniska betalningskravet. Även till exempel en delbetalning med de uppgifter som fanns på betalningskravet kan visa att gäldenären har fått meddelandet. I ett e-postmeddelande är det dessutom möjligt att inkludera till exempel en separat bekräftelselänk (webblänk) som mottagaren kan öppna för att bekräfta för avsändaren att meddelandet har kommit fram.

Om det vid indrivning av konsumentfordringar används något annat varaktigt sätt än e-post, elektronisk postlåda eller e-fakturering förutsätts det för att kravet på tillräcklig noggrannhet ska uppfyllas att ett gäldenären utöver det elektroniska meddelandet (betalningskravet) uppmärksammas på betalningskravet via en annan kommunikationskanal, såsom e-post eller textmeddelande. Av meddelandet ska det tydligt framgå vilken aktör som har sänt det elektroniska betalningskravet och var det finns. Ett separat meddelande behövs inte om gäldenären annars har bekräftat att hen informerats om det elektroniska betalningskravet. Om ett betalningskrav sänds elektroniskt till exempel till konsumentens personliga kundmapp, som förvaltas av en aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet eller av någon annan aktör på dennes uppdrag, är det väsentligt att konsumenten får ett meddelande via en annan kanal om att betalningskravet har sänts till kundmappen. Enbart det att ett betalningskrav görs tillgängligt för konsumenten i dennes kundmapp är således inte tillräckligt för att kravet på noggrannhet enligt momentet ska uppfyllas.

Vid tvister avgörs vad som anses vara en tillräckligt noggrann bekräftelse genom prövning från fall till fall. Om en aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte med tillräcklig noggrannhet har säkerställt att ett betalningskrav de facto blir tillgängligt för gäldenären kan förfarandet anses strida mot god indrivningssed. Då ska även det som föreskrivs i 10 § 3 mom. beaktas. Vid rättslig indrivning kan dessutom underlåtenhet att lämna ett betalningskrav på behörigt sätt när det sänds elektroniskt inverka på bedömningen av rättegångskostnaderna, om det inte är fråga om en situation som avses i 6 § 2 mom. Även när ett skriftligt eller elektroniskt samtycke som uppfyller kraven inte har getts eller om det till exempel inte har getts i tillräcklig omfattning och trots att betalningskravet har sänts på ett annat varaktigt sätt ska förfarandet bedömas i ljuset av 4 och 6 § i indrivningslagen.

Om det har förordnats en intressebevakare för en myndig gäldenär för att sköta gäldenärens egendom och ekonomiska angelägenheter på det sätt som föreskrivs i lagen om förmyndarverksamhet, har även intressebevakaren enligt det föreslagna 5 mom. rätt att på begäran få de betalningskrav som gäller gäldenären skriftligen eller på något annat varaktigt sätt. För det första sägs det i momentet för tydlighetens skull i likhet med nuläget att intressebevakaren i de situationer som avses i bestämmelsen har rätt att skriftligen få de betalningskrav som riktas till en gäldenär vars angelägenheter intressebevakaren sköter. För det andra tryggas genom momentet intressebevakarens rätt att få betalningskrav riktade till gäldenären skickade till sig på något annat varaktigt sätt utan att intressebevakaren behöver framställa en separat begäran för varje fordran till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet. För tydlighetens skull konstateras att begäran inte omfattas av kraven i 2 och 3 mom. på att samtycke ska lämnas i en viss form och inte heller av skyldigheten enligt 4 mom. att noggrant säkerställa att betalningskravet når fram.

Enligt bestämmelsen ska intressebevakaren, även när en gäldenär under intressebevakning får ett eller flera betalningskrav skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, ha rätt att på begäran få alla betalningskrav som gäller gäldenären antingen skriftligen eller på något annat varaktigt sätt. Om gäldenären är under intressebevakning sänder de som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet ofta betalningskrav till endast en mottagare. Om ett betalningskrav per brev redan har sänts till gäldenären och intressebevakaren först efter detta kontaktar den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet, ska samma betalningskrav enligt momentet sändas också till intressebevakaren, om denne framställer en begäran om det. Likaså, om gäldenären skriftligen eller elektroniskt har gett sitt samtycke i enlighet med det föreslagna 2 mom. eller i enlighet med 3 mom. uttryckligen har godkänt att ett annat varaktigt sätt får användas, hindrar detta inte intressebevakaren från att begära att betalningskravet eller betalningskraven lämnas skriftligen eller på något annat varaktigt sätt som avviker från gäldenärens samtycke eller godkännande.

Om intressebevakaren utnyttjar den rätt som anges i momentet får ingen separat ersättning krävas av gäldenären eller intressebevakaren. Om samma betalningskrav sänds till både gäldenären och intressebevakaren får det alltså inte krävas större indrivningskostnader för detta än i situationer där betalningskrav sänds till endast en mottagare.

För tydlighetens skull konstateras att rätten för den intressebevakare som i enlighet med momentet framställt begäran att få betalningskrav som riktats till gäldenären upphör om gäldenärens handlingsbehörighet inte längre är begränsad när det gäller skötseln av ekonomiska angelägenheter eller om en annan person har förordnats till intressebevakare.

5 a §. *Innehållet i ett betalningskrav när en konsumentfordran drivs in.* Det föreslås paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar övriga föreslagna ändringar. Eftersom det i propositionen

föreslås en egen paragraf om betalningskrav som gäller andra fordringar än konsumentfordringar måste paragrafens rubrik preciseras så att den endast gäller indrivning av konsumentfordringar.

5 b §. *Betalningskravet och dess innehåll vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar.* Denna paragraf är ny. I paragrafen föreskrivs om betalningskrav, hur det ska lämnas och dess innehåll vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar.

Innehållet i det föreslagna *1 mom.* motsvarar i huvudsak 5 § 1 mom. i den gällande lagen (RP 57/2012 rd, s. 34). Paragrafen tillämpas endast vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar. Paragrafen gäller endast yrkesmässig skötsel av indrivningsuppdrag.

Enligt *2 mom.* ska ett betalningskrav vara skriftligt när det är fråga om indrivning av andra än konsumentfordringar. Det får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären uttryckligen har samtyckt till att detta sätt får användas. Varaktigt sätt definieras i 3 a § 2 punkten.

Eftersom momentet förutsätter uttryckligt samtycke, räcker det inte med ett så kallat tyst godkännande för användning av något annat varaktigt sätt. Det ställs inga formkrav på hur samtycke ska ges. Samtycke kan således ges på det sätt som gäldenären väljer, antingen skriftligen, elektroniskt eller muntligt. För att undvika tvister är det tillrådligt att samtycket ges skriftligen eller elektroniskt, i synnerhet om man på en och samma gång samtycker till att ta emot ett betalningskrav som gäller flera fordringar än en. Bestämmelsen förutsätter inte att samtycke ges separat, varför det också kan ges till exempel som en del av andra avtalsvillkor.

Samtycke kan ges till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet, men även till den egentliga borgenären, om det i samband med samtycket är möjligt att specificera vilken aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet som kommer att lämna eventuella betalningskrav till gäldenären.

I momentet föreskrivs också om vad som ska framgå av samtycket om det gäller flera fordringar. Gäldenären ska då, när samtycke ges, utöver det sätt som används på annat varaktigt sätt uppge vilka fordringar och hur länge samtycket gäller. I samtycket ska det således specificeras om samtycket omfattar endast vissa fordringar eller till exempel alla befintliga och även framtida fordringar som eventuellt kommer att drivas in av den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet. Samtycket fortsätter inte att gälla om en annan aktör börjar driva in fordran. Exempelvis upphör samtycket att gälla när en annan aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet börjar driva in en fordran som omfattas av samtycket, och den nya aktören måste få gäldenärens samtycke till att använda ett varaktigt sätt.

Gäldenären har i alla situationer alltid rätt att återta sitt samtycke genom att meddela detta till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet eller till den borgenär som har tagit emot samtycket.

Om det uppstår en tvist om huruvida samtycke finns eller inte eller om dess omfattning, ligger bevisbördan på den som lämnat betalningskravet på något annat varaktigt sätt.

Om gäldenären inte har gett sitt samtycke eller har återtagit det, är det enligt det föreslagna momentet tillåtet att använda något annat varaktigt sätt än ett skriftligt, om ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat har använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären. Bedömningen handlar då om ett etablerat sätt som anknyter till ett visst skuldförhållande. Om borgenären under skuldförhållandet har sänt fakturor och andra meddelanden om

fordran till exempel som nätfakturer och gäldenärsföretagets nätfaktureringsadress fortfarande är offentligt synlig i den offentliga förteckning över nätfaktureringsadresser som administreras av TIEKE rf, får även betalningskravet sändas som nätfaktura till adressen i fråga. Ett etablerat varaktigt sätt får dock inte användas för att sända ett betalningskrav, om gäldenären har uttryckt sin önskan att få betalningskrav skriftligen.

Den som åberopar etablerad användning har i en tvist skyldighet att bevisa att det faktiskt har varit fråga om ett sådant etablerat sätt som avses i bestämmelsen.

Enligt 3 mom. ska den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet tillräckligt noggrant säkerställa att betalningskravet de facto har nått gäldenären när ett annat varaktigt sätt används. Vid tillämpningen av bestämmelsen ska i tillämpliga delar beaktas vad som sägs i motiveringen till 5 § 4 mom. Dessutom konstateras det att om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet använder elektronisk fakturering för indrivning av fordringar med hjälp av den förteckning över nätfaktureringsadresser som administreras av TIEKE rf och där gäldenärens adress är offentligt synlig, kan man utgå från att denne har handlat med tillräcklig noggrannhet och att det elektroniska meddelandet (betalningskravet) de facto har gjorts tillgängligt för gäldenären. I sådana fall förutsätts alltså inget separat meddelande om betalningskravet via en annan kommunikationskanal.

Enligt 4 mom. ska de uppgifter som avses i momentet nämnas i betalningskrav som gäller andra fordringar än konsumentfordringar. Eftersom det inte har ansetts att alla uppgifter enligt 5 a § i behöver nämnas i betalningskrav när det är fråga om andra fordringar än konsumentfordringar, hänvisas det i momentet endast till de uppgifter som avses i 5 a § 1, 3 och 4 mom.

6 §. Sådant krav på betalning av en konsumentfordran som framställs i domstol. Det föreslås att paragrafens 1 mom. kompletteras så att det motsvarar de föreslagna ändringarna i 5 § 4 mom. Enligt det föreslagna 5 § 4 mom. ska den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet tillräckligt noggrant säkerställa att betalningskravet de facto har nått gäldenären när ett annat varaktigt sätt används. I fall som avses i 6 § 1 mom. åläggs således de som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet en ytterligare skyldighet, om betalningskravet har lämnats på något annat varaktigt sätt. Vad som avses med tillräcklig noggrannhet och att betalningskravet de facto har nått gäldenären beskrivs ovan i motiveringen till 5 § 4 mom. och i avsnitt 4.1.5.

7 §. Användning av tratta. Paragrafens 1 och 2 mom. motsvarar den gällande lagen. Den nuvarande tidsfristen på 7 dagar i 3 mom. ändras så att en tratta inte får sändas förrän gäldenären har getts eller sänts en betalningspåminnelse, där det uppställts en tidsfrist på minst 10 dagar för betalning av fordran eller för framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen har löpt ut.

Det föreslås att 4 mom. om lämnande av en tratta och en betalningspåminnelse som avses i 3 mom. ändras i fråga om de förutsättningar under vilka en tratta och en betalningspåminnelse får sändas på något annat varaktigt sätt än skriftligen. Varaktigt sätt definieras i 3 a § 2 punkten. Förutsättningarna för att använda något annat varaktigt sätt är i fråga om samtycke desamma som i det föreslagna 5 b § 2 mom. om lämnande av betalningskrav på något annat varaktigt sätt. Till denna del hänvisas till motiveringen till den nämnda bestämmelsen. Enligt momentet gäller däremot förutsättningarna för att använda något annat varaktigt sätt på basis av etablerad användning endast sådana betalningspåminnelser som avses i paragrafens 3 mom. Vad gäller kriterierna för etablerad användning hänvisas till motiveringen till 5 b § 2 mom.

RP 241/2021 rd

I 5 mom. föreskrivs det att när en tratta eller en i 3 mom. avsedd betalningspåminnelse lämnas på något annat varaktigt sätt ska avsändaren tillräckligt noggrant säkerställa att trattan eller betalningspåminnelsen de facto har nått gäldenären. En i momentet avsedd avsändare kan vara antingen borgenären själv, en aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet eller någon annan aktör som agerar på uppdrag av borgenären. Vid tillämpningen av momentet ska beaktas det som sägs ovan i motiveringen till 5 b § 3 mom. och vidare vad som sägs i detta sammanhang om beaktande av motiveringen till 5 § 4 mom.

Det gällande 5 mom. blir 6 mom. I stället för de nuvarande 10 dagarna får en tratta dock enligt det föreslagna momentet offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast 14 dagar efter det att den sänts. Dessutom ska det i momentet i fortsättningen föreskrivas om en bakre tidsgräns för protest av tratta. Enligt förslaget får en tratta inte offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret senare än 60 dagar efter det att den sänts, om inte borgenären eller den som borgenären överlätit indrivningen till och gäldenären har avtalat om något annat skriftligen eller elektroniskt. När man avtalar om tidsgränsen för protesten ska hänsyn tas till omständigheterna i det aktuella fallet och till att protesttiden inte är oskäligt lång för gäldenären med beaktande av rättsreglerna om god indrivningssed. Om en tratta protesteras efter 60 dagar ska den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet eller någon annan aktör som protesterar trattan informera kreditupplysningsbolaget om ett skriftligt eller elektroniskt avtal om en längre protesttid än 60 dagar.

Det gällande 6 mom. blir 7 mom.

10 §. Ersättning för indrivningskostnader. Det föreslås att paragrafens 3 mom. kompletteras med en hänvisning till den föreslagna 5 b §. Gäldenären är således inte heller i situationer där den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte har uppfyllt förpliktelserna enligt 5 b §, utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtelsen kan anses vara ringa.

10 a §. Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med konsumentfordringar. Paragrafens 1 mom. 1 punkten preciseras så att det i fråga om sättet att sända en betalningspåminnelse också hänvisas till andra varaktiga sätt. Ändringen motiveras med att paragrafen ska motsvara 10 e § 1 mom. 1 punkten med avseende på sättet att sända betalningspåminnelser.

10 e §. Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med andra fordringar än konsumentfordringar. I paragrafen anges vilka indrivningskostnader som får krävas av gäldenären för andra fordringar än konsumentfordringar för de indrivningsåtgärder som räknas upp i 1 mom. Paragrafen ska gälla även sådana fordringar där gäldenären är till exempel ett bostadsaktiebolag, en förening eller en stiftelse.

Paragrafen motsvarar till strukturen till stor del 10 a § i lagen där det föreskrivs om maximibelopp för indrivningskostnader vid konsumentfordringar.

Beloppen i den föreslagna paragrafen är maximibelopp, och de kostnader som tas ut ska i de enskilda fallen alltid uppfylla även kraven på skäliga indrivningskostnader som ställs i 10 § 1 mom. Det kan till exempel inte anses skäligt att ta ut 50 euro för en betalningspåminnelse för en fordran med ett kapital på bara några få euro. Avsikten är inte heller att det automatiskt och i alla situationer ska vara möjligt att ta ut 70 euro för indrivning av en vanlig och klar fordran så fort fordran överstiger 500 euro. Vid bedömningen ska således alltid också de omständigheter som nämns i lagens 10 § 2 mom. och god indrivningssed beaktas.

Enligt 1 mom. 1 punkten får man för en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse kräva in högst 12 euro. Med annat varaktigt sätt avses enligt 3 a § 2 mom. lämnande

av ett meddelande till mottagaren personligen, antingen skriftligen eller elektroniskt, så att mottagaren kan spara och återge det i oförändrad form.

Enligt momentets 2 *punkt* graderas maximibeloppet för de kostnader som tas ut för ett betalningskrav som innehåller uppgifter enligt 5 b § från en aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet enligt en fyrastegsskala.

Enligt momentets 2 punkt underpunkt a får högst 50 euro tas ut för ett betalningskrav om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro. Enligt 2 punkten underpunkt b får högst 70 euro tas ut för ett betalningskrav om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro. Enligt 2 punkten underpunkt c får högst 90 euro tas ut för ett betalningskrav om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro. Enligt 2 punkten underpunkt d får högst 110 euro tas ut för ett betalningskrav om fordrans kapital överstiger 10 000 euro.

Om fordran är direkt utsökningsbar får högst 50 euro tas ut för ett betalningskrav.

Enligt momentets 3 *punkt* får högst hälften av det belopp som anges i 2 punkten underpunkterna a, b, c, d eller e krävas om det är fråga om ett nytt betalningskrav på samma fordran. Om flera betalningskrav lämnas för en och samma fordran, blir kostnaderna för de senare betalningskraven lägre på grund av att arbetsmängden för dem vanligtvis är mindre än för den första gången, eftersom merparten av arbetet i ärendet hänför sig till mottagandet av indrivningsuppdraget. Därför föreslås det att om det är fråga om ett nytt betalningskrav för en och samma fordran, får högst hälften av maximibeloppet för kostnaderna för det första betalningskravet krävas.

Enligt momentets 4 *punkt* får för ett betalningskrav som innehåller uppgifter enligt 5 b § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat krävas högst 12 euro om fordran drivs in av någon som bedriver indrivningsverksamhet enligt 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i registerlagen. Vissa borgenärer anlitar för indrivning av sina fordringar aktörer som bedriver indrivningsverksamhet som hör till samma ekonomiska helhet som borgenären. Sådana aktörer som bedriver indrivningsverksamhet är enligt registerlagen befriade från skyldigheten att registrera sig. Det föreslås att en bestämmelse fogas till lagen enligt vilken en aktör som bedriver indrivningsverksamhet och hör till samma koncern som borgenären inte får kräva mer kostnader för ett betalningskrav av gäldenären än vad borgenären själv får kräva för en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse, det vill säga 12 euro. Bestämmelsen ska också gälla fall där borgenären och den som bedriver indrivning står under samma fysiska persons bestämmande inflytande.

Enligt momentets 5 *punkt* får man för förlängning av betalningstiden som skett på gäldenärens begäran kräva högst 10 euro. En förutsättning är att betalningstiden förlängs med minst 14 dagar. Med förlängning av betalningstiden avses i bestämmelsen en åtgärd på gäldenärens begäran enligt vilken gäldenären ges uppskov med betalningen av en förfallen fordran. Det kan till exempel vara frågan om att det i ett betalningskrav som sänts till gäldenären satts ut ett datum före vilket en fordran ska betalas med hot om att ärendet överförs till rättslig indrivning, och datumet senare på gäldenärens begäran flyttas fram. Bestämmelsen gäller inte avtal om förlängning av kredittid eller framflyttning av förfallodag som ingåtts före fordran förfallit, för då är det inte fråga om indrivning av en förfallen fordran som hör till indrivningslagens tillämpningsområde. Det föreslagna maximibeloppet på 10 euro täcker alla kostnader som förlängningen av betalningstiden medför för borgenären, inklusive en bekräftelse på förlängning av betalningstiden som eventuellt ska sändas gäldenären och en kalkyl över det belopp som gäldenären ska betala efter den förlängda betalningstiden. Man kan alltså inte kräva någon separat ersättning för sändande av en ny betalningspåminnelse eller ett nytt betalningskrav i samband med förlängning av betalningstiden. Det är klart att en borgenär inte får debitera kostnader för en förlängning av

betalningstid som inte grundar sig på en begäran från gäldenären. Det får alltså inte krävas kostnader för förlängning av betalningstid enbart på den grunden att gäldenären i verkligheten betalar borgenärens fordran senare än på den utsatta dagen.

För en betalningsplan som enligt momentets *6 punkt* framställts skriftligt eller på något annat varaktigt sätt som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären bestäms det maximibelopp som ska debiteras utgående från fordrans kapital och från huruvida betalningsplanen omfattar högst fyra poster eller mer. Enligt 6 punkten underpunkt a föreslås att det för en betalningsplan får krävas ett maximibelopp för kostnaderna på 30 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro eller om betalningsplanen omfattar högst fyra poster. Enligt 6 punkten underpunkt b är maximikostnaden 45 euro, om fordrans kapital uppgår till mer än 500 euro men högst 2 500 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster. Enligt 6 punkten underpunkt c är maximikostnaden 60 euro, om fordrans kapital uppgår till mer än 2 500 euro men högst 10 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster. Enligt 6 punkten underpunkt d är maximikostnaden 75 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster.

Maximikostnaden för en betalningsplan är avsedd att täcka även sedvanliga och obetydliga ändringar av planen, såsom förlängning av betalningstiden för enskilda betalningsposter eller förlängning av hela betalningstiden. Det är klart att om en betalningsplan ändras på ett väsentligt sätt kan åtgärden likställas med att utarbeta en ny plan som det kan debiteras separat om villkoren i paragrafens 3 mom. uppfylls.

Enligt 6 punkten underpunkt e är det möjligt att utöver det belopp som anges ovan i 6 punkten underpunkterna a, b, c eller d kräva 5 euro per betalningspost från och med den sjunde betalningsposten, om det i betalningsplanen avtalats om mer än sex betalningsposter. Enligt 6 punkten underpunkt f är maximikostnaden 30 euro om fordran är direkt utsökningsbar. En betalningsplan ska i alla situationer vara realistisk i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga.

Enligt *7 punkten* graderas maximikostnaden som tas ut för användning av tratta i fyra steg beroende på kapitalets storlek. Enligt 7 punkten underpunkt a får högst 110 euro tas ut för en tratta om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro. Enligt 7 punkten underpunkt b får högst 125 euro tas ut för en tratta om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro. Enligt 7 punkten underpunkt c får högst 140 euro tas ut för en tratta om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro. Enligt 7 punkten underpunkt d får högst 155 euro tas ut för en tratta om fordrans kapital överstiger 10 000 euro. Enligt 7 punkten underpunkt e får det vid indrivning av en direkt utsökningsbar fordran tas ut högst 110 euro för en tratta.

Enligt *8 punkten* får för en betalningsuppmaning med hot om konkurs debiteras en maximikostnad på 100 euro. Om sätten att lämna betalningsuppmaning med konkurshot föreskrivs i 2 kap. 3 § i konkurslagen. Utöver den fastställda maximikostnaden ska det av gäldenären vara möjligt att kräva de faktiska kostnaderna för bevislig delgivning av en betalningsuppmaning.

I paragrafens *2 mom.* föreskrivs om andra sätt att lämna påminnelse än en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse. För dem får man kräva de faktiska kostnaderna av gäldenären. De faktiska kostnaderna får enligt momentet definieras också enligt de genomsnittliga faktiska kostnaderna för det slag av påminnelser som använts. I praktiken gäller momentet situationer där en betalningspåminnelse ges muntligt. Exempelvis kostnaderna för en påminnelse som framställts per telefon behöver inte exakt motsvara det ifrågavarande telefonsamtalets kostnader, utan det belopp som krävs av gäldenären får motsvara det genomsnittliga utgiftsbeloppet för en gäldenärs del vid telefoninkasso.

Paragrafens 3 mom. innehåller en bestämmelse enligt vilken de faktiska indrivningskostnaderna får krävas av gäldenären, om indrivningen har förutsatt en exceptionellt stor arbetsinsats och därför medfört andra indrivningskostnader än sådana som anges i 1 mom. eller kostnader som överstiger de maximibelopp som föreskrivs i det momentet. Mer arbete än vanligt kan orsakas till exempel av utredning av påståenden eller anmärkningar från gäldenären som konstaterats obefogade. I sådana fall förutsätts det dock att gäldenären genom obefogade anmärkningar eller påståenden avsiktligt försökt försvåra indrivningen. Extra arbete kan orsakas också till exempel på grund av speciallagstiftning, till exempel elmarknadslagen som kräver mer arbete i samband med indrivningen. Extra arbete som berättigar till kostnadsersättning uppstår emellertid inte på grund av tillämpning av lag, till exempel lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017), där det föreskrivs om tvingande förpliktelser som inte hör till indrivning av fordran för den som bedriver indrivning. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska upplysas om att beloppet är högre än de maximibelopp som annars ska iaktas.

Direkt utsökningsbara fordringar utgör ett undantag. Vid indrivning av sådana fordringar får det inte krävas på högre indrivningskostnader av gäldenären än de som anges i 1 mom.

I paragrafens 4 mom. föreslås det att om borgenären inte får dra av mervärdesskatt i sin beskattning, får av gäldenären utöver maximibeloppen krävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten. Mervärdesskatten på indrivningstjänsten kan tas ut av gäldenären endast om borgenären inte har rätt att dra av mervärdesskatt. Företagsborgenärer befinner sig i en sådan situation när den skuld som ska drivas in avser momsfri verksamhet. Om tillägget av momsandelen i indrivningskostnaderna leder till att maximibeloppen för indrivningsåtgärderna överskrids, ska gäldenären informeras om avsaknaden av rätt att dra av mervärdesskatt och, om ärendet överförs till rättslig indrivning, även myndigheten.

10 f §. *Tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med andra fordringar än konsumentfordringar.* I paragrafens 1 mom. anges tidsgränserna för sändandet av betalningspåminnelser och betalningskrav. Att tidsgränserna iaktas är en förutsättning för att få kräva indrivningskostnader av gäldenären. Till den delen ska också för andra än konsumentfordringar ställas krav som hör till god indrivningssed enligt vilken onödiga kostnader inte får orsakas gäldenären, till exempel genom att fortlöpande med korta intervall sända betalningspåminnelser eller betalningskrav om avsikten är att kostnaderna för dem krävs av gäldenären.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i 10 b § att det för förlängning av betalningstiden får krävas indrivningskostnader av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar.

10 g §. *Maximiantal indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar.* I paragrafen föreskrivs om maximiantalet indrivningsåtgärder som gäldenären är skyldig att ersätta vid indrivning av en och samma fordran.

Enligt paragrafens 1 mom. får vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran indrivningskostnader krävas av gäldenären för högst två betalningskrav som innehåller uppgifter enligt 5 b § som någon som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet lämnat skriftligen eller på något annat varaktigt sätt, högst en tratta som avses i 7 § och högst en betalningsuppsmaning som avses i 10 e § 1 mom. 8 punkten. Enligt samma moment får indrivningskostnader av gäldenären krävas för endast ett betalningskrav om indrivningen av en fordran sker med tratta.

Med uttrycket ”en och samma fordran” avses i paragrafen fordringar som grundar sig på samma avtal eller annars hänför sig till samma grund. Så är det i allmänhet också när en fordran har förfallit till betalning i flera poster. Om till exempel hyror som grundar sig på hyresavtal är obetalda för flera månader är det frågan om en fordran. Om det är frågan om en fordran som förfallit i flera poster kan detta från fall till fall berättiga till avvikelser från de indrivningsåtgärder som anges i 1 mom. med stöd av det maximala antalet indrivningsåtgärder i 3 mom. Frågan bör emellertid bedömas på annat sätt om de fordringar som grundar sig på avtalsförhållandet i fråga emellanåt har betalats i sin helhet och indrivningen senare inleds helt och hållet på nytt. Som exempel kan nämnas en situation där en hyresgäst lämnar hyror för 2013 obetalda, dessa drivs in och fordringarna betalas efter två betalningskrav. Om hyresgästen 2014 på nytt låter bli att betala hyran är det inte längre fråga om indrivning av en och samma fordran, och de betalningskrav som framställts 2013 beaktas inte när det fastställs utifrån hur många indrivningsåtgärder på grund av nya dröjsmål med betalningen kostnadsersättning får krävas av gäldenären

Enligt paragrafens 2 mom. föreslås det att en begränsning tas in i lagen enligt vilken det av gäldenären huvudsakligen får krävas indrivningskostnader för högst en betalningsplan. Avsikten med bestämmelsen är att säkerställa att man redan när den första betalningsplanen utarbetas tillräckligt omsorgsfullt sätter sig in i gäldenärens helhetssituation, och att planen görs realistisk i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga. På så sätt kan man undvika att indrivningskostnaderna ökar i onödan genom återkommande betalningsplaner. Ersättningen för arbetsmängden på grund av längre betalningsplaner har beaktats tidigare i 10 e § 1 mom. 6 punkten underpunkt e. Gäldenären får dock enligt det föreslagna momentet avkrävas indrivningskostnader för högst två betalningsplaner om kapitalet på en fordran som ska drivas in överstiger 500 euro.

Paragrafens 1 och 2 mom. utgör inget hinder för att sända gäldenären flera betalningskrav, trattor, betalningsuppmaningar med hot om konkurs eller att utarbeta flera betalningsplaner med gäldenären än vad som anges i momentet. Frågan gäller endast för hur många av de ovannämnda indrivningsåtgärdernas kostnader ersättning får krävas av gäldenären. Även om flera avgiftsfria indrivningsåtgärder kan vidtas mot gäldenären, ska hänsyn tas till att gäldenären inte heller i detta fall får orsakas onödig olägenhet enligt 4 § 2 mom. 2 punkten.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs det om under vilka förutsättningar maximibeloppen i 1 och 2 mom. får överskridas. Indrivningskostnader får krävas av gäldenären för fler indrivningsåtgärder än vad som föreskrivs i 1 och 2 mom., om det funnits särskild anledning till att de vidtagits och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. En särskild anledning till att överskrida maximiantalen kan vara till exempel det att en fordran har förfallit i flera poster. I dessa fall måste man ändå beakta att det av förbudet i 4 § 2 mom. 2 punkten mot att orsaka gäldenären onödiga kostnader följer att betalningsuppmaningar om betalningsposter som förfallit vid olika tidpunkter så långt som möjligt ska samlas i samma betalningskrav.

Ett särskilt skäl för att överskrida maximiantalet indrivningsåtgärder kan även vara till exempel det att indrivningen av fordran ska riktas till solidariskt ansvariga gäldenärer eller förutom till gäldenären också till borgensmannen, och egna betalningskrav måste sändas till var och en av dem, eller att gäldenären avsiktligt har försvårat indrivningen genom att ge osann eller vilseledande information.

Ett särskilt skäl för att överskrida maximiantalet betalningskrav kan vara till exempel att gäldenären har försummat att iaktta en uppgjord betalningsplan. Då kan det vara motiverat att oberoende av maximiantalet i 1 mom. sända gäldenären ytterligare ett betalningskrav, där det meddelas att betalningsplanen inte har följts och att ärendet överförs till rättslig indrivning, och vid

behov påminna gäldenären om anmälan om betalningsstörning och anteckning i kreditupplysningsregistret. Det kan emellertid finnas skäl att bedöma saken på ett annat sätt om betalningsplanen redan från början har varit orealistisk i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga och detta har kunnat förutsetts.

Ett särskilt skäl för att ta ut ersättning för mer än en tratta kan till exempel vara om gäldenären inte har följt den betalningsplan som upprättats efter det att trattan sändes och om protesttiden för den redan sända trattan har löpt ut. Det kan finnas skäl att bedöma saken på ett annat sätt om betalningsplanen redan från början har varit orealistisk i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga och detta har kunnat förutsetts.

Ett särskilt skäl för att ta ut kostnader för fler betalningsplaner än vad som är tillåtet enligt 2 mom. kan vara till exempel att gäldenären inte har kunnat följa en tidigare betalningsplan för att gäldenärens förhållande efter att betalningsplanen utarbetades har ändrats till följd av en orsak som borgenären eller uppdragstagaren, utgående från de tillräckliga uppgifter de haft tillgång till, inte kunnat beakta när man förhandlat om betalningsplanens innehåll. Å andra sidan finns det ingen särskild orsak att ta ut kostnader för fler betalningsplaner än vad som är tillåtet enligt 2 mom. till exempel i en situation där gäldenären inte har kunnat följa en tidigare betalningsplan och borgenären eller uppdragstagaren inte, när de utarbetat den, utgående från de tillräckliga uppgifter som fanns, säkerställt att den är realistisk i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga.

10 h §. *Gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar.* I paragrafen föreskrivs det om gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran. Syftet är att förhindra att indrivningskostnaderna blir oskäligt höga och att betalningsskyldigheten för dem förvärrar gäldenärens betalningssvårigheter ytterligare. Det är motiverat att man som utgångspunkt för gäldenärens totalkostnadsansvar tar det belopp för skäliga kostnader för indrivningsåtgärder som ingår i en korrekt indrivningsprocess.

Enligt 1 mom. får det för indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran som indrivningskostnader av gäldenären krävas högst 250 euro om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro, 470 euro om fordrans kapital överstiger 500 euro men uppgår till högst 2 500 euro, 550 euro om fordrans kapital överstiger 2 500 euro men uppgår till högst 10 000 euro och 620 euro om fordrans kapital överstiger 10 000 euro.

De maximibelopp som föreslås motsvarar i fråga om fordringar som understiger 500 euro det sammanlagda beloppet för de maximikostnader som får tas ut för två betalningspåminnelser, ett betalningskrav, en tratta och en betalningsplan höjt med 15 % och avrundat till närmaste tiotal i euro. Vid beräkningen har inte beaktats en betalningsuppsmaning med hot om konkurs, eftersom utgångspunkten kan anses vara att en fordran på mindre än 500 euro är liten. I 2 kap. 2 § 2 mom. i konkurslagen föreskrivs att om borgenärens fordran är obetydlig och det med hänsyn till kostnaderna för och nyttan av ett konkursförfarande måste anses uppenbart oändamålsenligt eller klart stå i strid med god indrivningssed att försätta gäldenären i konkurs, skall borgenärens konkursansökan avvisas utan prövning.

De maximibelopp som föreslås för fordringar över 500 euro motsvarar det sammanlagda beloppet för de maximikostnader som får tas ut för två betalningspåminnelser, ett betalningskrav, en tratta, en betalningsuppsmaning med hot om konkurs och två betalningsplaner höjt med 15 % och avrundat till närmaste tiotal i euro.

RP 241/2021 rd

I paragrafens 2 *mom.* föreskrivs om de förutsättningar under vilka de maximibelopp för gäldenärens totalkostnadsansvar som anges i 1 *mom.* undantagsvis får överskridas. Maximibeloppen får överskridas, om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. Två villkor ställs för ett överskridande i bestämmelsen. För de första ska det vara fråga om en situation där indrivningen av fordran varit exceptionellt svår. Detta villkor uppfylls närmast om gäldenären genom egna aktiva åtgärder – exempelvis genom att framställa ogrundade invändningar – avsiktligt har försökt försvåra indrivningen. Det andra villkoret är att de vidtagna indrivningsåtgärderna inte heller får vara oproportionerliga särskilt i relation till fordrans kapital. En åtgärd kan anses oproportionerlig till exempel om gäldenären upprepade gånger sänds betalningskrav i en situation där det är klart att gäldenären är betalningsoförmögen.

Sammanlagning av fordringar som förfaller i flera poster leder ofta till att maximiantalet indrivningsåtgärder överskrids, och detta kan i princip anses motiverat med stöd av 10 g § 3 *mom.* Vid bedömningen ska dock också beaktas vad som föreskrivs i denna paragraf, det vill säga om en överskridning kan anses motiverad med hänsyn till 10 h §. Om indrivningskostnader undantagsvis krävs över de maximibelopp som fastställs i 1 *mom.* ska enligt förslaget de kostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären. Samtidigt ska gäldenären meddelas orsakerna till varför maximibeloppet enligt totalkostnadsansvaret överskrids i detta enskilda fall. En sådan motivering är viktig för gäldenären så att kravet på ersättning av indrivningskostnader som överstiger det fastställda maximibeloppet vid behov kan överklagas. Man har dock inte rätt att kräva indrivningskostnader som överstiger maximibeloppet av gäldenären om de verkliga indrivningsåtgärderna har varit oproportionerliga med beaktande speciellt av fordrans kapital.

För tydlighetens skull konstateras i paragrafens 3 *mom.* att det som föreskrivs i 1 och 2 *mom.* inte begränsar borgenärens rätt att ta ut standardersättning enligt 10 i §.

Enligt 4 *mom.* får det för indrivningen av en annan direkt utsökningsbar fordran än en konsumentfordran av gäldenären krävas indrivningskostnader till ett belopp av sammanlagt högst 214 euro eller om en sådan betalningsuppsmaning med konkurshot som avses i 10 e § 1 *mom.* 8 punkten har använts får indrivningskostnader krävas till ett belopp av sammanlagt högst 314 euro. För tydlighetens skull konstateras det att ersättning för en betalningsuppsmaning enligt 8 punkten får krävas endast om fordrans kapital överstiger 500 euro. Förslaget har samband med 2 kap. 2 § 2 *mom.* i konkurslagen, där det föreskrivs att borgenärens konkursansökan ska avvisas utan prövning om borgenärens fordran är obetydlig och det med hänsyn till kostnaderna för och nyttan av ett konkursförfarande måste anses uppenbart oändamålsenligt eller klart stå i strid med god indrivningssed att försätta gäldenären i konkurs. En fordran på högst 500 euro kan anses vara liten, varför indrivningskostnader får krävas för en betalningsuppsmaning med konkurshot endast om fordrans kapital överstiger 500 euro.

I momentet hänvisas av informativa skäl till 10 j § 2–4 *mom.*, där det föreskrivs om direkt utsökningsbara indrivningskostnader för företagsfordringar. Indrivningskostnaderna är därmed utsökningsbara utan särskild verkställighetsgrund endast till det belopp som föreskrivs i 10 j § 2–4 *mom.*

I 5 *mom.* föreskrivs det om hur mervärdesskatten påverkar de belopp som anges i 1, 2 och 4 *mom.* Om borgenären inte får dra av mervärdesskatt i sin beskattning, får av gäldenären utöver det som anges i 1, 2 och 4 *mom.* krävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten.

10 i §. Standardersättning för indrivningskostnader. Paragrafnumreringen har ändrats. Ändringen är lagteknisk och paragrafen är till sitt innehåll identisk med gällande 10 e §.

10 j §. *Direkt utsökningsbara indrivningskostnader.* Paragrafnumreringen har ändrats. I den gällande lagen föreskrivs det om direkt utsökningsbara indrivningskostnader i 10 f §.

Paragrafens *1 mom.* gäller direkt utsökningsbara konsumentfordringar. Rättsläget för dessa fordringar förblir oförändrat.

I *2 mom.* föreskrivs om direkt utsökningsbara indrivningskostnader för andra direkt utsökningsbara fordringar än konsumentfordringar. Till denna del ändras rättsläget.

Innehållet i *1 punkten* i momentet motsvarar 10 f § 2 mom. 1 punkten i den gällande lagen, men hänvisningen till 10 e § ändras till en hänvisning till 10 i §.

Momentets *2 punkt* tillämpas när det är fråga om en annan än i 1 punkten avsedd direkt utsökningsbar företagsfordran, till exempel en fordran på en näringsidkare som avser kommunala avfallsavgifter. En skillnad jämfört med 10 f § 2 mom. 2 punkten i den gällande lagen är för det första att hänvisningen till 10 d § 3 mom. stryks. Det momentet gäller det sammanlagda maximikostnadsbeloppet för direkt utsökningsbara konsumentfordringar. För det andra är skillnaden att betalningspåminnelser ska omfattas av den föreslagna 10 e § 1 mom. 1 punkten och vissa betalningskrav ska omfattas av den föreslagna 10 e § 1 mom. 4 punkten. För betalningspåminnelser och vissa betalningskrav ändras den maximikostnad som får krävas således från 5 euro till 12 euro.

Enligt paragrafens *3 mom.* ska indrivningskostnader med stöd av 2 mom. 2 punkten i fortsättningen vara direkt utsökningsbara utan särskild verkställighetsgrund upp till sammanlagt högst 65 euro. Det nämnda maximibeloppet på 65 euro motsvarar summan av de maximikostnader som tas ut för två betalningspåminnelser, två betalningskrav och en betalningsplan. Alternativt kan indrivningskostnader då krävas till exempel för en betalningspåminnelse, två betalningskrav, en förlängning av betalningstiden på gäldenärens begäran och en betalningsplan, varvid det sammanlagda beloppet understiger 65 euro.

För tydlighetens skull konstateras att om det för borgenären för en direkt utsökningsbar fordran som inte är en konsumentfordran har uppkommit mer indrivningskostnader än vad som i denna paragraf föreskrivs om beloppet för direkt utsökningsbara indrivningskostnader, kan denne ansöka om en särskild verkställighetsgrund hos domstolen till de delar som överstiger dem. Bedömningen av överskridande kostnader ska göras med beaktande av det som föreskrivs om direkt utsökningsbara indrivningskostnader i 10 e och 10 h §, men också av det som föreskrivs om skäliga indrivningskostnader i 10 §.

I *4 mom.* föreskrivs det om hur mervärdesskatten påverkar de belopp som anges i 2 och 3 mom. Om borgenären inte får dra av mervärdesskatt i sin beskattning, får av gäldenären utöver det som anges i 2 och 3 mom. krävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten. För tydlighetens skull konstateras att om indrivningskostnader krävs med stöd av 2 mom. 1 punkten får ett belopp som motsvarar mervärdesskatten läggas till varje försenad betalningspost, och även sådana indrivningskostnader är med stöd av bestämmelsen direkt utsökningsbara.

13 §. *Tvångsmedel.* Det föreslås att paragrafens *2 mom.* kompletteras med en hänvisning till den föreslagna 5 b §.

7.2 Kreditupplysningslagen

24 §. *Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter.* Paragrafen motsvarar i övrigt den permanenta lagen, men det föreslås att 1 mom. 7 punkten ändras så att den motsvarar de föreslagna ändringarna i 7 § 6 mom. i det första lagförslaget.

Paragrafens 1 mom. 7 punkten ändras för det första så att en uppgift om en borgenärs betalningsuppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning ska få registreras i kreditupplysningsregistret 14 dagar i stället för 10 dagar från det att betalningsuppmeningen har sänts till gäldenären med uppgift om att betalningsuppmeningen offentliggörs eller antecknas i registret. För det andra föreslås det att det till 7 punkten fogas en bestämmelse som motsvarar 7 § 6 mom. i det första lagförslaget om att uppgiften om en betalningsuppmaning som getts med anledning av en borgenärs ostridiga fordran som förfallit till betalning inte får registreras i ett kreditupplysningsregister senare än 60 dagar efter det att betalningsuppmeningen har sänts, om inte borgenären eller den som borgenären överlåtit indrivningen till och gäldenären har avtalat om något annat skriftligen eller elektroniskt.

7.3 Lagen om rättegång i marknadsdomstolen

5 kap. Handläggning av marknadsrättsliga ärenden

2 §. *Vem som har rätt att väcka ett ärende.* I paragrafen föreskrivs om de aktörer som har rätt att inleda ett marknadsrättsligt ärende vid marknadsdomstolen. Paragrafen motsvarar i övrigt gällande lag, men det föreslås att 1 mom. 3 punkten kompletteras med en hänvisning till 5 b § i det första lagförslaget. Ändringen motiveras med att paragrafen ska motsvara 13 § 2 mom. i det första lagförslaget.

7.4 Lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal

8 §. *Avtalsvillkor om dröjsmålsränta och indrivningskostnader som är utan verkan.* Paragrafen motsvarar i övrigt gällande lag, men numreringen i 10 e § i lagen om indrivning av fordringar som det hänvisas till i 3 mom. föreslås bli ändrad i det första lagförslaget. Ändringen är lagteknisk.

8 Ikraftträdande

Eftersom största delen av de temporära ändringarna i indrivningslagen (539/2021) gäller till slutet av april 2022, föreslås det att lagarna ska träda i kraft den 1 maj 2022. På så sätt förblir den mer detaljerade regleringen om indrivningskostnader för företagsfordringar i kraft utan avbrott och utan en kortvarig återgång till bestämmelserna i den permanenta lagen.

Om man kortvarigt skulle återgå till det regleringsläge som föregick den temporära lagen, skulle borgenärerna och indrivningsbyråerna bli tvungna att under en kort period tillämpa ett flertal innehållsmässigt olika bestämmelser om indrivningskostnader. Detta skulle medföra betydande merkostnader för borgenärerna och indrivningsbyråerna, bland annat till följd av behövliga ändringar i informationssystemen och förnyande av avtal. Dessutom skulle myndigheternas arbete försvåras. En återgång till det regleringsläge som rådde före de temporära lagarna skulle med samma höga sannolikhet också innebära en återgång till de indrivningskostnader som togs ut tidigare och som i vissa fall har varit ytterst höga. Inte heller de förslag till bestämmelser som inte har någon motsvarighet i de temporära lagarna bedöms kräva någon separat övergångsperiod.

RP 241/2021 rd

Det föreslås att lagarna ska tillämpas på de indrivningsåtgärder som vidtas medan lagarna är i kraft.

Om en sådan betalningsupplmaning som föregår en tratta som avses i det första lagförslaget har getts eller sänts till gäldenären innan denna lag har trätt i kraft, tillämpas enligt övergångsbestämmelserna de bestämmelser som gällde när lagen trädde i kraft. Således får en tratta sändas först när den tidsfrist på minst 7 dagar som anges i en betalningspåminnelse som getts eller sänts före ikraftträdandet av det nämnda lagförslaget har löpt ut.

Om en sådan tratta som avses i det första lagförslaget eller en sådan betalningsupplmaning som avses i det andra lagförslaget har sänts till gäldenären innan lagen har trätt i kraft, ska enligt övergångsbestämmelserna tillämpas de bestämmelser som gällde när lagarna trädde i kraft. Således ska en tratta som sänts innan dessa lagar har trätt i kraft dock få offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret eller uppgiften om att borgenären har en ostriktig fordran som har förfallit till betalning få registreras i kreditupplysningsregistret först 21 dagar efter att trattan eller betalningsupplmaningen har sänts.

Vid tillämpningen av 10 e § 1 mom. 3 punkten i det första lagförslaget ska beaktas också betalningskrav som före ikraftträdandet av lagen har sänts till gäldenären för indrivning av samma fordran.

Om en ny betalningspåminnelse eller ett nytt betalningskrav som avses i 10 f § 1 mom. i det första lagförslaget har sänts till gäldenären före ikraftträdandet av lagen, får indrivningskostnader för betalningspåminnelsen eller betalningskravet krävas av gäldenären endast om det har gått minst sju dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

Vid beräkningen av maximiantalet indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning enligt 10 g § i det första lagförslaget ska däremot inte beaktas antalet indrivningsåtgärder som vidtagits före den 1 januari 2021 och som berättigar till kostnadsersättning. På samma sätt ska vid beräkningen av de maximikostnader som avses i 10 h § inte beaktas kostnaderna för indrivningsåtgärder som verkställdes före den 1 januari 2021. Detta kan leda bland annat till att borgenärer under giltighetstiden för den lag som nu föreslås inte kan vidta indrivningsåtgärder som medför kostnader, om indrivningskostnaderna redan uppgår till det tillåtna maximibeloppet och detta inte kan överskridas eftersom det inte har varit exceptionellt svårt att driva in fordran.

Om indrivningskostnader som avses i 10 e och 10 h § i det första lagförslaget har uppkommit före ikraftträdandet av denna lag och det belopp som motsvarar mervärdesskatten inte har lagts till i fall där det enligt den lag som nu träder i kraft skulle vara tillåtet, får momsandelen inte läggas till på sådana indrivningskostnader. Det belopp som motsvarar mervärdesskatten får endast läggas till på kostnader för indrivningsåtgärder som vidtas efter lagens ikraftträdande.

Till den del en direkt utsökningsbar fordran har drivits in före ikraftträdandet av det första lagförslaget, är indrivningskostnaderna direkt utsökningsbara enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Således är indrivningskostnader som redan uppkommit direkt utsökningsbara till den del som gäller indrivningskostnaderna eller standardersättningen för konsumentfordringar.

9 Verkställighet och uppföljning

De valda maximala indrivningskostnadernas belopp och inverkan på såväl borgenärernas, indrivningsbyråernas som gäldenärernas ställning bör följas upp. Det ska också följas upp om en större del av indrivningsbrevens börjar sändas elektroniskt. Dessutom ska eventuella problem

dels med hur elektroniska indrivningsbrev når fram, dels med samtycken från gäldenärerna följas upp.

I fråga om andra direkt utsökningsbara fordringar än konsumentfordringar ska det följas upp om regleringen leder till att det oftare än för närvarande ansöks om en särskild verkställighetsgrund för indrivningskostnader som överstiger de direkt utsökningsbara indrivningskostnaderna.

Uppgifter om de ovannämnda frågorna fås i första hand genom förfrågningar till aktörer inom näringslivet, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry, Regionförvaltningsverket i Södra Finland och domstolarna. Information om användningen av andra varaktiga sätt i fråga om konsumentgäldenärer fås också av Konkurrens- och konsumentverket. Information om indrivningskostnader för direkt utsökningsbara fordringar fås dessutom av domstolarna och Utsökningsverket.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den föreslagna lagstiftningen har motsvarande inverkan som de temporära lagarna 1069/2020 och 539/2021 när det gäller den näringsfrihet som garanteras borgenärer och aktörer som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet i 18 § i grundlagen och deras egendomsskydd enligt 15 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet har ansett att indrivningskostnader som gäldenärens dröjsmål med betalningen åsamkar borgenären kan jämföras med ekonomisk skada som en person åsamkar en annan genom annan försummelse och i analogi härmed en kostnadsersättningsfordran med en skadeståndsfordran som i princip åtnjuter grundlagsfäst egendomsskydd (GrUU 3/1982 rd, GrUU 27/2004 rd). Även om bestämmelserna om indrivningskostnader inte formellt sett hindrar borgenären eller indrivningsbyrån från att sinsemellan komma överens om högre indrivningskostnader än maximibeloppet har förslaget ändå drag av prisreglering, för den kan antas dämpa borgenärernas intresse att axla indrivningskostnader som överskrider de lagfästa maximibeloppen. Förslaget kan således påverka till exempel prisnivån på tjänster som indrivningsbyråer tillhandahåller. Förslaget har av de ovannämnda orsakerna betydelse med tanke på egendomsskyddet som tryggas i 15 § 1 mom. i grundlagen. Regleringen om indrivningskostnader har indirekta konsekvenser också för näringsidkandet. Förslaget har av dessa orsaker betydelse även med tanke på näringsfriheten som tryggas i 18 § 1 mom. i grundlagen.

Enligt förslaget ska lagen tillämpas på indrivningsåtgärder som vidtas efter att lagen har trätt i kraft. Vid beräkningen av totala indrivningskostnader ska indrivningsåtgärder som vidtagits före den 1 januari 2021 inte beaktas. Lösningen är densamma som i de ovannämnda temporära lagarna. Det valda alternativet är nödvändigt för att redan vidtagna indrivningsåtgärder ska kunna beaktas vid beräkningen av de totala indrivningskostnaderna efter att den temporära lagen 539/2021 har upphört att gälla. Om indrivningskostnaderna skulle tillåtas öka allt sedan indrivningens början skulle regleringen bli oskälig för gäldenärerna.

Den föreslagna lagen kan till vissa delar ha retroaktiva konsekvenser för existerande avtalsförhållanden. Borgenärens rätt att ta ut indrivningskostnader kan nämligen grunda sig på avtal som har ingåtts mellan en borgenär och en gäldenär innan lagen träder i kraft, och gäldenärens ansvar för indrivningskostnaderna kan enligt ett sådant avtal vara strängare än enligt den lag som föreslås. Förslaget ska även av den orsaken bedömas med tanke på egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen. Om ett avtal har ingåtts medan den temporära lagen var i kraft, är det inte uteslutet att gäldenärens ansvar för indrivningskostnaderna enligt ett sådant avtal kan vara mindre strängt än enligt den nu föreslagna lagen.

Begränsningarnas överensstämmelse med grundlagen avgörs utgående från de allmänna förutsättningarna för begränsning av grundläggande rättigheter. Med tanke på det är det viktigt om det finns grunder för begränsningarna som är godtagbara med tanke på systemet för de grundläggande rättigheterna som helhet, om det finns ett vägande samhälleligt behov av dem och om kravet på proportionalitet vid begränsning av grundläggande rättigheter, det vill säga om begränsningarna är nödvändiga för att nå syftet och också i övrigt är proportionerliga. I fråga om retroaktivitet kan det konstateras att grundlagsutskottet i sin bedömning av prisregleringen av konsumentkrediter som trädde i kraft 2013 vad gäller begränsningarnas proportionalitet ansåg det vara av betydelse att den föreslagna regleringen inte hade retroaktiva verkningar. Förbudet mot retroaktiva ingrepp i avtalsförhållanden är dock inte absolut i grundlagsutskottets praxis (GrUU 42/2006 rd, s. 4, GrUU 63/2002 rd, s. 2, GrUU 37/1998 rd, s. 2, GrUU 34/1998 rd, s. 2, GrUU 33/1998 rd, s. 2). Skyddet för berättigade förväntningar har i utskottets praxis ansetts omfatta rätten att lita på att lagstiftningen om de rättigheter och skyldigheter som är viktiga för avtalsförhållandet består och att denna typ av frågor inte kan regleras på ett sätt som i oskäligt hög grad försämrar avtalsparternas rättsliga ställning (GrUU 42/2006 rd, s. 4, GrUU 21/2004 rd, s. 3).

Det centrala syftet med propositionen är att underlätta företagsgäldenärernas ställning och för att garantera en jämlik behandling se till att indrivningskostnaderna för andra fordringar än konsumentfordringar i praktiken är skäliga. Ambitionen att garantera en jämlik behandling av gäldenärerna är i sin tur förankrad i grundlagens 6 § om jämlikhet (GrUU 27/2004 rd, s. 2). Förslaget är påkallat av ett tungt samhälleligt behov på grund av den stora variationen i maximibeloppen för indrivningskostnader och i synnerhet de olägenheter som oskäliga kostnader orsakar gäldenärerna.

Trots att propositionen för att underlätta den praktiska tillämpningen i fråga om regleringen av indrivningskostnader också ska gälla kostnader för indrivning av till exempel aktiebolags fordringar omfattar tillämpningsområdet på ett centralt sätt även indrivningskostnader för fordringar som gäller företag vilkas förpliktelser fysiska personer enligt lag är personligt ansvariga för.

Syftet att främja gäldenärernas möjligheter att klara sig har enligt grundlagsutskottets praxis ansetts vara en godtagbar grund för att göra ingrepp i en borgenärs förmögenhetsrättsliga rättigheter bland annat när det regleras om indrivningskostnader som gäldenären ska ersätta (GrUU 27/2004 rd) och verkställighetslagstiftningen i fråga om gäldenärsers insolvens (GrUU 33/2002 rd). Enligt grundlagsutskottets utlåtande i samband med ändring av lagstiftningen om dröjsmålsräntan (GrUU 5/2002 rd) handlade det om beloppet av en straffliknande påföljd för att betalningen av en skuld försenats och inte om ett sådant typiskt grundläggande avtalsvillkor som bestämmer fordringsägarens avkastningsförväntningar.

Grundlagsutskottet har i flera utlåtanden i sin helhetsbedömning även tagit i beaktande att företag och andra näringsidkare inte med fog kan förvänta sig att lagstiftningen som reglerar deras näringsverksamhet ska förbli oförändrad (t.ex. GrUU 32/2010 rd, s. 7/I, GrUU 31/2006 rd, s. 4/II och GrUU 56/2005 rd, s. 2/II och GrUU 55/2018 rd, s. 3).

Förslaget tillför, vad gäller regleringen om indrivningskostnader, inte den materiella rätten något väsentligen nytt utan det preciserar den permanenta lagens krav på skäliga indrivningskostnader. Enligt den får gäldenären inte orsakas oskäliga eller onödiga kostnader eller onödig olägenhet. Redan den existerande bestämmelsen om skälighet och de temporära lagar som hänför sig till coronavirusepidemin ger aktörerna en stark anledning att anta att lagstiftaren också har intresse av att på varaktig basis införa detaljerade bestämmelser om indrivningskostnader även för andra fordringar än konsumentfordringar. Dessutom är det värt att beakta att borgenärer

fortfarande ska ha rätt att få sina indrivningskostnader ersatta så långt de kan anses skäligen och att regleringen i enskilda fall lämnar rum för prövning från fall till fall.

Bestämmelserna begränsar inte heller borgenärens rätt till standardersättning.

Förlängningen av tiden för protest av tratta och de andra föreslagna tidsfristerna är så pass måttlig, endast tre eller fyra dagar, att förlängningen inte heller ur denna synvinkel anses medföra betydande inskränkningar i skyddet för borgenärernas egendom. Dessutom kan en förlängning av tidsfristerna i vissa fall leda till att borgenären mer sannolikt får betalning för sin fordran under den frivilliga indrivningen, varvid det inte finns något behov av att övergå till rättslig indrivning.

När det gäller de allmänna förutsättningarna under vilka grundläggande fri- och rättigheter kan begränsas, uppfyller lagförslagen kravet att sådana rättigheter kan begränsas endast genom bestämmelser i lag. De föreslagna bestämmelserna är noggrant avgränsade när det gäller maximibeloppen för indrivningskostnader, de tidsgränser som ska iaktas när indrivningsåtgärder vidtas och gäldenärens totalkostnadsansvar. Även bestämmelserna om olika tidsfrister är noggrant avgränsade. Enligt regeringens åsikt kan de föreslagna begränsningarna anses vara rätt proportionerade, det vill säga sådana att de inte går längre än vad som är motiverat med hänsyn till hur vägande det bakom begränsningarna liggande intresset är i förhållande till det rättsgoda som begränsas. De föreslagna begränsningarna av de grundläggande fri- och rättigheterna innebär då inte heller ett ingrepp som berör kärnområdet för dessa rättigheter. De föreslagna bestämmelserna påverkar inte heller den rådande lagstiftning som erbjuder rättsskyddsgarantier åt dem som verkar inom dess ramar.

Av de skäl som anförts ovan uppfyller lagförslagen grundlagens krav och lagen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om indrivning av fordringar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om indrivning av fordringar (513/1999) 5 §, rubriken för 5 a §, 6 § 1 mom., 7 §, 10 § 3 mom., 10 a § 1 mom. 1 punkten, 10 e och 10 f § och 13 § 2 mom., sådana de lyder i lag 31/2013, samt
fogas till lagen nya 5 b och 10 g–10 j § som följer:

5 §

Betalningskrav när en konsumentfordran drivs in

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet ska, vid indrivning av en konsumentfordran för någon annans räkning eller indrivning av en konsumentfordran som enbart i indrivningssyfte överförs till den som bedriver indrivningsverksamhet, ge eller sända gäldenären ett betalningskrav. Ett betalningskrav får inte ges eller sändas förrän gäldenären efter det att fordran förfallit till betalning har påmint om fordran och det har gått minst 14 dagar från det att betalningspåminnelsen lades fram eller sändes.

Ett betalningskrav ska vara skriftligt. Det får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären separat skriftligen eller elektroniskt har gett sitt samtycke till att betalningskrav får lämnas på det sättet. Samtycke kan ges antingen till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet eller till borgenären. Samtycket får gälla i högst 12 månader och gäldenären har rätt att när som helst återta sitt samtycke. Av samtycket ska framgå åtminstone

- 1) vilket varaktigt sätt att lämna betalningskrav som kan användas,
- 2) den aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet som har rätt att använda ett sådant varaktigt sätt att lämna betalningskrav som avses i 1 punkten,
- 3) vilken fordran eller vilka fordringar samtycket gäller,
- 4) datum för när samtycke gavs och samtyckets giltighetstid.

Utöver vad som föreskrivs i 2 mom. får betalningskravet lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt också om gäldenären efter det att fordran har förfallit till betalning uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt.

När ett betalningskrav lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt ska den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet tillräckligt noggrant säkerställa att betalningskravet de facto har nått gäldenären.

Om det för en gäldenär som uppnått myndighetsåldern har förordnats en intressebevakare för att sköta gäldenärens egendom och ekonomiska angelägenheter på det sätt som föreskrivs i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), har även intressebevakaren rätt att på begäran få de betalningskrav som gäller gäldenären skriftligen eller på något annat varaktigt sätt. För sändande av betalningskrav till intressebevakaren får ingen separat ersättning tas ut.

5 a §

Innehållet i ett betalningskrav när en konsumentfordran drivs in

5 b §

Betalningskravet och dess innehåll vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet ska, vid indrivning av en annan fordran än en konsumentfordran för någon annans räkning eller indrivning av en annan fordran än en konsumentfordran som enbart i indrivningssyfte överförs till den som bedriver indrivningsverksamhet, ge eller sända gäldenären ett betalningskrav.

Ett betalningskrav ska vara skriftligt. Det får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären uttryckligen har samtyckt till att betalningskrav får lämnas på detta sätt. Samtycke kan ges antingen till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet eller till borgenären. Om samtycket gäller flera fordringar, ska gäldenären vid lämnandet av samtycket utöver det varaktiga sätt som ska användas även uppge vilka fordringar samtycket gäller samt samtyckets giltighetstid. Gäldenären har rätt att när som helst återta sitt samtycke. Om gäldenären inte har gett sitt samtycke eller har återtagit det, får ett betalningskrav dock sändas till gäldenären på något annat varaktigt sätt, om ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären, och gäldenären inte har meddelat en önskan om att betalningskrav ska lämnas skriftligen.

När ett betalningskrav lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt ska den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet tillräckligt noggrant säkerställa att betalningskravet de facto har nått gäldenären.

Betalningskravet ska innehålla åtminstone de uppgifter som avses i 5 a § 1, 3 och 4 mom.

6 §

Sådant krav på betalning av en konsumentfordran som framställs i domstol

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet får, vid indrivning av en konsumentfordran för någon annans räkning eller indrivning av en konsumentfordran som enbart i indrivningssyfte överförs till den som bedriver indrivningsverksamhet, inte i domstol kräva att fordran betalas förrän ett betalningskrav enligt 5 § har getts eller sänts och de tider för betalning av fordran och framställning av anmärkningar som nämnts i kravet löpt ut. Om ett betalningskrav har lämnats till en gäldenär på något annat varaktigt sätt, får i domstol inte krävas att fordran betalas innan den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet tillräckligt noggrant har säkerställt att betalningskravet de facto har nått gäldenären.

7 §

Användning av tratta

En betalningsuppmaning där betalning krävs inom en viss tid vid äventyr att en underlåtelse att iakttä uppmeningen offentliggörs eller antecknas i kreditupplysningsregistret (*tratta*) får användas endast för indrivning av en klar och ostridig fordran som förfallit till betalning. Vid tillämpningen av denna paragraf betraktas en direkt utsökningsbar fordran som ostridig, om inte gäldenären har anfört grundbesvär eller utnyttjat något annat därmed jämförbart rättsmedel.

En tratta får inte användas för att driva in en konsumentfordran.

RP 241/2021 rd

En tratta får inte sändas förrän gäldenären har getts eller sänts en betalningspåminnelse, där det uppställts en tidsfrist på minst 10 dagar för betalning av fordran eller för framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen har löpt ut.

En tratta och en betalningspåminnelse enligt 3 mom. ska vara skriftliga. En tratta och en betalningspåminnelse får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären uttryckligen har samtyckt till att de får lämnas på det sättet. Samtycke kan ges antingen till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet eller till borgenären. Om samtycket gäller flera fordringar, ska gäldenären vid lämnandet av samtycket utöver det varaktiga sätt som ska användas uppge vilka fordringar samtycket gäller samt samtyckets giltighetstid. Gäldenären har rätt att när som helst återta sitt samtycke. Om gäldenären inte har gett sitt samtycke eller har återtagit det, får en betalningspåminnelse dock sändas till gäldenären på något annat varaktigt sätt, om ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären, och gäldenären inte har meddelat en önskan om att betalningspåminnelserna ska lämnas skriftligen.

När en tratta eller en i 3 mom. avsedd betalningspåminnelse lämnas på något annat varaktigt sätt ska avsändaren tillräckligt noggrant säkerställa att trattan eller betalningspåminnelsen de facto har nått gäldenären.

En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast 14 dagar efter det att den sänts. En tratta får inte offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret senare än 60 dagar efter det att den sänts, om det inte skriftligen eller elektroniskt har avtalats något annat mellan borgenären eller den som borgenären överlåtitt indrivningen till och gäldenären.

En vägran att betala en tratta får inte styrkas genom en offentlig myndighetsförrättning.

10 §

Ersättning för indrivningskostnader

Gäldenären är dock inte skyldig att ersätta indrivningskostnaderna, om borgenären eller uppdragstagaren har förfarit i strid med 4, 4 b, 4 c eller 7 § eller om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte har uppfyllt förpliktelserna enligt 5 och 5 a eller 5 b §, utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtelsen kan anses vara ringa.

10 a §

Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med konsumentfordringar

Vid indrivning av en konsumentfordran får det av gäldenären krävas följande belopp för indrivningsåtgärder som nämns i detta moment:

- 1) en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse, högst 5 euro,
-

10 e §

Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med andra fordringar än konsumentfordringar

Vid indrivning av en annan fordran än en konsumentfordran får det av gäldenären krävas följande belopp för indrivningsåtgärder som avses i detta moment:

- 1) en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse, högst 12 euro,
- 2) ett betalningskrav som avses i 5 b §, högst

RP 241/2021 rd

- a) 50 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,
 - b) 70 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro,
 - c) 90 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro,
 - d) 110 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro,
 - e) 50 euro, om fordran är direkt utsökningsbar,
- 3) hälften av det belopp som anges i 2 punkten, om det är fråga om ett nytt betalningskrav på samma fordran,
- 4) ett betalningskrav enligt 5 b §, högst 12 euro, om fordran drivs in av någon som bedriver indrivningsverksamhet i enlighet med 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i lagen om registrering av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet,
- 5) förlängning av betalningstiden på gäldenärens begäran, högst 10 euro,
- 6) en skriftlig eller på något annat varaktigt sätt framställd betalningsplan som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären, högst
- a) 30 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro eller betalningsplanen omfattar högst fyra poster,
 - b) 45 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,
 - c) 60 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,
 - d) 75 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,
 - e) utöver de belopp som anges i underpunkterna a–d, 5 euro per betalningspost från och med den sjunde betalningsposten, om det i betalningsplanen avtalats om mer än sex betalningsposter,
 - f) 30 euro, om fordran är direkt utsökningsbar,
- 7) för kostnader för användning av tratta, högst
- a) 110 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,
 - b) 125 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro,
 - c) 140 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro,
 - d) 155 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro,
 - e) 110 euro, om fordran är direkt utsökningsbar,
- 8) en betalningsuppsmaning som lämnats för skapande av ett antagande som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. 3 punkten i konkurslagen (120/2004), högst 100 euro, samt de faktiska kostnaderna för bevislig delgivning av betalningsuppsmaningen.
- För andra betalningspåminnelser än sådana som avses i 1 mom. 1 punkten får de faktiska kostnader som påminnelsen medfört krävas. Kostnaderna får tas ut enligt de genomsnittliga faktiska kostnaderna för det slag av påminnelser som använts.
- De faktiska indrivningskostnaderna får krävas av gäldenären, om indrivningen har förutsatt en exceptionellt stor arbetsinsats och därför medfört andra indrivningskostnader än sådana som anges i 1 mom. eller kostnader som överstiger de maximibelopp som föreskrivs i det momentet. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska upplysas om att beloppet är större än de maximibelopp som annars ska iakttas. Maximibeloppen får emellertid inte överskridas om indrivningen gäller en direkt utsökningsbar fordran.
- Om borgenären inte får dra av mervärdesskatt i sin beskattning, får det av gäldenären utöver maximibeloppen krävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten.

10 f §

Tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med andra fordringar än konsumentfordringar

RP 241/2021 rd

För en ny betalningspåminnelse som avses i 10 e § 1 mom. 1 punkten eller ett nytt betalningskrav som avses i 2–4 punkten i det momentet får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om det har gått minst 10 dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

För en i 10 e § 1 mom. 5 punkten avsedd förlängning av betalningstiden får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar.

10 g §

Maximiantal indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar

Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får indrivningskostnader krävas av gäldenären för högst två sådana betalningskrav som avses i 5 b §, för högst en tratta och för högst en betalningsuppsmaning som avses i 10 e § 1 mom. 8 punkten. Om indrivningen av en fordran sker med tratta, får gäldenären dock avkrävas indrivningskostnader för endast ett i detta moment avsett betalningskrav.

Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären krävas indrivningskostnader för högst en betalningsplan som avses i 10 e § 1 mom. 6 punkten. Gäldenären får dock avkrävas indrivningskostnader för högst två betalningsplaner, om kapitalet på fordran som ska drivas in överstiger 500 euro.

Indrivningskostnader får krävas av gäldenären för fler betalningskrav, betalningsplaner, trattor och i 10 e § 1 mom. 8 punkten avsedda betalningsuppsmaningar än vad som föreskrivs i 1 och 2 mom., om det funnits särskild anledning till att flera indrivningsåtgärder vidtagits och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningsåtgärder som vidtagits specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför det funnits särskild anledning till indrivningsåtgärderna.

10 h §

Gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar

För indrivningen av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären som indrivningskostnader krävas högst följande belopp:

- 1) 250 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,
- 2) 470 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro,
- 3) 550 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro,
- 4) 620 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro.

Av gäldenären får vid indrivning av fordran som inte är direkt utsökningsbar de faktiska indrivningskostnaderna krävas till ett belopp som överskrider vad som föreskrivs i 1 mom., om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför kostnaderna överskrider det maximibelopp för totalkostnadsansvaret som annars ska iakttagas.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om maximikostnader begränsar inte borgenärens rätt att ta ut standardersättning enligt 10 i §.

För indrivningen av en annan direkt utsökningsbar fordran än en konsumentfordran får det av gäldenären krävas indrivningskostnader till ett belopp av sammanlagt högst 214 euro eller om en sådan betalningsuppsmaning som avses i 10 e § 1 mom. 8 punkten har använts får indrivningskostnader krävas till ett belopp av sammanlagt högst 314 euro. Indrivningskostnaderna är direkt utsökningsbara till den del som föreskrivs i 10 j § 2–4 mom.

RP 241/2021 rd

Om borgenären inte får dra av mervärdesskatt i sin beskattning, får det av gäldenären utöver vad som föreskrivs i 1, 2 och 4 mom. krävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten.

10 i §

Standardersättning för indrivningskostnader

Om en betalning som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal (30/2013) är försenad så att borgenären har rätt till dröjsmålsränta, har borgenären rätt att av gäldenären få 40 euro som standardersättning för indrivningskostnaderna. Borgenären har då rätt till ersättning för de indrivningskostnader som avses i 10 § endast till den del deras belopp överstiger standardersättningen.

10 j §

Direkt utsökningsbara indrivningskostnader

Om indrivningen gäller en konsumentfordran som är direkt utsökningsbar, är också de kostnader som borgenären orsakas av indrivningen av fordran direkt utsökningsbara.

Om indrivningen gäller någon annan direkt utsökningsbar fordran än en konsumentfordran, är borgenärens kostnader för indrivningen av fordran direkt utsökningsbara till den del kostnaderna inte överstiger

1) 40 euro för varje försenad betalningspost, om fordran består av sådana betalningar som avses i 10 i §,

2) de maximibelopp för indrivningskostnader för en direkt utsökningsbar konsumentfordring som anges i 10 a § 1 mom., med undantag för 1 och 5 punkten i momentet, i stället för vilka 10 e § 1 mom. 1 och 4 punkten ska tillämpas, om det är fråga om någon annan fordran än en sådan som avses i 1 punkten.

Indrivningskostnaderna är dock med stöd av 2 mom. 2 punkten direkt utsökningsbara upp till sammanlagt högst 65 euro.

Om borgenären inte får dra av mervärdesskatt i sin beskattning, får av gäldenären utöver de maximibelopp som avses i 2 och 3 mom. krävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten. Även det belopp som motsvarar mervärdesskatten är direkt utsökningsbart om själva indrivningskostnaden är direkt utsökningsbar.

13 §

Tvångsmedel

En näringsidkare som bryter mot bestämmelserna i 4, 4 a, 4 b, 5 b eller 7 § när näringsidkaren av en annan näringsidkare driver in en sådan fordran som uppstått i näringsverksamhet, kan förbjudas att fortsätta eller att upprepa ett sådant förfarande. Förbudet ska förenas med vite, om det inte är obehövt av särskilda skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en betalningspåminnelse som avses i det 7 § 3 mom. som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har getts eller sänts till gäldenären före ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På en tratta som avses i den 7 § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har sänts till gäldenären före ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

En tratta som sänts före ikraftträdandet av denna lag får dock offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret först 21 dagar efter det att trattan sänts.

Vid tillämpning av 10 e § 1 mom. 3 punkten beaktas även betalningskrav som lämnats gäldenären för indrivning av samma fordran före ikraftträdandet av denna lag.

Om en ny betalningspåminnelse eller ett nytt betalningskrav som avses i 10 f § 1 mom. har sänts till gäldenären före ikraftträdandet av denna lag, får indrivningskostnader för betalningspåminnelsen eller betalningskravet krävas av gäldenären endast om det har gått minst sju dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

Vid beräkningen av det maximiantal indrivningsåtgärder som avses i 10 g § beaktas inte det till kostnadsersättning berättigande antal indrivningsåtgärder som vidtagits före den 1 januari 2021.

Vid uträkning av beloppet för de maximikostnader som avses i 10 h § beaktas inte kostnaderna för de indrivningsåtgärder som verkställts före den 1 januari 2021.

Om en direkt utsökningsbar fordran har drivits in före ikraftträdandet av denna lag, är de indrivningskostnader som uppstått direkt utsökningsbara enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 24 § i kreditupplysningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kreditupplysningslagen (527/2007) 24 § 1 mom. 7 punkten som följer:

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

Som uppgifter om ett företags betalningsstörningar får i ett kreditupplysningsregister registreras:

7) uppgift om en borgenärs betalningsuppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning; uppgiften kan registreras 14 dagar från det att betalningsuppmaningen har sänts till gäldenären med uppgift om att betalningsuppmaningen offentliggörs eller antecknas i registret. Uppgiften får inte registreras senare än 60 dagar efter det att betalningsuppmaningen har sänts, om det inte skriftligen eller elektroniskt har avtalats något annat mellan borgenären eller den som borgenären överlätit indrivningen till och gäldenären.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en betalningsuppmaning som avses i den 24 § 1 mom. 7 punkt som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har sänts till gäldenären före ikraftträdandet, kan uppgiften om en borgenärs betalningsuppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning

registreras i kreditupplysningsregistret först 21 dagar från det att betalningsuppmeningen har sänts.

3.

Lag

om ändring av 5 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) 5 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 568/2020, som följer:

5 kap.

Handläggning av marknadsrättsliga ärenden

2 §

Vem som har rätt att väcka ett ärende

Ansökan enligt 1 § får göras av

3) konsumentombudsmannen och den näringsidkare eller annan person mot vilken konsumentombudsmannens förbud riktas i ärenden som avses i 13 § 1 mom. i lagen om indrivning av fordringar och, i ärenden som avses i 2 mom. i den paragrafen, den näringsidkare som ett förfarande som strider mot 4 , 4 a, 4 b, 5 b eller 7 § i den lagen riktas mot samt en registrerad förening som bevakar näringsidkarnas intressen,

Denna lag träder i kraft den

20 .

4.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal (30/2013) 8 § 3 mom. som följer:

8 §

77

RP 241/2021 rd

Avtalsvillkor om dröjsmålsränta och indrivningskostnader som är utan verkan

Avtalsvillkor enligt vilka borgenären inte har rätt till ersättning för indrivningskostnader i enlighet med 10 och 10 i § i lagen om indrivning av fordringar (513/1999) är utan verkan, om det inte finns grundad anledning till att använda ett sådant villkor.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 27 januari 2022

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

1.

Lag

om ändring av lagen om indrivning av fordringar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om indrivning av fordringar (513/1999) 5 §, rubriken för 5 a §, 6 § 1 mom., 7 §, 10 § 3 mom., 10 a § 1 mom. 1 punkten, 10 e och 10 f § och 13 § 2 mom., sådana de lyder i lag 31/2013, samt
fogas till lagen nya 5 b och 10 g–10 j § som följer:

Gällande lydelse

5 §

Betalningskrav när en konsumentfordran drivs in

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet ska, vid indrivning av en konsumentfordran för någon annans räkning eller indrivning av en konsumentfordran som enbart i indrivningssyfte överförts till den som bedriver indrivningsverksamhet, ge eller sända gäldenären ett betalningskrav.

Ett betalningskrav ska vara skriftligt. Det får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären efter det att fordran har förfallit till betalning uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt.

Föreslagen lydelse

5 §

Betalningskrav när en konsumentfordran drivs in

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet ska, vid indrivning av en konsumentfordran för någon annans räkning eller indrivning av en konsumentfordran som enbart i indrivningssyfte överförts till den som bedriver indrivningsverksamhet, ge eller sända gäldenären ett betalningskrav. Ett betalningskrav får inte ges eller sändas förrän gäldenären efter det att fordran förfallit till betalning har påmints om fordran och det har gått minst 14 dagar från det att betalningspåminnelsen lades fram eller sändes.

Ett betalningskrav ska vara skriftligt. *Det får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären separat skriftligen eller elektroniskt har gett sitt samtycke till att betalningskrav får lämnas på det sättet. Samtycke kan ges antingen till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet eller till borgenären. Samtycket får gälla i högst 12 månader och gäldenären har rätt att när som helst återta sitt samtycke. Av samtycket ska framgå åtminstone*

1) vilket varaktigt sätt att lämna betalningskrav som kan användas,

2) den aktör som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet som har rätt att använda

Gällande lydelse

Ett betalningskrav får inte ges eller sändas förrän gäldenären efter det att fordran förfallit till betalning har påmints om fordran och det har gått minst 14 dagar från det att betalningspåminnelsen lades fram eller sändes.

5 a §

Innehållet i ett betalningskrav

Föreslagen lydelse

ett sådant varaktigt sätt att lämna betalningskrav som avses i 1 punkten,

3) vilken fordran eller vilka fordringar samtycket gäller,

4) datum för när samtycke gavs och samtyckets giltighetstid.

Utöver vad som föreskrivs i 2 mom. får betalningskravet lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt också om gäldenären efter det att fordran har förfallit till betalning uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt.

När ett betalningskrav lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt ska den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet tillräckligt noggrant säkerställa att betalningskravet de facto har nått gäldenären.

Om det för en gäldenär som uppnått myndighetsåldern har förordnats en intressebevakare för att sköta gäldenärens egendom och ekonomiska angelägenheter på det sätt som föreskrivs i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), har även intressebevakaren rätt att på begäran få de betalningskrav som gäller gäldenären skriftligen eller på något annat varaktigt sätt. För sändande av betalningskrav till intressebevakaren får ingen separat ersättning tas ut.

5 a §

Innehållet i ett betalningskrav när en konsumentfordran drivs in

5 b §

*Betalningskravet och dess innehåll vid in-
drivning av andra fordringar än konsument-
fordringar*

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet ska, vid indrivning av en annan fordran än en konsumentfordran för någon annans räkning eller indrivning av en annan fordran än en konsumentfordran som enbart i indrivningssyfte överförts till den som bedriver indrivningsverksamhet, ge eller sända gäldenären ett betalningskrav.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Ett betalningskrav ska vara skriftligt. Det får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären uttryckligen har samtyckt till att betalningskrav får lämnas på detta sätt. Samtycke kan ges antingen till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet eller till borgenären. Om samtycket gäller flera fordringar, ska gäldenären vid lämnandet av samtycket utöver det varaktiga sätt som ska användas även uppge vilka fordringar samtycket gäller samt samtyckets giltighetstid. Gäldenären har rätt att när som helst återta sitt samtycke. Om gäldenären inte har gett sitt samtycke eller har återtagit det, får ett betalningskrav dock sändas till gäldenären på något annat varaktigt sätt, om ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären, och gäldenären inte har meddelat en önskan om att betalningskrav ska lämnas skriftligen.

När ett betalningskrav lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt ska den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet tillräckligt noggrant säkerställa att betalningskravet de facto har nått gäldenären.

Betalningskravet ska innehålla åtminstone de uppgifter som avses i 5 a § 1, 3 och 4 mom.

6 §

Sådant krav på betalning av en konsumentfordran som framställs i domstol

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet får, vid indrivning av en konsumentfordran för någon annans räkning eller indrivning av en konsumentfordran som enbart i indrivningssyfte överförts till den som bedriver indrivningsverksamhet, inte i domstol kräva att fordran betalas förrän ett betalningskrav enligt 5 § har getts eller sänts och de tider för betalning av fordran och framställning av anmärkningar som nämnts i kravet löpt ut.

6 §

Sådant krav på betalning av en konsumentfordran som framställs i domstol

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet får, vid indrivning av en konsumentfordran för någon annans räkning eller indrivning av en konsumentfordran som enbart i indrivningssyfte överförts till den som bedriver indrivningsverksamhet, inte i domstol kräva att fordran betalas förrän ett betalningskrav enligt 5 § har getts eller sänts och de tider för betalning av fordran och framställning av anmärkningar som nämnts i kravet löpt ut. *Om ett betalningskrav har lämnats till en gäldenär på något annat varaktigt sätt, får i domstol inte krävas att fordran betalas innan den som yrkesmässigt bedriver indrivnings-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

verksamhet tillräckligt noggrant har säkerställt att betalningskravet de facto har nått gäldenären.

7 §

7 §

Användning av tratta

Användning av tratta

En betalningsuppsmaning där betalning krävs inom en viss tid vid äventyr att en underlåtelse att iaktta uppsmaningen offentliggörs eller antecknas i kreditupplysningsregistret (*tratta*) får användas endast för indrivning av en klar och ostridig fordran som förfallit till betalning. Vid tillämpningen av denna paragraf betraktas en direkt utsökningsbar fordran som ostridig, om inte gäldenären har anfört grundbesvär eller utnyttjat något annat därmed jämförbart rättsmedel.

En tratta får inte användas för att driva in en konsumentfordran.

En tratta får inte sändas förrän gäldenären har getts eller sänts en betalningspåminnelse, där det uppställts en tidsfrist på minst sju dagar för betalning av fordran eller för framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen har löpt ut.

En tratta och en betalningspåminnelse enligt 3 mom. ska vara skriftliga. De får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären efter det att fordran har förfallit till betalning uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt. Betalningspåminnelser får också lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt, om ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären.

En betalningsuppsmaning där betalning krävs inom en viss tid vid äventyr att en underlåtelse att iaktta uppsmaningen offentliggörs eller antecknas i kreditupplysningsregistret (*tratta*) får användas endast för indrivning av en klar och ostridig fordran som förfallit till betalning. Vid tillämpningen av denna paragraf betraktas en direkt utsökningsbar fordran som ostridig, om inte gäldenären har anfört grundbesvär eller utnyttjat något annat därmed jämförbart rättsmedel.

En tratta får inte användas för att driva in en konsumentfordran.

En tratta får inte sändas förrän gäldenären har getts eller sänts en betalningspåminnelse, där det uppställts en tidsfrist på minst 10 dagar för betalning av fordran eller för framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen har löpt ut.

En tratta och en betalningspåminnelse enligt 3 mom. ska vara skriftliga. *En tratta och en betalningspåminnelse får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären uttryckligen har samtyckt till att de får lämnas på det sättet. Samtycke kan ges antingen till den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet eller till borgenären. Om samtycket gäller flera fordringar, ska gäldenären vid lämmandet av samtycket utöver det varaktiga sätt som ska användas uppge vilka fordringar samtycket gäller samt samtyckets giltighetstid. Gäldenären har rätt att när som helst återta sitt samtycke. Om gäldenären inte har gett sitt samtycke eller har återtagit det, får en betalningspåminnelse dock sändas till gäldenären på något annat varaktigt sätt, om ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären, och gäldenären inte har meddelat*

Gällande lydelse

En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast tio dagar efter det att den sänts.

En vägran att betala en tratta får inte styrkas genom en offentlig myndighetsförrättning.

10 §

Ersättning för indrivningskostnader

Gäldenären är dock inte skyldig att ersätta indrivningskostnaderna, om borgenären eller uppdragstagaren har förfarit i strid med 4, 4 b, 4 c eller 7 § eller om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte har uppfyllt förpliktelseerna enligt 5 och 5 a §, utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtelsen kan anses vara ringa.

10 a §

Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med konsumentfordringar

Vid indrivning av en konsumentfordran får det av gäldenären krävas följande belopp för indrivningsåtgärder som nämns i detta moment:

1) en skriftlig betalningspåminnelse, högst 5 euro,

Föreslagen lydelse

en önskan om att betalningspåminnelserna ska lämnas skriftligen.

När en tratta eller en i 3 mom. avsedd betalningspåminnelse lämnas på något annat varaktigt sätt ska avsändaren tillräckligt noggrant säkerställa att trattan eller betalningspåminnelsen de facto har nått gäldenären.

En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast 14 dagar efter det att den sänts. En tratta får inte offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret senare än 60 dagar efter det att den sänts, om det inte skriftligen eller elektroniskt har avtalats något annat mellan borgenären eller den som borgenären överlätit indrivningen till och gäldenären.

En vägran att betala en tratta får inte styrkas genom en offentlig myndighetsförrättning.

10 §

Ersättning för indrivningskostnader

Gäldenären är dock inte skyldig att ersätta indrivningskostnaderna, om borgenären eller uppdragstagaren har förfarit i strid med 4, 4 b, 4 c eller 7 § eller om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte har uppfyllt förpliktelseerna enligt 5 och 5 a eller 5 b §, utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtelsen kan anses vara ringa.

10 a §

Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med konsumentfordringar

Vid indrivning av en konsumentfordran får det av gäldenären krävas följande belopp för indrivningsåtgärder som nämns i detta moment:

1) en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse, högst 5 euro,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 e §

Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med andra fordringar än konsumentfordringar

Vid indrivning av en annan fordran än en konsumentfordran får det av gäldenären krävas följande belopp för indrivningsåtgärder som avses i detta moment:

- 1) en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse, högst 12 euro,*
- 2) ett betalningskrav som avses i 5 b §, högst
 - a) 50 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,*
 - b) 70 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro,*
 - c) 90 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro,*
 - d) 110 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro,*
 - e) 50 euro, om fordran är direkt utsökningsbar,**
- 3) hälften av det belopp som anges i 2 punkten, om det är fråga om ett nytt betalningskrav på samma fordran,*
- 4) ett betalningskrav enligt 5 b §, högst 12 euro, om fordran drivs in av någon som bedriver indrivningsverksamhet i enlighet med 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i lagen om registrering av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet,*
- 5) förlängning av betalningstiden på gäldenärens begäran, högst 10 euro,*
- 6) en skriftlig eller på något annat varaktigt sätt framställd betalningsplan som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären, högst
 - a) 30 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro eller betalningsplanen omfattar högst fyra poster,*
 - b) 45 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,*
 - c) 60 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,**

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

d) 75 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,

e) utöver de belopp som anges i underpunkterna a–d, 5 euro per betalningspost från och med den sjunde betalningsposten, om det i betalningsplanen avtalats om mer än sex betalningsposter,

f) 30 euro, om fordran är direkt utsökningsbar,

7) för kostnader för användning av tratta, högst

a) 110 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,

b) 125 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro,

c) 140 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro,

d) 155 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro,

e) 110 euro, om fordran är direkt utsökningsbar,

8) en betalningsuppsmaning som lämnats för skapande av ett antagande som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. 3 punkten i konkurslagen (120/2004), högst 100 euro, samt de faktiska kostnaderna för bevislig delgivning av betalningsuppsmaningen.

För andra betalningspåminnelser än sådana som avses i 1 mom. 1 punkten får de faktiska kostnader som påminnelsen medfört krävas. Kostnaderna får tas ut enligt de genomsnittliga faktiska kostnaderna för det slag av påminnelser som använts.

De faktiska indrivningskostnaderna får krävas av gäldenären, om indrivningen har förutsatt en exceptionellt stor arbetsinsats och därför medfört andra indrivningskostnader än sådana som anges i 1 mom. eller kostnader som överstiger de maximibelopp som föreskrivs i det momentet. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska upplysas om att beloppet är större än de maximibelopp som annars ska iakttas. Maximibeloppen får emellertid inte överskridas om indrivningen gäller en direkt utsökningsbar fordran.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Om borgenären inte får dra av mervärdesskatt i sin beskattning, får det av gäldenären utöver maximibeloppen krävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten.

10 f §

Tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med andra fordringar än konsumentfordringar

För en ny betalningspåminnelse som avses i 10 e § 1 mom. 1 punkten eller ett nytt betalningskrav som avses i 2–4 punkten i det momentet får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om det har gått minst 10 dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

För en i 10 e § 1 mom. 5 punkten avsedd förlängning av betalningstiden får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar.

10 g §

Maximiantal indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar

Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får indrivningskostnader krävas av gäldenären för högst två sådana betalningskrav som avses i 5 b §, för högst en tratta och för högst en betalningsuppsmaning som avses i 10 e § 1 mom. 8 punkten. Om indrivningen av en fordran sker med tratta, får gäldenären dock avkrävas indrivningskostnader för endast ett i detta moment avsett betalningskrav.

Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären krävas indrivningskostnader för högst en betalningsplan som avses i 10 e § 1 mom. 6 punkten. Gäldenären får dock avkrävas indrivningskostnader för högst två betalningsplaner, om kapitalet på fordran som ska drivas in överstiger 500 euro.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Indrivningskostnader får krävas av gäldenären för fler betalningskrav, betalningsplaner, trattor och i 10 e § 1 mom. 8 punkten avsedda betalningsuppmaningar än vad som föreskrivs i 1 och 2 mom., om det funnits särskild anledning till att flera indrivningsåtgärder vidtagits och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningsåtgärder som vidtagits specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför det funnits särskild anledning till indrivningsåtgärderna.

10 h §

Gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar

För indrivningen av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären som indrivningskostnader krävas högst följande belopp:

- 1) 250 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,
- 2) 470 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro,
- 3) 550 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro,
- 4) 620 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro.

Av gäldenären får vid indrivning av fordran som inte är direkt utsökningsbar de faktiska indrivningskostnaderna krävas till ett belopp som överskrider vad som föreskrivs i 1 mom., om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför kostnaderna överskrider det maximibelopp för totalkostnadsansvaret som annars ska iaktas.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om maximikostnader begränsar inte borgenärens rätt att ta ut standardersättning enligt 10 i §.

För indrivningen av en annan direkt utsökningsbar fordran än en konsumentfordran får

Gällande lydelse

10 e §

Standardersättning för indrivningskostnader

Om en betalning som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal (30/2013) är försenad så att borgenären har rätt till dröjsmålsränta, har borgenären rätt att av gäldenären få 40 euro som standardersättning för indrivningskostnaderna. Borgenären har då rätt till ersättning för de indrivningskostnader som avses i 10 § endast till den del deras belopp överstiger standardersättningen.

10 f §

Direkt utsökningsbara indrivningskostnader

Om indrivningen gäller en konsumentfordran som är direkt utsökningsbar, är också de kostnader som borgenären orsakas av indrivningen av fordran direkt utsökningsbara.

Om indrivningen gäller någon annan direkt utsökningsbar fordran än en konsumentfordran, är borgenärens kostnader för indrivningen av fordran direkt utsökningsbara till den del kostnaderna inte överstiger

1) 40 euro för varje försenad betalningspost, om fordran består av sådana betalningar som avses i 10 e §,

2) de maximibelopp enligt 10 a § 1 mom. och 10 d § 3 mom. för indrivningskostnaderna för en direkt utsökningsbar konsumentfordran, om det är fråga om någon annan fordran än en sådan som avses i 1 punkten.

Föreslagen lydelse

det av gäldenären krävas indrivningskostnader till ett belopp av sammanlagt högst 214 euro eller om en sådan betalningsuppmaning som avses i 10 e § 1 mom. 8 punkten har använts får indrivningskostnader krävas till ett belopp av sammanlagt högst 314 euro. Indrivningskostnaderna är direkt utsökningsbara till den del som föreskrivs i 10 j § 2–4 mom.

Om borgenären inte får dra av mervärdesskatt i sin beskattning, får det av gäldenären utöver vad som föreskrivs i 1, 2 och 4 mom. krävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten.

10 i §

Standardersättning för indrivningskostnader

Om en betalning som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal (30/2013) är försenad så att borgenären har rätt till dröjsmålsränta, har borgenären rätt att av gäldenären få 40 euro som standardersättning för indrivningskostnaderna. Borgenären har då rätt till ersättning för de indrivningskostnader som avses i 10 § endast till den del deras belopp överstiger standardersättningen.

10 j §

Direkt utsökningsbara indrivningskostnader

Om indrivningen gäller en konsumentfordran som är direkt utsökningsbar, är också de kostnader som borgenären orsakas av indrivningen av fordran direkt utsökningsbara.

Om indrivningen gäller någon annan direkt utsökningsbar fordran än en konsumentfordran, är borgenärens kostnader för indrivningen av fordran direkt utsökningsbara till den del kostnaderna inte överstiger

1) 40 euro för varje försenad betalningspost, om fordran består av sådana betalningar som avses i 10 i §,

2) de maximibelopp för *indrivningskostnader* för en direkt utsökningsbar konsumentfordring som anges i 10 a § 1 mom., med undantag för 1 och 5 punkten i momentet, i stället för vilka 10 e § 1 mom. 1 och 4 punkten ska

Gällande lydelse

13 §

Tvångsmedel

En näringsidkare som bryter mot bestämmelserna i 4, 4 a, 4 b eller 7 § när näringsidkaren av en annan näringsidkare driver in en sådan fordran som uppstått i näringsverksamhet, kan förbjudas att fortsätta eller att upprepa ett sådant förfarande. Förbudet ska förenas med vite, om det inte är obehövligt av särskilda skäl.

Föreslagen lydelse

tillämpas, om det är fråga om någon annan fordran än en sådan som avses i 1 punkten.

Indrivningskostnaderna är dock med stöd av 2 mom. 2 punkten direkt utsökningsbara upp till sammanlagt högst 65 euro.

Om borgenären inte får dra av mervärdesskatt i sin beskattning, får av gäldenären utöver de maximibelopp som avses i 2 och 3 mom. krävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten. Även det belopp som motsvarar mervärdesskatten är direkt utsökningsbart om själva indrivningskostnaden är direkt utsökningsbar.

13 §

Tvångsmedel

En näringsidkare som bryter mot bestämmelserna i 4, 4 a, 4 b, 5 b eller 7 § när näringsidkaren av en annan näringsidkare driver in en sådan fordran som uppstått i näringsverksamhet, kan förbjudas att fortsätta eller att upprepa ett sådant förfarande. Förbudet ska förenas med vite, om det inte är obehövligt av särskilda skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en betalningspåminnelse som avses i det 7 § 3 mom. som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har getts eller sänts till gäldenären före ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På en tratta som avses i den 7 § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har sänts till gäldenären före ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. En tratta som sänts före ikraftträdandet av denna lag får dock offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret först 21 dagar efter det att trattan sänts.

Vid tillämpning av 10 e § 1 mom. 3 punkten beaktas även betalningskrav som lämnats gäldenären för indrivning av samma fordran före ikraftträdandet av denna lag.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Om en ny betalningspåminnelse eller ett nytt betalningskrav som avses i 10 f § 1 mom. har sänts till gäldenären före ikraftträdandet av denna lag, får indrivningskostnader för betalningspåminnelsen eller betalningskravet krävas av gäldenären endast om det har gått minst sju dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

Vid beräkningen av det maximiantal indrivningsåtgärder som avses i 10 g § beaktas inte det till kostnadsersättning berättigande antal indrivningsåtgärder som vidtagits före den 1 januari 2021.

Vid uträkning av beloppet för de maximikostnader som avses i 10 h § beaktas inte kostnaderna för de indrivningsåtgärder som verkställts före den 1 januari 2021.

Om en direkt utsökningsbar fordran har drivits in före ikraftträdandet av denna lag, är de indrivningskostnader som uppstått direkt utsökningsbara enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 24 § i kreditupplysningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kreditupplysningslagen (527/2007) 24 § 1 mom. 7 punkten som följer:

Gällande lydelse

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

Som uppgifter om ett företags betalningsstörningar får i ett kreditupplysningsregister registreras

Föreslagen lydelse

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

Som uppgifter om ett företags betalningsstörningar får i ett kreditupplysningsregister registreras:

Gällande lydelse

7) uppgift om en borgenärs betalningsuppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning; uppgiften kan registreras tio dagar från det att betalningsuppmaningen har sänts till gäldenären med uppgift om att betalningsuppmaningen offentliggörs eller antecknas i registret.

Föreslagen lydelse

7) uppgift om en borgenärs betalningsuppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning; uppgiften kan registreras 14 dagar från det att betalningsuppmaningen har sänts till gäldenären med uppgift om att betalningsuppmaningen offentliggörs eller antecknas i registret. Uppgiften får inte registreras senare än 60 dagar efter det att betalningsuppmaningen har sänts, om det inte skriftligen eller elektroniskt har avtalats något annat mellan borgenären eller den som borgenären överlätit indrivningen till och gäldenären.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en betalningsuppmaning som avses i den 24 § 1 mom. 7 punkt som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har sänts till gäldenären före ikraftträdandet, kan uppgiften om en borgenärs betalningsuppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning registreras i kreditupplysningsregistret först 21 dagar från det att betalningsuppmaningen har sänts.

3.

Lag

om ändring av 5 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) 5 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 568/2020, som följer:

Gällande lydelse

5 kap.

Handläggning av marknadsrättsliga ärenden

2 §

Föreslagen lydelse

5 kap.

Handläggning av marknadsrättsliga ärenden

2 §

Gällande lydelse

Vem som har rätt att väcka ett ärende

Ansökan enligt 1 § får göras av

3) konsumentombudsmannen och den näringsidkare eller annan person mot vilken konsumentombudsmannens förbud riktas i ärenden som avses i 13 § 1 mom. i lagen om indrivning av fordringar och, i ärenden som avses i 2 mom. i den paragrafen, den näringsidkare som ett förfarande som strider mot 4, 4 a, 4 b eller 7 § i den lagen riktas mot samt en registrerad förening som bevakar näringsidkarnas intressen, (9.7.2020/568)

Föreslagen lydelse

Vem som har rätt att väcka ett ärende

Ansökan enligt 1 § får göras av

3) konsumentombudsmannen och den näringsidkare eller annan person mot vilken konsumentombudsmannens förbud riktas i ärenden som avses i 13 § 1 mom. i lagen om indrivning av fordringar och, i ärenden som avses i 2 mom. i den paragrafen, den näringsidkare som ett förfarande som strider mot 4, 4 a, 4 b, 5 b eller 7 § i den lagen riktas mot samt en registrerad förening som bevakar näringsidkarnas intressen,

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal (30/2013) 8 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

8 §

Avtalsvillkor om dröjsmålsränta och indrivningskostnader som är utan verkan

Avtalsvillkor enligt vilka borgenären inte har rätt till ersättning för indrivningskostnader i enlighet med 10 och 10 e § i lagen om indrivning av fordringar (513/1999) är utan verkan, om det inte finns grundad anledning till att använda ett sådant villkor.

Föreslagen lydelse

8 §

Avtalsvillkor om dröjsmålsränta och indrivningskostnader som är utan verkan

Avtalsvillkor enligt vilka borgenären inte har rätt till ersättning för indrivningskostnader i enlighet med 10 och 10 i § i lagen om indrivning av fordringar (513/1999) är utan verkan, om det inte finns grundad anledning till att använda ett sådant villkor.

RP 241/2021 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Denna lag träder i kraft den
20 .*
